LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Esslingen/N., Uhlandstr. 8. Printer: Ulmer & Ungeheuer, Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 89 (313)
Trešdien, 1949. g. 7. sept.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietnieki: M. Čulītis un A. Klāvsons. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals, J. Jēkabsons, B. Ķiselis, H. Mindenbergs, A. Ozols, E. Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Uhlandstr. 8, tel. 17339.

Čerčils lūdz Dievu par Vācijas un Anglijas sadarbību

KONSERVĀTĪVO VADONIS IETEIC RIETUMVĀCIJU IEKĻAUT EIROPAS ŪNIJĀ UN ZĀRAS APGABALU IZSLUDINĀT PAR AUTONOMU

Strasburga (B). — Vinstona Čerčila uzdevumā otrdien Eiropas padomes konsultātīvsēdē apakšnama loceklis Mekmilans nolasīja Lielbritānijas kaŗa premjēra ieteikumu bez kavēšanās un pasteidzināti uzņemt Vāciju Rietumeiropas saimē. Tālāk Mekmilāns citēja Čerčila memorandu, ko, viņš sacerējis 1942. gadā trīs nedēļas pirms sabiedroto invāzijas Āfrikā. Jau toreiz angļu valstsvīrs pravietīgi paredzējis nākotnes politisko attīstību un ieteicis Eiropai kā vienīgo līdzekli pret boļševismu nekavējoties apvienoties.

„Ja mēs vilcināsimies, būs par vēlu," saka Čerčils savā vēstījumā Eiropas padomei. „Vācijas uzņemšanai Rietumeiropas valstu saimē jānotiek, cik ātri vien iespējams. Visiem godīgi domājošiem Vācijā, un tādu ir miljoni, jāsaprot, ka Vācijai pavērts ceļš uz cieņas pilnu nākotni Eiropas nāciju saimē. Es lūdzu Dievu, lai mēs, angļi un vācieši, piepildītu šo lielo uzdevumu."

Mekmilans padomei atgādināja Čerčila runu Strasburgā pirms trim nedēļām un pasvītroja, ka šie apsvērumi ir ilgu pārdomu un pieredzējumu diktēti.

„Es gaidu Eiropas savienotās valstis," saka Čerčils, „kurās vairs nebūs robežbarjēru starp atsevišķajām nācijām. Es gaidu dienu, kad ceļotājam vairs nebūs muitu un pasu formalitāšu."

UP papildus ziņo, ka Mekmilāns reizē ar Čerčila vēstījuma nolasīšanu iesniedzis formālu priekšlikumu Eiropas padomē pasteidzināt Vācijas uzņemšanu un tanī pat laikā ieteicis nokārtot arī Zāras apgabala jautājumu, ko, kā zināms, Francija vēlas ar plebiscītu vai formālu Rietumeiropas ūnijas atzinumu izsludināt par autonomu apgabalu ar franču administrāciju un franka saimniecību.

„Esiet stipri savā ticībā!"

ARCHIBĪSKAPS BERANS ATKAL UZRUNĀ ČECHOSLOVAKUS

Prāga (E). — Pēc četru mēnešu ilga klusuma, pagājušo svētdien no visām čechu katoļu baznīcas kancelēm atkal atskanēja Prāgas archibīskapa Dr. Berana balss. „Esiet stipri savā ticībā, jo jūs sagaida grūtas dienas," teica drosmīgais čechu katoļu garīdznieks.

Tad, kad sākās konflikts starp komūnistiem un katoļiem, drošības policija neļāva Dr. Beranam iziet no savas Prāgas pils. Valdības iestādes kontrolēja visu viņa pastu, apķīlāja bankas kontus un neļāva noturēt dievkalpojumus. Trīs mēnešus Čechoslovakijā nedzirdēja Dr. Berana balsi. Bet par lielu pārsteigumu komūnistiem pag. svētdien visās katoļu baznīcās nolasīja viņa vēstījumu. Kā archibīskaps Berans to varēja piesūtīt garīdzniekiem, tas vēl šobaltdien ir noslēpums.

„Komūnisti vajās jūs un mani. Bet esiet stipri savā ticībā. Dievs visu zina, un viņš vērsīs par labu visas mūsu ciešanas," rakstīja Dr. Berans. „Neticiet, ja komūnisti jums mēģinās iegalvot, ka es esmu padevies. Ja arī mani cilvēciskie spēki vienreiz beigsies, mans gars tomēr paliks uzticīgs ticībai un Dievam."

Ārzemju laikrakstu pārstāvji ziņo, ka jaunais Dr. Berana vēstījums radījis ārkārtīgu pārsteigumu komūnistu aprindās. Jau pirmdienas rītā iekšlietu ministrs izdevis rīkojumu, pēc kuŗa apcietināta visa archibīskapa pils sardze. Komūnisti drudžaini pūlas noskaidrot, kā Dr. Berans varēja savu vēstījumu piesūtīt katoļu garīdzniekiem. Informētas aprindas Prāgā izsakās, ka pēc archibīskapa jaunā vēstījuma komūnisti ķaut ko pasāks, lai reiz darītu galu tik nepatīkamajā konfliktā ar katoļu baznīcu. Arī Vatikāna raidītājs nobažījies par jaunu katoļu vajāšanas akciju zemēs, kas atrodas aiz dzelzs aizkara.

Lielā diena Bonnā

Sāk veidot jaunās valsts organus, bet valsts himnas joprojām nav

Bonna (I). — Rietumvācijas Vašingtonai Bonņai šodien liela diena: priekšpusdienā sanāk un konstruējas jaunās valstu apvienības augstākais organs federālā padome (Bundesrat), bet pēcpusdienā parlaments (Bundestag). Pēdējais sastādās no 14. augustā izvēlētiem 402 delegātiem. Tie paši ieiet arī federālajā padomē, bet tur viņiem pievienojas vēl tikpat daudz atsevišķo zemju parlamentu (Landtag) pārstāvju. Pirmā jaunās valsts oficiālā amatpersona būs federālās padomes prezidents, ko ievēlēs priekšpusdienā un kas pievakarē rīko pirmo jaunās valsts vadības pieņemšanu sabiedroto augstajiem komisāriem, vienpadsmit federācijas valstu premjēriem un parlamentāriešiem.

Pēc abu konfesiju dievkalpojumiem Bonnas baznīcās federālo padomi pulksten vienpadsmitos atklās vecākais delegāts, līdzšinējās saimnieciskās padomes priekšsēdis Kēlers, kas aicinās ievēlēt pastāvīgo padomes prezidiju. Pēc tam, kad ievēlētās amatpersonas būs nodevušas svinīgo amata solījumu, pirmo sēdi slēgs.

Pēcpusdienā Bonnā dzimušā Ludviga van Bēthovena 5. simfonijas skaņas ievadīs Rietumvācijas parlamenta pirmo sēdi, ko vadīs Vācijas reichstaga ilggadīgais prezidents, sociāldemokrats Pauls Loebe. Tā kā satversmes sapulce nav varējusi vienoties par jaunās valsts himnas tekstu, tad svinību programmā tāda arī nav paredzēta un attiecīgās dziesmas izvēle atstāta vēlākam laikam.

Vecais parlamentārietis Loebe izteicies, ka viņam radušās agrāk neparastas grūtības ar politisko frakciju sēdekļu sadali. Kādreiz reichstagā bijis parasts, ka labā spārna partijas vēlējušās sēdēt iespējami pašā labajā pusē. Tagad turpretim neviens negribot īsteni izrādīt, ka tiecas pēc šim vietām. Viņš komūnistiem ierādījis vietas pašā kreisajā spārnā, aiz tiem sēdēšot sociāldemokrati, bet uz vietām blakus sociāldemokratiem pretendējot kā kristīgi-sociālie, tā liberāļi. Gandrīz vai liekoties, ka daži deputāti labāk izšķirtos par kājās stāvēšanu, nekā sēdēt zāles labajā pusē. No labajiem sēdekļiem vairoties arī bavārieši.

Bonnas paidagoģiskās akadēmijas pārbūve jauno valsts organu vajadzībām veikta rekorda laikā, un atbilst visām jaunlaiku prasībām. Deputātu un darbinieku dzīvokļiem iegūti daudzi īpašumi pilsētas apkaimē. Bonnas tuvumā būs arī rietumvalstu augsto komisāru pastāvīgās mītnes. Nav vienīgi vēl zināms, kur dzīvos nākamais Rietumvācijas prezidents, ko ar vienkāršu balsu vairākumu ievēlēs 12. septembrī federālā padome.

Vācu politiskās partijas nepārtrauktās un komplicētās apspriedēs vienojušies par ts. mazās koalicijas valdības izveidošanu, kuŗas kodolā būs kristīgi-sociālie CDU un CSU. Sociāldemokrati paliks opozicijā ,jo nav varējuši vienoties ar kristīgajiem par turpmākās saimnieciskās politikas galvenajām vadlīnijām. Viņi dos savu kandidātu parlamenta viceprezidenta postenim.

Lielu interesi blakus politiskajām kombinācijām radījis jaunā parlamenta restorāna un tā virtuves iekārtojums. Restorāna pārvaldnieks sola reizē apmierināt 1000 patērētāju vajadzības. Restorāna pagrabos novietoti 30 hektolitri labākā alus un 5600 pudeļu vīna. Iegādāts vesels miljons cigarešu un 10.000 cigāru. Restorāna personāls, pārsniedz 100 personu.

Angļu joslā varēs apdomāties

Pret paša gribu reģistrētos nepiespiedīs izceļot. IRO atzīst aptaujas ierēdņu nekorrekto rīcību

Angļu joslas IRO vadība akceptē atzinumu, ka sāktā reģistrācija ne visur notikusi korrekti un savlaicīgs paziņojums par reģistrācijas uzdevumu un plašāki paskaidrojumi bēgļiem būtu novērsuši daudzus pārpratumus. Šādu paskaidrojumu saņēmis BCP latviešu pārstāvis A. Trapāns, apmeklējot 31. augustā angļu joslas IRO direktoru Forest-Inglu. A. Trapāns saņēmis arī solījumu, ka visiem tiem, kam izceļošana jau ievadīta, dos vēl pāris mēnešus uzgaidīšanas laika.

Angļu joslā IRO ierēdņu rīcība aptaujā visumā nebija tik asa kā amerikāņu joslā, kaut arī tur daudzās vietās tika izteikti draudi par DP statusa atņemšanu. Aptaujas gaitā no IRO puses arī angļu joslā notika pierakstīšana izceļošanai uz Austrāliju, Brazīliju, Čīli vai Venecuēlu, nedodot DP laiku apdomāties un izšķirties par nākošo dzīves vietu. Pirms aptaujām IRO ierēdņi nometnēs arī paziņoja, ka nevienu uz Kanādu vai ASV nepierakstīs, ja aptaujājamais neuzrādīs dokumentus angļu valodā, kas neapšaubāmi pierāda izceļošanas iespējamību. Praksē pierādījās, ka par neapšaubāmu dokumentu IRO ierēdņi atzina vienīgi afidevitu uz ASV.

BCP latviešu pārstāvis A. Trapāns, saņēmis plašāku informāciju no apgabaliem par aptaujas norisi un vadoties arī no personīgas pieredzes par reģistrācijas gaitu nometnēs, 31. augustā ieradās angļu joslas IRO galvenajā štābā, lai noskaidrotu reģistrācijas motīvus un norādītu uz DP beztiesīgumu emigrācijas zemes izvēlē. Sarunā A. Trapāns sevišķi uzsvēra, ka jaunā IRO aptauja smagi skaŗ tos DP, kas nodomājuši izceļot uz ASV. Daudziem galvojumu sagāde vēl ir kārtošanas stadijā un šobrīd tie afidevitus vēl nevar uzrādīt, bet varēs to tikai pēc dažiem mēnešiem. Ja turpināsies piespiedu reģistrācija, DP nonāks nepatīkamā situācijā pret labvēļiem un starptautiskām organizācijām ASV, kas tik daudz pūlējušies galvojumu sagādē. Kad galvojumi beidzot Vācijā būs pienākuši, personas, kuŗām tie domāti, ar IRO piespiedakciju būs aizsūtīti uz Austrāliju, Čīli vai tropiskām Dienvidamerikas valstīm. Rezultātā vainos pašus DP, pārmetot bēgļiem vieglprātību un nenoteiktību galvojumu izprasīšanā.

Angļu joslas direktors Mr. Forest-Ingls šos iebildumus atzina par svarīgiem un jautājumu izkārtošanai tūlīt noorganizēja apspriedi, kuŗā piedalījās arī joslas skrīninga un emigrācijas daļu vadītāji. Pārrunu rezultātā IRO paskaidroja: 1) Ar reģistrāciju IRO vēlas konkrēti konstatēt grūti izvietojamo grupas skaitlisko sastāvu un noskaidrot neizvietojamo personu sadalījumu pēc novietojuma. 2) Otrs reģistrācijas nolūks gūt pārskatu, cik liela ir to

(Turpinājums 2. lpp.).

„Lielbritānijas saimniecība jāpārkārto pēc amerikāņu brīvās saimniecības principiem"

Vašingtonas konference būs svarīgākā kopš UN dibināšanas

Ņujorka (B). — Ar tvaikoni Mauretania Ņujorkas ostā otrdien ieradās Lielbritānijas delegācija Vašingtonas saimnieciskajām un politiskajām sarunām. Bez Anglijas ārlietu ministra Bevina un finanču ministra sēra Kripsa Vašingtonas sarunās piedalīsies arī Francijas finanču ministrs Pēčs un Beneluksa valstu saimnieciskie speciālisti. Pēdējie gan oficiāli piedalīsies tikai starptautiskā monētārā fonda konferencē, bet īstenībā vēlas būt iespējami tuvāk jau pie pirmās ASV un Lielbritānijas finanču ministru satikšanās, jo ASV un Lielbritānijas kopīgi nospraužamais nākotnes kurss ļoti svarīgs arī Francijai un tās kaimiņiem.

NBC pirmdien ziņoja, ka konference par saimnieciskajiem jautājumiem sāksies, kā paredzēts, trešdien. Pirmo sēdi, kuŗā pārrunāšot dolaru trūkumu un Anglijas saimniecisko stāvokli, vadīs ASV finanču ministrs Džons Snaiders. — Angļu prese pievērš Vašingtonas sarunām izcilu nozīmi. Times ziņo, ka no pirmās konferences dienas iznākuma atkarīga arī Bevina programma politiskajām sarunām ar ASV ārlietu ministru Ečesonu. Lielais neatkarīgais angļu laikraksts norāda, ka Vašingtonas konferencei oficiāli paredzētās 5 dienas ir pārāk īss laiks. „Lai veiktu to, kas oficiālā deklarācijā apzīmēts par pasaules saimnieciskās sadarbības pārkārtošanu un koordinēšanu," saka Times, „vajadzētu vismaz 5 mēnešus, ne 5 dienas." Laikraksts secina, ka, acīm redzot, amerikāņiem ir jau gatavs priekšstats par to, kā vajadzēs risināties šai konferencei.

Tāpat kā Times, arī Daily Telegraph un Manchester Guardian norāda uz prezidenta Trūmena pēdējo runu, kuŗā tas solīja draudzīgu sagaidīšanu angļu delegācijai Vašingtonā. Liberāļu un kreisā novirziena angļu prese pirmdien uzsvēra, ka Vašingtonas sarunas risināsies ne tik smagā atmosfairā, kā tas bija jāparedz pēc ASV finanču ministra nesenā apciemojuma Londonā. Strādnieku valdībai tālāk stāvošie izdevumi nav tik optimistiski. Visskaidrāk stāvokli raksturo Economist: „Vašingtonas sarunu kodols būs jautājums par ASV un Lielbritānijas saimniecisko sistēmu saliedēšanu. Kad izbeigsies Maršala plāna palīdzība, nedz Anglijai, nedz pārējai Eiropai nav ne mazāko cerību uzturēt pašreizējo samērā augsto saimniecisko konjunktūru. Tad draudēs jauna depresija. Tāpēc šķiet, ka vienīgā izeja ir Lielbritānijas saimniecības pārkārtošana pēc amerikāņu brīvās saimniecības principiem."

No angļu un amerikāņu preses skaidri noprotams, ka Vašingtonas konferencē tiešām var iķļūt par nozīmīgāko konfrenci kopš UN dibināšanas sapulces Sanfrancisko. ASV politiskie ievadnieki gan atklāti izsaka bažas, vai finanču ministrs Džons Snaiders ir piemērota persona tik svarīgas konferences ievadīšanai. Snaideru Vašingtonā nevērtē pārāk augstu. 54 g. v. ASV finanču ministrs, tāpat kā daudzi citi tagadējie Baltā nama augstie ierēdņi, ir prezidenta Trūmena kauju biedrs, kad Trūmens pirmajā pasaules kaŗā bija artilerijas pulkvedis Ardeņu kaujas laukos.

Newsweek vairākkārt uzsvēris, ka Snaidera lielākais nopelns bijis vēlēšanu kampaņas fonda vākšana Trūmenam. Snaiders joprojām tagad turpinot savu Misuri štata režīmu, ceļoties pl. 6 no rīta un esot tik vienkāršs un neuzkrītošs, ka varot staigāt pats pa savu finanču ministriju, bez kā ierēdņi viņu pazītu.

Višinskis atkal aizmirsis solījumus

Vašingtona (B). — ASV ārlietu ministrija sestdien publicēja oficiālu paziņojumu, ka priekšsarunas par Austrijas miera līgumu 4 ārlietu ministru vietnieku starpā beigušās bez panākumiem un „nedod nekādas cerības tuvākajā nākotnē nokārtot svarīgākās domstarpības, ja Padomju savienība nemainīs savu nostāju."

Ārlietu ministrijas paziņojumā teikts, ka no 22 Austrijas miera līguma paragrafiem vienošanās panākta tikai par 13. Atlikušie 9 jautājumi ir vissvarīgākie, jo tie nosaka Padomju savienības materiālo atlīdzību, kā arī turpmāko Padomju savienības kapitālu investēšanu Austrijas saimniecībā. Pretēji Parīzes konferences 4 ārlietu ministru lēmumam, Padomju savienība sev tagad prasa tādas priekšrocības, no kuŗām, kā zināms, Višinskis pēdējā brīdī, kad konference draudēja izjukt, atteicās.

ĀRZEMNIEKU DELEGĀCIJAS PĒTĪ TITO VALSTI

Jugoslavijai dos tikai pabalstus ar politisku aprēķinu

Belgrade (B). — Padomju savienības un Tito konflikts aukstā kaŗa visasākajā formā ilgst jau trešo nedēļu, bez kā būtu sākušies kādi izšķirēji notikumi. Pēc visām pazīmēm spriežot, tādi nav sagaidāmi arī nākamajās nedēļās, uzsveŗ BBC politiskais komentātors. Ar kaŗu Tito un Padomju savienības starpā pašreiz rietumos nerēķinās. Toties sagaida jaunas politiskas spēles attīstību Jugoslavijā. Pēc informētu aprindu ziņām maršala Tito iekšpolitiskais stāvoklis ļoti grūts un tam vajadzēs meklēt sadarbību ar pilsoniskajām partijām, galvenokārt bij. karaļa piekritējiem.

Jugoslavijā pašreiz viesojas lielāks skaits ārzemnieku delegāciju. Kopš š. g. pavasaŗa Jugoslavija atkārtoti griezusies pēc saimnieciskas palīdzības ASV, Anglijā un Francijā. Konfliktam ar Maskavu attīstoties pašreizējā asajā formā, rietumvalstis sākušas atzīt, ka Tito režīmu tiešām varētu saimnieciski balstīt. Tomēr, lai gūtu skaidru stāvokļa pārskatu, tiklab lielās bankas, kā arī rietumnieku politiķi nosūtījuši gan atsevišķus novērotājus, gan veselas konjunktūras pētītāju grupas uz Jugoslaviju.

Belgrades radio svētdien ziņoja, ka maršals Tito pieņēmis lielās amerikāņu World Recovery Bank delegāciju. Šī delegācija pag. nedēļā ar lidmašīnu tieši no Savienotajām valstīm ieradās Belgradē un apmeklēja Jugoslavijas lielos raktuvju centrus. Pagaidām nav zināms, kādas atziņas amerikāņu speciālisti guvuši, bet var sagaidīt, ka tiklab

(Turpinājums 8. lpp.).

DEMONTĀŽAS TANKU AIZSARDZĪBĀ

Oberhauzena (E). — Astoņi simti angļu kaŗavīri ar tankiem jau vairākas dienas dežūrē Oberhauzenā, lai vācu strādniekiem būtu iespējams demontēt sintetiskā benzīna fabriku. Nemieri tur sākās jau pag. nedēļas beigās. Sakūdītie strādnieki piekāva kādu britu ierēdni un apgāza viņa automobili. Reinas-Vestfāles civīlais gubernātors ģen. Bišops brīdināja vāciešus netraucēt demontāžas, piedraudot slēgt visas fabrikas Oberhauzenā. Komūnisti deklarējuši, ka viņi lūgs Makša Reimaņa palīdzību.

Jauna Tito nota Maskavai

Belgrade (A). — Pagājušo sestdienu Tito valdība uz Maskavu nosūtīja notu, kuŗā paziņoja, ka Jugoslavija atsakās no visiem saviem līgumiem par kopēju gaisa un ūdens ceļu izmantošanu ar Padomju savienību. Kā zināms, pašreizējā krize sākās ar kāda jugoslavu-padomju gaisa un ūdens ceļu satiksmes sabiedrības vicedirektora apcietināšanu. Pēc atkārtotiem Maskavas protestiem apcietināto (kas iereibušā stāvoklī bija sācis Belgrades ielās trokšņot) atbrīvoja, bet Maskava nosūtīja uz Belgradi komisiju, kas 31. augustā beigusi Donavas kuģniecības sabiedrības un abu valstu civīlās aviācijas biroja likvidēšanu. Ar Jugoslavijas notu Maskavai uzteikts 1947. g. februāŗa līgums, kas paredzēja „visplašāko sadarbību un labvēlību abu valstu savstarpējā gaisa un ūdens ceļu izveidošanā."

Kominforma žurnāls septembŗa numurā veltījis gaŗāku rakstu partizānu kustībai Jugoslavijā. Šis oficiālais kominforma izdevums apgalvo, ka pēdējā laikā strauji pieņemoties „piektās kolonnas pret Tito". Tās lielāko daļu esot Maskavai uzticīgu komūnistu šūniņas, kas labi sagatavotu instruktoru vadībā jugoslaviem „mācot konspirāciju". Kad organizācija būšot pietiekami attīstīta, Tito gāzīšot. Kominforma oficiozs šajā rakstā sola palīdzību „visiem, kas ar varu grib gāzt Tito".

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 89 (313) 1949. g. 7. septembrī.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

ORGANIZĒŠANAS PROBLĒMA TĀLĀKAJĀ TRIMDĀ

Dzīvodami Vācijā, esam izveidojuši dažādas organizācijas, dibinot tās gan pa lielākai daļai uz profesiju resp. arodu bazes. Dažas no šīm organizācijām paspējušas attīstīt itin rosīgu darbību. Tās apzinājušas savus aroda vai interešu biedrus, noorganizējušas sanāksmes un kongresus, biedru informācijai un zināšanu paplašināšanai izdoti žurnāli, nodibināti pat nelieli savstarpējās palīdzības fondi. Organizējušās ir visvairāk akadēmiskās profesijas: inženieri, juristi, mežkopji, bet pa daļai arī citu arodu pārstāvji. Līdztekus profesionālām organizācijām izveidojušās arī citas. Visai aktīva un nozīmīga trimdas organizācija ir Daugavas Vanagi, kas daudz darījusi savā prāvā biedru skaita garīgai un materiālai aprūpei.

Mūsu traģēdijas jaunam cēlienam sākoties, šo organizāciju darbība pamazām apsīkst un, emigrācijai pieņemoties, draud pilnīgi apstāties. Šķiet, ka tāda attīstības gaita nebūtu pieļaujama, jo mūsu organizācijām tālākajās svešniecības gaitās var būt milzīga nozīme tautas kopības apziņas saglabāšanā. Dažas organizācijas šo svarīgo uzdevumu arī apzinājušā un metušas jau tiltu uz tām zemēm, kurp ved mūsu trimdinieku ceļi. Savas darbības turpināšanai un izveidošanai aizjūras zemēs tās vispirmā kārtā izraudzījušās reģistrācijas centrus; katram biedram, nonākot jaunajā dzīves vietā, uzlikts par pienākumu iesūtīt centram izpildītu speciālu anketu. Reģistrācija uzdota kādam no agrāk izceļojušiem biedriem. Pēc emigrācijas plūsmas beigām, vadoties no reģistrācijas materiāliem, paredzēts noteikt organizācijas sēdekli un radīt pārvaldi, kas tad turpinātu savu biedru pilnīgāku apzināšanu, ievācot informāciju arī par nodarbošanās iespējām savā profesijā. Ar to ir pasvītrots kāds visai nozīmīgs organizāciju pārvalžu uzdevums, proti — profesijai atbilstoša darba sagāde saviem biedriem. No šāda viedokļa šķiet, ka profesionālām organizācijām salīdzinājumā ar citām, ir zināmas priekšrocības. Statistika rāda, ka dažu gadu laikā jau liels ieceļotāju procents pāriet darbā savā arodā. Pašu profesionālās organizācijas var šo procentu sekmēt un paātrināt.

Ne mazāk nozīmīgs šķiet otrs uzdevums — savstarpējas pašpalīdzības izveidošana. Šim nolūkam arī tālākā trimdā liekas nepieciešami paturēt mūsu jau Vācijā radīto pašaplikšanās nodevu, ar ko šeit piegalāmies savu centrālo iestāžu, nometņu un citu pasākumu uzturēšanā. Apliekot sevi kaut vai ar vienas darba stundas izpeļņu mēnesī, uzkrātos līdzekļi, ar ko varētu savus biedrus atbalstīt bezdarba, slimības vai citās nebaltās dienās. Savstarpējas pašpalīdzības fondi ar laiku spētu pat sagādāt aizdevumus privātu uzņēmumu vai citu pasākumu dibināšanai. No tiem varētu izaugt zināms atbalsts mūsu kultūrāliem mērķiem, mūsu Vācijā palikušo tautiešu palīdzībai, un — kas pats galvenais — būtu radītas līdzekļu krātuves cīņai par mūsu tautas atbrīvošanu no komūnistu sloga.

Bez šīm materiālām iespējām, ko dotu mūsu organizāciju radīšana un uzturēšana tālākā trimdā, tās būtu arī zināms morāls atbalsts tautiešiem svešumā. Ikviens zinātu un sajustu, ka pastāv kāds pašu latviešu iestādījums, kur vajadzības gadījumā griezties pēc padoma un lūgt atbalstu. No šīm sākumā niecīgām un nespēcīgām organizācijām ar laiku varētu izaugt visu latviešu apvienība Amerikā, Austrālijā vai citā kādā zemē. Un savukārt tās būtu pirmšūnas latviešu pasaules organizācijai, ko dibināt aicinājums jau atskanējis.

Lai gan diezgan daudz mūsu tautiešu jau ir iesaistījušies trimdas organizācijās, taču daudz lielāks ir neorganizēto skaits. Liekas, būtu nopietni jāpadomā par šīm vēl neorganizētām profesijām un arodiem (piem., lauksaimniekiem uc.), ja vispār domājam un gribam izveidot kādu kopību aizjūras zemēs. Tā īstenībā šodien ir viena no svarīgākām problēmām, pie tam steidzama, jo mūsu rindas, emigrācijas procesam nemitīgi tālāk ritot, kļūst arvien retākas, bet palicējiem neatvairāmi tuvojas izraidīšanas stunda no līdzšinējām patvēruma vietām. Turklāt šis darbs būtu veicams, kamēr vēl dzīvojam vienkopus mūsu aprūpētājas organizācijas paspārnē. Ja pie tā nekersimies bez kavēšanās, tad grūti būs to īstenot svešumā, kur milzīgo attālumu dēļ latvietis latvieti reti kad sastapās. No mūsu bēgļu pārstāvībām būtu jāgaida iniciātiva šādu organizāciju un pašpalīdzības fondu darbības uzsākšanai.

Bet lai šo ideju īstenotu, mums pašiem jābūt nešaubīgi pārliecinātiem par tās nozīmi, jābūt skaidrībā, ka ar to mēs saistāmies arī ar pienākumiem. Cik apzinīgi šīs saistības pildīsim, tik iespaidīgs būs arī rezultāts. Ka pie šī darba ir vērts ķerties, to apliecina mūsu tautiešu balsis no svešajām zemēm, kur jau vairāku gadu laikā nav izdevies nekādus pasākumus pašpalīdzības laukā radīt, kaut to trūkums sevišķi sajūtams.

Dr. A. R.

Francija uzņems atraitnes ar bērniem

Vai britu joslā paliks 500 latviešu?

Ziemeļreinas-Vestfāles apgab. nometņu vadītāju sanāksmē Augustdorfā pārrunāja aktuālus DP dzīves jautājumus. LCK apg. pārstāvis un BCP loc. A. Trapāns ziņoja par grūti izvietojamo stāvokli un tālākās emigrācijas izredzēm. Pēc LCK datiem grūti izvietojamo grupā britu joslā būs 5016 tautiešu, no tiem veco un slimo 2350, atraitņu ar bērniem un vecāku intelektuālo profesiju pārstāvju ap 2000 un 666 invalīdi. Pēc IRO vērtējuma šis kopskaits ir lielāks. Invalīdus no visas joslas paredzēts novietot Eversburgas apmācības centrā, kuŗa mūžs, cik var paredzēt, būs gaŗāks nekā IRO. Veciem cilvēkiem savukārt bez Špakenbergas un Bodenteichas vēl mītnes paredzētas Dedelstorfā un Emdenē.

Blakus jau pastāvošajām izceļošanas akcijām tagad Francija paziņojusi, ka ārpus schēmām uzņems atraitnes ar bērniem. Jaunus noteikumus izceļotājiem paziņojusi Argentīna. Pēc tiem ielaidīs tikai pilnīgi veselus DP, pie kam izslēgtas visas brīvās profesijas. Cik šie noteikumi bargi, pierāda notikušās pārbaudes, kuŗās no 795 reflektantiem par ielaižamiem atzīti tikai 75. Mūsu sardžu un darba vīriem izceļošanas lietās ieteicams sazināties ar IRO un izteikt savu vēlēšanos emigrēt. Paredzams, ka reģistrējoties izceļošanai ieteiks Franciju, Austrāliju un Brazīliju. Pienākot izbraukšanas laikam, reģistrētos izsauks.

Vēl arvien pārpratumi gadās muitas kontrolēs. Tāpēc der ievērot, ka sarakstos jāmin arī rotas lietas, jo ASV vēlāk muitas ierēdņi pārbauda, vai ievestie priekšmeti nav pārdoti. Muitas pārbaudē Ventorfā pēdējā laikā praktiski aiztur vienīgi ASV armijas parauga segas.

Britu iestādes jau labu laiku sagatavo plānu nometņu koncentrēšanai. BCP šajā sakarā iesniegusi lūgumu, nometnes likvidējot vai pārvietojot, ievērot tautību principu, jo tā sekmīgi var atrisināt aprūpes, izglītības, pašdarbības pasākumu uc. lietas, kā arī lietderīgāk izlietot tautiešu atbalstu, kas pienāk no citām zemēm. Plāns paziņots vēl nav, taču var sagaidīt, ka nometnes, kas vēl atrodas no vāciešiem rekvizētās ēkās, tiks pārvietotas citur. Vēl skaidrs nav arī Bedburgas jautājums, kur varētu būt vietas ap 500 sardžu vīru piederīgiem.

Pēc ziņojumiem, kuŗus sniedza arī LCK loc. J. Niedra un A. Dravnieks, notika debates, kuŗās nometņu vadītāji ierosināja noteikumus par trimdas kopības kartēm un nodevām iedzīvināt arī citās zemēs, kur lielākā skaitā dzīvo tautieši, radīt progresīvu pašaplikšanos no algām nometņu sociālām vajadzībām uc.

E. R.

Angļu joslā varēs...

(Turpinājums no 1. lpp.).

bēgļu grupa, kuŗa atlikušajā darbības laikā IRO būs jāizvieto dažādās emigrācijas zemēs. 3) IRO angļu joslas vadība akceptē atzinumu, ka reģistrācija ne visur notikusi korrekti un reģistrācijas gaitā paskaidrojumi bēgļiem būtu novērsuši nevajadzīgus pārpratumus. 4) IRO turpina atzīt brīvprātības principu izceļošanas zemes izvēlē vismaz līdz tam laikam, kamēr brīvprātīgo skaits lielajām izvietošanas schēmām, piem., uz Austrāliju, vēl ir pietiekošs, lai visi transporti būtu aizņemti. 5) DP, kas bez viņu piekrišanas no IRO reģistrēti izceļošanai uz Austrāliju vai Dienvidamerikas valstīm, kaut gan tie pie aptaujas aizrādījuši par ievadīto galvojumu sagādi braukšanai uz ASV, tuvākā nākotnē uz nebrīvprātīgi reģistrēto zemi netiks sūtīti. Tā kā brīvprātīgo izceļotāju kontingenti, piem., uz Austrāliju vēl ir lieli, tad tuvāko mēnešu laikā pirms šie voluntāro ceļotāju kadri nebūs apsīkuši, nevienu piespiesti reģistrēto tur nesūtīs. Kad ASV paziņos, ka 1948. gada DP imigrācijas likumā noteiktam ieceļotāju skaitam afidevīti apstiprināti un ieceļotāju kvote izsmelta, IRO pielāgosies jaunajai situācijai. 6) Paredzams, ka lielajām schēmām brīvprātīgi pieteikušos pietiks vēl līdz š. g. beigām. Afidevitu gaidītājiem, kuŗiem galvojumu sagāde konkrēti ievadīta un ir cerības galvojumus saņemt, dos pāris mēnešus uzgaidīšanas laika. Tikai tad, kad būs saņemts paziņojums, ka izceļošanai uz ASV jaunus galvojumus vairs nepieņems, resp. kvote būs izmantota, IRO nekavējoties liks visiem DP izšķirties par emigrāciju uz kādu citu zemi, repatriāciju vai iesaistīšanos vācu saimniecībā.

Apspriedē vienojās, ka ar šiem IRO paskaidrojumiem jāiepazīstina visi DP angļu joslā. IRO direktors Mr. Forest-Ingle sēdes noslēgumā uzsvēra, ka reģistrācijas gaita un būtība arī IRO radījusi problēmas un lūdza paziņot, ka IRO rīcība DP jāsaprot pozitīvā nozīmē — nevis izceļošanas izvēles radikālā apcirpšanā, bet gan gādībā, lai līdz 1950. g. 1. jūlijam Vāciju būtu atstājis maksimālais DP skaits.

Neesam ne pirmie, ne pēdējie

DAŽU TAUTIEŠU DZĪVE VĀCU SAIMNIECĪBĀ

„Šlezvig-Holšteina pret ārzemju bēgļiem ir vishumānākā no visām 11 Rietumvācijas valstīm. To nometnē dzīvodams nezināju," — tā domā rīdzinieks A., kas jau 1947. g. vasarā izskrīnēts un bijis spiests ardievoties no tautiešiem nometnē. „Sākumā strādāju pie vācu muižnieka,— bet ne vairs pie tāda, kādu pazina mūsu senči. Tomēr latvietim vācu zemnieks un viņa darba sistēma ir neparasta un sveša. Sāku apskatīties pēc kā cita, un īsi pirms valūtas reformas pieņēmu darbu kokzāģētavā. Izpelnīju līdz 70 DM nedēļā. Sākoties naudas grūtībām, darbu tomēr nezaudēju. Lai cik šķībi vācu darba devējs skatītos uz ārzemju strādnieku, taču darba prasme un veiksme nosaka visu. Mēs, trīs latvieši, zāģētavā palikām, bet 17 vāciešus atlaida. Starp vāciešiem pirmie neesam, bet pēdējie arī nē. Izpeļņa laba — līdz 60 DM nedēļā. Darbs vācu zāģētavās nav grūts, jo lielu daļu paveic motora celtņi. Uzņēmums, cik spēdams, gādā strādniekiem arī dzīvokļus".

Vairākiem Šlezvig-Holšteinas nometņu tautiešiem, kam nav izredžu izceļot, izdevies iesaistīties vācu zvejnieku arteļos, tā sagādājot sev un ģimenei nodrošinājumu nākotnei. Vācu zvejnieku organizācijas solījušas tiem nepieciešamo atbalstu zvejas rīku iegādei. Sevišķi labas izredzes solās pavērties Neištatē, jo šīs ostas pilsētiņas vācieši domā nodibināt plašus sakarus ar kaimiņvalstu zvejniecības un kuģniecības pasākumiem. Bij. Icehoes nometnes tautietis L., kas arī izskrīnēts, stāsta, ka šovasar zvejas darbos izpelnījis caurmērā 350—400 DM mēnesī. Zvejnieka tērpu viņam par pazeminātu maksu izsniegušas vācu zvejas biedrības.

E. M.

VĒRŠAS PRET PRESES PIRĀTIEM

Lietuviešu trimdas centrālās iestādes ar kādu no saviem pēdējiem lēmumiem nāk talkā presei cīņā pret t. s. „preses pirātiem" — ļaunprātīgajiem laikrakstu izplatītājiem, kas nenorēķinās ar laikrakstu izdevniecībām. Šādu pirātu pēdējā laikā bija pieviesies tik daudz, ka tie nopietni apdraudēja laikrakstu iznākšanu. Saskaņā ar Liet. trimdinieku kopības centrālās komitejas rīkojumu turpmāk apgabalu komitejām nevien jākontrolē preses izdevumu izplatīšanas darbs un kārtīga norēķināšanās, bet tās ir par šo darbu pašas atbildīgas. Uz emigrācijas nometnēm turpmāk izlaidīs tikai tos preses izdevumu izplatītājus, kas varēs pierādīt, ka tie nav izdevniecībām palikuši parādā. Toties kārtīgie izplatītāji aizvien un visur varēs rēķināties ar komiteju atbalstu. (LLV)

Nometņu dzīve

AUGUSTDORFAS nometnes iedzīvotāji 28. augustā rīkoja kapu svētkus vietējā kapsētā, kur atdusas 5 mūsu tautieši. Svētbrīdi vadīja prāv. Ozols un māc. Hermans. Reizē atklāja un iesvētīja piemiņas plāksnes diviem bij. kaŗavīriem— Kārlim Upītim un Reinholdam Galiņam. Piemiņas plāksnēm līdzekļus bija ziedojuši Augustdorfas nometnes komiteja un tautieši.

TISTEDAS nometnē nesen mirusi vecākā latviešu bēgļu saimes locekle — 99 gadus vecā Marija Kronlaka. Svētbrīdī pie nelaiķes kapa, ko vadīja prāv. A. Grosbachs, pulcējās kupls skaits tautiešu.

Kas pelna visvairāk, tie maksā vismazāk

CIEMOS PIE NODOKĻU NEMAKSĀTĀJIEM FELBACHAS NOMETNĒ

Pēdējā LCP sesijā Imbshauzenā konstatēja, ka kūtro algas nodokļu maksātāju visvairāk ir tajās nometnēs, kuŗās dzīvo samērā daudz labi atalgotu tautiešu. Īpaši minēja 7. apgabala nometnes, no kuŗām „rekords" pieder Felbachai, kas nevien strādātāju skaita un atalgojuma, bet arī dzīves apstākļu ziņā ir viena no labākajām nometnēm amerikāņu joslā. Lai noskaidrotu nemaksāšanas iemeslus, Felbachu apmeklēja Latvijas līdzstrādnieks, pārrunājot šo jautājumu ar komitejas priekšsēdi un vairākiem nodokļu nemaksātājiem.

Felbachā 1. jūlijā dzīvoja 918 latviešu ,no kuŗiem nodarbināti un atalgoti bija 427, kas, šķiet, ir vairāk nekā jebkuŗā citā nometnē. Strādātāju vidū ir 26 IRO 2. klases ierēdņi un vairāki desmiti citu atbildīgu darbinieku, kuŗu neto alga pārsniedz DM 200 mēnesī, taču par jūniju algu nodoklis samaksāts tikai DM 350, kas ir apmēram 15—20 proc. no iespējamās summas. Komitejas priekšsēdis A. Šneiders izsakās, ka kūtrākie maksātāji esot taisni tie, kas nodarbināti ārpus nometnes un pelna vislabāk, kamēr nometnē strādājošie, kuŗu caurmēra atalgojums nepārsniedz DM 100 mēnesī, samaksājot gandrīz simtprocentīgi. IRO iestādēs nodarbinātie tautieši, kuŗu vidū lielākā tiesa tā saucamo „principa nemaksātāju", aizbildinoties ar to, ka visas viņu vajadzības nokārtojot IRO, bet mūsu iestādes viņiem nevarot neko ne dot, ne palīdzēt. Tie, kas strādājot nometnēs, paši neko nespējot, tādēļ cerot sagaidīt kādu palīdzību no latviešu pārstāvjiem. Nemaksātāji paliekot nedzirdīgi arī tad, ja norāda uz komitejas tiešajām vajadzībām, piemēram, skolotāju algošanu, kuŗiem komiteja katru mēnesī piemaksā ap DM 200.

Taču komitejas priekšsēdis Šneiders pārliecināts, ka pēc pārrunām LCP sesijā, kuŗas Felbachai, protams, godu nedara, nemaksātāju skaits turpmāk mazināsies. Enerģiskāk sākusi rīkoties arī pati komiteja, atgādinot par maksāšanu katram personīgi, soloties izlikt nemaksātāju vārdus pie melnā dēļa un ziņot LCK.

„Ļaudis sāk ausīties," saka komitejas priekšsēdis, „un dažs, kas agrāk nelikās ne zinis, nupat samaksājis nodokli par jūliju."

Mēģinot uzzināt pašu nemaksātāju domas, apmeklēju vienu no vislābāk atalgotiem — K. Akotu, kas abi ar kundzi ir IRO 2. klases ierēdņi.

„Vai domājat, ka būtu jāmaksā nodokļi mūsu trimdas pārstāvībām?"

„Protams, tos varētu maksāt, bet komitejai vajadzētu mainīt iekasēšanas veidu, apmeklējot katru algas saņēmēju mājās. Mēs abi ar sievu visu dienu strādājam, bet vakaros komitejas birojā vairākkārt neesmu neviena sastapis. Iekasēšanu, pienākot mājās, praktizē draudze, un nodokļus samaksā gandrīz visi," atbild K. Akots. Viņš vēl piebilst, ka presē sīkāk vajadzētu publicēt LCK budžetu, jo tautā runājot, ka lielākā daļa no tā aiziet pašu pārstāvju un darbinieku algām. Bez tam, pēc viņa domām, nodokļus maz maksājot tāpēc, ka emigrācijas jautājumā LCK viedoklis allaž bijis pretējs tautiešu uzskatiem. Akota kundze piebilst, ka vispār presē gribētu lasīt vairāk par to, ko mūsu pārstāvji īstenībā dara.

Jurists V. Dūzelis ir IRO 2. apgabala tieslietu padomnieks, un arī viņa kundze ieņem atbildīgu amatu kādā 2. apgabala nometnē, bet ne viens, ne otrs pēdējos mēnešos nav maksājuši algas nodokli.

Jautāts par viņa uzskatiem nodokļu maksāšanas lietā, V. Dūzelis atbild:

„Manuprāt tos līdzekļus, ko LCK saņem no tautiešiem, tā neizlieto tik lietderīgi, kā nāktos. No pēdējā budžeta pārskata redzams, ka lielākā daļa aiziet algās, bet tikai mazākā tautas kopības tiešo mērķu realizēšanai — pabalstiem, izglītībai uc. Pie tam mūsu pārstāvji agrāko strīdu un nesaprašanās dēļ kļuvuši visai nepopulāri, rādīdami nevis priekšzīmi, bet gluži pretējo."

„Bet, Dūzeļa kungs, par veciem grēkiem taču nevaram vainot tagadējo LCK vai LCP, jo, kā zināt, strīdi tagad izbeigti un pārstāvji strādā visai enerģiski. Jūs taču neapšaubīsit, ka arī viņiem pienākas sava alga, jo pienākumu ir daudz, bet ja nodokļu ienāk tik maz, ka pietiek tikai minimālām algām, kur lai ņem citiem mērķiem?"

„Techniskie darbinieki, protams, jāatalgo, bet vadītāji un kārtotāji arī varētu strādāt darbu, ko atalgo no vācu līdzekļiem un tautas pārstāvju pienākumus veikt kā goda amatu." Dūzelis izbrīnījies par pēdējā LCP sesijā izteiktajiem vārdiem, ka pret nemaksātājiem varētu vērst sankcijas, griežoties pie IRO iestādēm un ierosinot aizkavēt izceļošanu. „Jau teikto motīvu dēļ esmu maksājis tikai pašpalīdzības nodevu, bet atturējies no algas nodokļa maksāšanas. Ja publicētu sīku budžeta izlietošanas pārskatu," nobeidz Dūzelis, „es savu viedokli mainītu un skatītos uz šo lietu savādāk."

Arv. Bolšteins

Darba vienībās pēc 1950. g.

PATURĒS TIKAI TOS DP, KAS VĒLAS PALIKT VĀCIJĀ

Aplams ziņojums poļu DP laikrakstos izraisījis baumas, ka amerikāņu armija gatavojas dibināt speciālas darba vienības tiem DP, kas paliks Vācijā. IRO galvenais štābs amerikāņu joslā tāpēc publicējis oficiālu paskaidrojumu, ka šīs ziņas absolūti nesaskan ar patiesību.

Darba vienībās iesaistītiem nav arī jāslēdz nekādi līgumi par strādāšanu no viena līdz sešiem gadiem un pilnīgi no gaisa ir grābta ziņa, ka personām, kas iesaistījušās armijas darba vienībās, atņemtu DP statusu.

EUCOM darba nozares štāba priekšnieks Populērs kādā konferencē, kas nesen notika Bad Kisingenā gan noteikti paziņojis, ka armija negatavojas paturēt darba vienību vīrus no DP vidus ilgāk par 1950. gadu, izņemot tos, kas paši noteikti izsacītu vēlēšanos palikt Vācijā.

IRO amerikāņu joslas štāba darba un arodapmācību daļas vadītājs Mokslejs šai sakarībā paskaidrojis, ka armija intereresējas par darba vienībām piemērotu vīru sarakstiem, kas būtu no 18 līdz 45 gadus veci, vēlētos iestāties darba vienībās un palikt Vācijā vēl vismaz nākošos 6 mēnešus. Darba vienībām vēlami tikai poļi, ukraiņi un baltieši.

VĪRI, KAS MAZĀK RUNĀ — DARA VISVAIRĀK

LCK labklājības nozares vadītājs ģen. J. Lavenieks Daugavas Vanagu pilnsapulcē Vircburgā starp citu teica: „Neiedomājami grūts būtu aprūpējamo stāvoklis, ja nebūtu tā darba, ko veikuši Daugavas Vanagi līdz šim." Šo atzinumu labi raksturo lielā izmaksu summa — DM 63.529,87 1949. g. I pusgadā. Šajā aprūpes darbā materiālos upuŗus visvairāk nesuši darba un sardžu vienību vīri, kuŗi kā aizvien raduši mazāk runāt, bet vairāk darīt. Amer. joslas vienības vien devušas vairāk kā pusi no aprūpes budžeta — DM 38.360,82; 681 paciņu tabakas un lielākus vairumus kantīnes preču. Neatsveŗams ir bijis rotu aprūpes darbs mūsu tbc sanatorijām un neredzīgiem.

Daugavas Vanagu saime, bet it sevišķi invalidi un kritušo kaŗavīru piederīgie, izsaka siltu latvisku paldies sardžu un darba rotu komandieriem un viņiem pakļautiem vīriem.

Daugavas Vanagu ASV joslas valde

VĒSTULES REDAKCIJAI

ASIMILĀCIJA NAV BUBULIS

Vēl Vācijā būdams un domādams par izceļoanu uz tālo Austrāliju, nemaz nebažījos par to, ka spalvaskāts būs jāapmaina pret lāpstu. To nenožēloju arī tagad. Bet asimilācija? Jā, asimilācija bija un ir bubulis, kas baida daudzus tāpat kā bērnu dienās.

Bet kā tad ir īstenībā? Kā jau teicu — lāpsta rokām nav par smagu un arī otrs bubulis — asimilācija — sastopoties ar to vaigu vaigā, mani nebaida nemaz. Varbūt, ja es atrastos Āfrikā un tur mani, nolūkā asimilēt, vienkārši ar otu pārkrāsotu melnu, tad nu gan būtu bail, vismaz neomulīgi. Bet Austrālijā, kur valdības un iedzīvotāju centība ieceļotājus asimilēt izpaužas pūlēs iemācīt tiem savu valodu un savu dzīves kārtību, nepavisam nav traucējoša, drīzāk patīkama, jo jūti, ka tev visapkārt ir cilvēki, kas uzskata par līdzvērtīgu locekli savējo vidū. Kā Austrālijas, tā arī citu zemju vēlēšanās asimilēt ieceļotājus nav nekādā sakarībā ar gala rezultātu. Kas savai tautai pazudīs, tas pazudīs paša gribas vai vainas, ne kādas valdības nopelnu dēļ. Ja esam ieradušies kādā zemē, tad mums arī jāiekļaujas tās dzīves rāmjos. Bet ja mēs gribam palikt latvieši, tad par to jācīnās pašiem. Austrālijā jau ir latviešu biedrības un draudzes. Ja pulcēsimies tajās un paliksim garā stipri, tad no asimilācijas bubuļa arī Austrālijā nav ko baidīties. Tāda ir medaļas otra puse.

Alb. Priedītis, Austrālijā

e maksa vismazāk

OKĻU NEMAK-
HAS NOMETNĒ

tram personīgi, soloties izlikt ne-
aksātāju vārdus pie melnā dēļa un
pot LCK.
„Ļaudis sāk ausīties," saka komi-
jas priekšsēdis, „un dažs, kas ag-
k nelikās ne zinis, nupat samak-
jis nodokli par jūliju."
Mēģinot uzzināt pašu nemaksātāju
mas, apmeklēju vienu no vislabāk
algotiem — K. Akotu, kas abi ar
ndzi ir IRO 2. klases ierēdņi.
„Vai domājat, ka būtu jāmaksā
dokļi mūsu trimdas pārstāvībām?"
„Protams, tos varētu maksāt, bet
mitejai vajadzētu mainīt iekasē-
nas veidu, apmeklējot katru algas
ņēmēju mājās. Mēs abi ar sievu
su dienu strādājam, bet vakaros
mitejas birojā vairākkārt neesmu
viena sastapis. Iekasēšanu, pienā-
t mājās, praktizē draudze, un no-
kļus samaksā gandrīz visi," atbild
Akots. Viņš vēl piebilst, ka pre-
sīkāk vajadzētu publicēt LCK bu-
etu, jo tautā runājot, ka lielākā
ļa no tā aiziet pašu pārstāvju un
rbinieku algām. Bez tam, pēc viņa
mām, nodokļus maz maksājot tā-
c, ka emigrācijas jautājumā LCK
edoklis allaž bijis pretējs tautiešu
skatiem. Akota kundze piebilst, ka
spār presē gribētu lasīt vairāk par
ko mūsu pārstāvji īstenībā dara.
Jurists V. Dūzelis ir IRO 2. apga-
la tieslietu padomnieks, un arī vi-
kundze ieņem atbildīgu amatu
dā 2. apgabala nometnē, bet ne
ns, ne otrs pēdējos mēnešos nav
aksājuši algas nodokli.
Jautāts par viņa uzskatiem no-
kļu maksāšanas lietā, V. Dūzelis
bild:
„Manuprāt tos līdzekļus, ko LCK
ņem no tautiešiem, tā neizlieto tik
tderīgi, kā nāktos. No pēdējā bu-
eta pārskata redzams, ka lielākā
ļa aiziet algās, bet tikai mazākā
tas kopības tiešo mērķu reālizē-
ai — pabalstiem, izglītībai uc. Pie
m mūsu pārstāvji agrāko strīdu un
saprašanās dēļ kļuvuši visai nepo-
lāri, rādīdami nevis priekšzīmi,
t gluži pretējo."
„Bet, Dūzeļa kungs, par veciem
škiem taču nevaram vainot taga-
jo LCK vai LCP, jo, kā zināt,
īdi tagad izbeigti un pārstāvji
ādā visai enerģiski. Jūs taču ne-
šaubīsit, ka arī viņiem pienākas
va alga, jo pienākumu ir daudz,
ja nodokļu ienāk tik maz, ka
tiek tikai minimālām algām, kur
ņem citiem mērķiem?"
„Techniskie darbinieki, protams,
talgo, bet vadītāji un kārtotāji
varētu strādāt darbu, ko atalgo
vācu līdzekļiem un tautas pār-
vju pienākumus veikt kā goda
atu." Dūzelis izbrīnījies par pē-
ā LCP sesijā izteiktajiem vār-
m, ka pret nemaksātājiem varētu
rst sankcijas, griežoties pie IRO
tādēm un ierosinot aizkavēt izce-
anu. „Jau teikto motīvu dēļ esmu
ksājis tikai pašpalīdzības nodevu,
atturējies no algas nodokļa mak-
anas. Ja publicētu sīku budžeta
ētošanas pārskatu," nobeidz Dū-
is, „es savu viedokli mainītu un
tītos uz šo lietu savādāk."
Arv. Bolšteins

VĒSTULES REDAKCIJAI

SIMILĀCIJA NAV BUBULIS

ēl Vācijā būdams un domādams
izceļoanu uz tālo Austrāliju,
naz nebažījos par to, ka spalvas
s būs jāapmaina pret lāpstu. To
nožēloju arī tagad. Bet asimilā-
? Jā, asimilācija bija un ir bu-
is, kas baida daudzus tāpat kā
nu dienās.
Bet kā tad ir īstenībā? Kā jau
u — lāpsta rokām nav par sma-
un arī otrs bubulis — asimilā-
— sastopoties ar to vaigu vai-
mani nebaida nemaz. Varbūt,
es atrastos Āfrikā un tur mani
ūkā asimilēt, vienkārši ar otu
krāsotu melnu, tad nu gan būtu
, vismaz neomulīgi. Bet Austrā-
, kur valdības un iedzīvotāju
tība ieceļotājus asimilēt izpau-
pūlēs iemācīt tiem savu valodu
savu dzīves kārtību, nepavisam
traucējoša, drīzāk patīkama, jo
, ka tev visapkārt ir cilvēki, kas
kata par līdzvērtīgu locekli savē-
vidū. Kā Austrālijas, tā arī citu
nju vēlēšanās asimilēt ieceļotā-
nav nekādā sakarībā ar gala re-
ātu. Kas savai tautai pazudīs,
pazudīs paša gribas vai vainas
kādas valdības nopelnu dēļ. Ja
n ieradušies kādā zemē, tad
ms arī jāiekļaujas tās dzīves
jos. Bet ja mēs gribam palikt
ieši, tad par to jācīnās pašiem
strālijā jau ir latviešu biedrības
draudzes. Ja pulcēsimies tajās
paliksim garā stipri, tad no asi-
ācijas bubuļa arī Austrālijā nav
baidīties. Tāda ir medaļas otra
e.
Alb. Priedītis, Austrālijā

Cīņa ar pašu radīto spoku

Tuvumā tā saucamās asimilācijas briesmas nav tik bīstamas

VĒSTULE LATVIJAI NO ŅUJORKAS

Cilvēks ir gauži konservātīvs radījums, vismaz tikpat konservātīvs kā angļu naudas sistēma. Un cilvēks ir arī tiepīgs un bailīgs un, ja vien var, labprāt nemin vārdā to, kas nepatīkams, svešāds, neierasts, jo „kā velnu piemin, tā velns klāt". Tā, šķiet, tagad noticis arī ar ts. asimilācijas briesmām: ilgu laiku par tām nerunāja nemaz, lai arī tās jau no svešniecības sākuma stāvējušas pie durvīm, tagad runā daudz, bet runā un mērī ar vecajām „miera laika" olektīm. Ir arī izteiktas domas, ka Eiropā šīs briesmas esot niecīgas, bet par īstu bubuli tās kļūst, kad ir runa par emigrēšanu pāri okeanam. Pēdējā gadījumā aizvien piemin arī agrāko gadu latviešu emigrantus uz aizjūŗas zemēm, jo tie, lūk, esot tautiskā nozīmē latviešu kokam zuduši vai nokaltuši zari. Tas pats notikšot arī ar tagadējiem emigrantiem.

Nezinu, kā tas ir Dienvidamerikas zemēs, kaut gan ir ziņas, ka tur latvieši nebūt nav „nokaltuši zari", bet vēl joprojām uzglabājuši savu mātes valodu, pulcējas savās biedrībās, interesējas par savas tautas likteni un tās gara dzīves izpaudumiem. Un tas viss pat pēc tam, kad latviešu tautas koks par šiem zariem vairāk nekā 20 gadus nelikās ne zinis! Vēl interesantāka aina ir ASV, kur latvieši dzīvo ļoti izkaisīti un par kuŗiem arī vēl nesen dažs labs pavīpsnāja, sak, kas tie nu vairs par latviešiem? Kāda tad ir īstenība?

Esmu šo latviešu vidū Ņujorkā nodzīvojis tikai neilgu laiku, dažai labai parādībai nezinu nosaukt iemeslus, bet viens ir skaidrs: tā sauktie „vecie" Amerikas latvieši nebūt nav pārtautojušies, un pat viņu ASV dzimušie bērni runā latviski, dažs pilnīgi brīvi, cits gan jau kā pa celmiem. Viņi nebūt nav „iekļāvušies" arī amerikāņu sabiedrībā un gandrīz katra šāda „veco" Amerikas latviešu ģimene ir maza latviska vienība. Bez šaubām, šim latviskumam ir citāda nokrāsa nekā tam, ko izjūt visi tie, kas bijuši Latvijas brīvības saulē, un tajā trūkst tās stīgas, ko varētu saukt par Latvijas valsts pilsoņa stāju un izjūtu. Bet būtu taču ačgārni prasīt, lai cilvēki, kas nekad savām acīm nav redzējuši brīvo Latviju, sevī to pārdzīvotu tāpat kā mēs! Galvenais ir, ka viņi vēl arvien ieskata sevi par latviešiem un Latviju par savu tēviju, kas tiem tikpat mīļa kā mums visiem.

Jāšaubās, ka ar jaunatbraucējiem latvietības ziņā nu sāksies kāda jauna attīstība, kas veicinās asimilāciju. Jaunatbraucēji tāpat nespēs, pat ja gribēs, iekļauties īstā amerikāņu sabiedrībā, un šī sabiedriskā vientulība tos spiestin spiedīs pulcēties ar citiem latviešiem. Līdzīgs stāvoklis, lai arī jau vaļīgāks, būs skolas gadu jauniešiem. Taču, ja izdosies noorganizēt neklātienes mācības latviešu valodā, vēsturē, literātūrā un ģeografijā, ja baznīcas darbinieki pieņems un nepagurs nacionālās misiones centienos, tad arī šai paaudzei nav ko bīties no „amerikānizēšanās". Asimilācija gan draudēs tiem latviešiem, kas šo sauli ieraudzīs jau kā ASV pilsoņi.

Asimilācijas briesmu intensitāti tātad tomēr visvairāk noteiks nevis zeme, bet laiks, ko var lēst ar vienas paaudzes nomaiņas periodu — 20—25 gadiem. Ja mūsu svešniecības laiks ietieksies tik tālu nākotnē, tad tiešām tautas koks zaudēs dažu labu zaļokšņu zaru, bet tad tas tā būs tiklab Eiropas zemēs, kā otrā pusē okeanam.

Ap šo pašu laiku iestāsies vēl viens, pie tam daudz nopietnāks, apdraudējums nekā asimilācija — nacionāli garīgo rosmju apsīkums, latviskās kultūras radītāju spēku nodeldēšanās. Nacionālā kultūra gadu desmitiem nevar augt un attīstīties ārpus savas tautas svešumā, kādā nelielā nacionālā saujiņā; tā ir tik cieši saistīta ar pašu tautu, ka, atrauta nost, zaudē pamatu un neglābjami panīkst. Nekas neliecina, ka mums izdosies izceļot uz kādu zemi un nomesties tur kompakti, tā radot tur it kā jaunu tautas šūnu, kas varētu dot arī jaunus latviskā gara tulkus un darbiniekus. Tagadējā izceļošanas attīstība rāda, ka latviskā gara radīšanas procesi stāsies ar to brīdi, kad no dzīves aizies tie mūsu kultūras darbinieki, kas, izaugdami Latvijā un savā tautā, saņēmuši no tās nacionālās gara dzīves izpausmei vajadzīgās rosmes un spēkus. Aiz viņiem, emigrācijas laikam ieilgstot gadu desmitos, jaunaudze nevar rasties un tad neatvairāmi asimilācija no bieda kļūs par faktu, ko neviens nespēs aizkavēt, lai tas atrastos Eiropā vai kur citur. Viss, ko, ar šādu attīstību rēķinoties, varam darīt, ir uzkrāt un nodrošināt latviešu gara dzīves liecības, lai tās kā tālas atbalsis varētu atskanēt kultūras pētnieku ausīs.

Bet šimbrīžam asimilācija vēl ir tikai spoks un mūsu pašu spēkos ir, lai šis spoks mūs nenomāktu tik smagi, ka mēs, bailēs drebēdami, kļūtu par tā upuŗiem. Visu to garīgo vērtību uzkrāšana un nodrošināšana, kas no jauna radušās vai restaurētas trimdas „pagastos" Eiropā, to nogādādams tur, kur nākotnē novietosies latviešu kopas — tas ir darbs, kas paveicams vispirms. Un otrkārt, tālāko emigrāciju, cik tās noteikšana ir mūsu pašu spēkos, lai izšķiŗam, vadoties no tā, cik kuŗa zeme saviem emigrantiem var dot tiesību laukā un saimnieciskās iespējās. Nonākuši trūkumā, nespēsim palīdzēt ne sev, ne savas tautības nosargāšanai, ne tiem tautiešiem, kam būs jādzīvo no citu palīdzības. Tas mūs nevienos, drīzāk sarūgtinās un atsvešinās. Un otrādi, jo augstāks dzīves standarts kādā zemē, jo drošākus ieročus tajā iegūsim tiklab palīdzībai savējiem, kā cīņai pret asimilācijas spoku.

Ņujorkā, augustā. **K. Rabācs.**

Plaši Brazīlijas plāni

DP darba spēka izmantošanai

Eiropas bēgļi varēšot palīdzēt atrisināt vienu no visgrūtākajām problēmām pasaulē — Amazonas lejas kultivēšanu, nupat ziņo IRO informācijas nodaļa Brazīlijā. Pēc pirmajiem „eksperimentiem" ar DP izvietošanu Brazīlijā kā Brazīlijas valdība, tā paši imigranti esot jutušies apmierinātāki nekā sākumā domāja. Pēc tam, kad IRO, sadarbībā ar Brazīlijas valdību, šī gada janvārī nodibināja „Brazil-IRO Joint Committee" ar nolūku organizēti izvietot ieceļotājus, jau 9 štatos radītas speciālas iestādes darba, pajumtes un cita nepieciešamā sagādāšanai ieceļotājiem, kā arī viņu kreditēšanai un tiesiskai atbalstīšanai. Pirms tam tikai vienam vienīgam Sao Paulo štatam Brazīlijā bija organizēti plānota ieceļotāju izvietošana, un rezultātā gandrīz visi ieceļotāji no Eiropas devās tikai uz Sao Paulo. Tagad, kad plānota ieceļotāju sagaidīšana notiek arī citos štatos, ieceļotājiem vairākos gadījumos radusies interese par citiem štatiem — pat tādiem, ko līdz šim visumā uzskatīja par eiropiešiem nepiemērotiem, piemēram subtropisko Bahijas štatu Brazīlijas ziemeļos.

Šis štats, kuŗa enerģisko gubernātoru Mangabeiru minot par iespējamu nākošo kandidātu Brazīlijas prezidenta postenim, ir pirmais, kas piedāvājot ieceļotājiem visos sīkumos izstrādātu valsts atbalstītu kolonizācijas plānu. Pēc šī plāna katrai DP ģimenei piešķirtu 60 akru zemes ar jau uzceltām ēkām un aizdotu naudu pārtikas, darba rīku un sēklas iegādāšanai. Pēc pieciem gadiem šiem kolonizātoriem jāizšķiŗas, vai viņi vēlas iepirkt zemi uz ilggadīgu nomaksu vai doties kur citur.

Lai šo plānu iedzīvinātu, Bahijas štata valdība pirms trim mēnešiem izvēlējās zināmu skaitu DP ģimeņu tieši no ieceļošanas centra Riodežaneiro un nometināja tos minētā veidā. Pēc IRO informācijas biroja ziņām, šie cilvēki jūtoties labi un vēstulēs rakstot, ka klimats gan ir karsts, bet eiropiešiem pilnīgi panesams, jo no jūŗas gandrīz ik dienas pūšot vēsi vēji. Bahijas štats tagad blakus zemkopjiem meklējot arī visāda veida techniķus no DP vidus un, pēc jau minētās informācijas, arī tiem apstākļi tur esot tik izdevīgi, ka laba tiesa agrāk ieceļojušo DP no vēsākajiem dienvidu štatiem brīvprātīgi piesakoties pārvietoties uz Bahiju.

Otrs plašs projekts ir Amazonas ielejas kulivēšana, kas izmēģināta jau vairākkārt, bet līdz šim vienmēr bez sekmēm. Tagad tomēr kultivēšanu grib iesākt pilnīgi plānveidīgi, vispirms novēršot visus šķēršļus balto cilvēku darbībai šajos ārkārtīgi auglīgos apgabalos. Kopīgā Brazīlijas un ASV valdības akcijā jau iznīcināti malārijas perēkļi plašos apgabalos. UNESCO gatavo plašāku akciju šo apgabalu zinātniskai izpētīšanai. Sekos plašu ceļu, dzelzceļu un citu satiksmes tīklu izbūve. Pēc tam domāts iekārtot rūpnīcas mežu un citu bagātību izmantošanai un tikai beigās nometināt tur zemkopjus. Arī šajos milzu projektos, kam vajadzēs daudz technisku speciālistu un strādnieku, Brazīlija tagad vēloties iesaistīt pēc iespējas daudz DP, kuŗus atzinusi par vērtīgākiem ieceļotājiem nekā iesākumā domāja.

—pa.

Arī angļiem ieteic izceļot

Ņujorka (D). — Lielbritanija varēs atrisināt savas saimnieciskās problēmas vienīgi tad, ja vismaz viena trešdaļa britu izceļos, izteicās kāds ietekmīgs amerikāņu politiķis sakarā ar dolaru konferenci Vašingtonā. Par labākajām emigrācijas zemēm viņš minēja Austrāliju, Kanādu un Jaunzēlandi. Šim amerikāņu politiķa ieteikumam no Londonas pagaidām kommentāru nav. Der tomēr atcerēties, ka Lielbritānijā ir ļoti liels darba roku trūkums, sevišķi lauksaimniecībā. Tikai tāpēc vien Etlija valdība apmēram pirms divi gadiem sāka vervēt DP, lai aizstātu svarīgāko saimniecības nozaŗu strādnieku trūkumu. Jādomā, ka amerikāņu padomu angļi tāpēc diez vai vēl ievēros.

PĒC SMAGA CEĻOJUMA PĀRPILNĪBAS ZEMĒ

PIRMIE LATVIEŠU DP JAUNZĒLANDĒ

Vistālākā no pasaules zemēm, ko tagad min arī latviešu bēgļu kājas, ir Jaunzēlande. Pirmais DP transports no Vācijas un Austrijas uz turieni devās 20. maijā, nonākot Jaunzēlandes galvaspilsētā Vellingtonā 27. jūnijā. Tagad Eiropu sasniegušas jau aizbraucēju vēstules, kuŗās stāstīts par gaŗo jūras ceļojumu un sākotnējiem iespaidiem jaunajā emigrācijas zemē. Pavisam latviešu skaits Jaunzēlandē sniedzas jau vairākos simtos.

Milzīgi ganāmpulki, tropiska veģetācija, geizeri un vulkāni—tas viss sagaida latviešu DP, ierodoties tālajā Jaunzēlandē.

Jūras transports no Italijas līdz Jaunzēlandei pirmajiem braucējiem bijis ļoti grūts. Uz 7500 tonnu lielā tvaikoņa Dundalk Bay bijuši saspiesti 952 pasažieŗi (no tiem 220 latviešu). Kuģis pieder kādai privātpersonai—veiklam spekulantam, kas emigrantiem domāto pārtiku iepircis jau agrāk Austrālijā, tā ka tā pēc divkārša veduma pār ekvātoru bijusi stipri bojāta. Kuģa kantīnes devu braucēji nav varējuši izmantot parastajā 7 dol. apmērā, bet dabūjuši pirkt kantīnē arī daļu savas kārtējās pārtikas devas. Arī citādi apiešanās ar bijušajiem DP bijusi ļoti nekorrekta. Nonākot Vellingtonā, par visām transporta nebūšanām informēti žurnālisti un iestādes, radot lielu sašutumu, kas atbalsojies nevien turienes presē, bet arī parlamentā. Kā ziņo Vellingtonas laikraksts The Dominion rakstā „Emigrantu nelaimīgais ceļojums". Jaunzēlandes imigrācijas ministrs Meklagans, atbildot uz opozicijas pārstāvja jautājumu, paskaidrojis, ka valdība sakarā ar Dundalk Bay braucienā atklātajām nebūšanām iesniegusi protestu IRO galvenajā mītnē Ženēvā. Ministrs piezīmējis, ka, par spīti transporta grūtībām, jauno imigrantu stāja un uzvešanās bijusi ļoti laba.

Ieceļotāji Jaunzēlandē saņemti „ar neaprakstāmu sirsnību". Tieši no kuģa tie 2. kl. vagonos novesti uz 100 jūdžu attālo Pahiatuas pilsētiņu, kur novietoti nometnē. „Pa ceļam katrā stacijā mūs apbēra puķēm un apdāvināja augļiem, šokolādi, kafiju, pienu utt. No mājām ceļmalās mums sirsnīgi māja pretim draudzīgie iedzīvotāji," — raksta kāds tautietis.

Imigrantu nometnē, kas atrodas armijas pārziņā, valda priekšzīmīga kārtība un tīrība. Šīfeŗa-papes barakās ir centrālapkure. Mēbeles un gultas veļa pietiekama, pārtika bagātīga. Līdz izvietošanai darbā katrs saņem ½ mārc. kabatas naudas nedēļā. Pagaidām vienīgais pienākums — 3 st. dienā mācīties angļu valodu un Jaunzēlandes likumus un paražas. Darbu visiem cenšas sagādāt, pēc iespējas ievērojot katra vēlēšanās, jo darba roku trūkums vērojams visās nozarēs. Ģimenes nešķiŗ. Jaunzēlandē jau agrāk ieceļojušie latvieši, kas visi tikuši pie turības, apliecina, ka arī zemes sociālā likumdošana ļoti laba. Daļa ieceļotāju reģistrējušies meža darbiem, kur maksā 4 šil. stundā.

Jaunzēlande ir pārpilnības zeme. Gandrīz katrai ģimenei sava mājiņa un auto. Lauku farmas pilnīgi mechanizētas. Pārtikas un rūpniecības ražojumu caurmēra cenas, salīdzinot ar algām, zemas. Cilvēki, kas sākuši darba gaitas kā laukstrādnieki, dažos gados parasti tiek paši pie savas saimniecības. Daži cenu piemēri: 1 kg gaļas 2 šil., žāv. šķiņķis 4 šil., apelsīni 1½ šil., vilnas uzvalks 8—11 mārc., divritenis 15 mārc., 10 cigaretes 11 pensi. Paredzams, ka ieceļotāju sākuma izpeļņa būs caurmērā 7—8 mārc. nedēļā. Darba devējam jāgādā arī par strādnieku dzīvokļiem.

Jaunzēlandes klimats ļoti veselīgs un eiropiešiem piemērots. Krāšņajos mežos blakus bērziem, ozoliem un priedēm aug palmas, milzu papardes uc. dienvidu augi. Sniegoto kalnu starpā redz daudz vulkānu un geizeŗu. Upes bagātas forelēm un zušiem, meži ir īstā mednieku paradīze. Plašajās ganībās sastop daudz slaveno Yersey sugas govju, kas dod pienu ar ārkārtīgi augstu tauku procentu, bet Jaunzēlandes aitu kopskaitu rēķina uz 37 miljoniem.

Vienīgās lielākās grūtības ieceļotājiem, šķiet, sagādā tālā atšķirtība no Eiropas. Jaunzēlandes laikrakstos par Eiropu atrodam ļoti maz informācijas. No 12 laikraksta lappusēm dažkārt 6 veltītas sportam, 3 — darba piedāvājumiem, 2 — pārējiem sludinājumiem un tikai 1 lappuse atstāta citām informācijām.

Govju ganāmpulks ceļā uz farmas slaukšanas vietu; govis ar brezenta „uzvalkiem" ir slavenās Yersey rekordnieces.

ARĪ PARAGVAJA VĒLAS VISMAZ 20.000 DP NĀKOŠĀ GADA LAIKĀ

Citām Dienvidamerikas valstīm, kas pēdējā brīdī nolēmušas pastiprināt DP ieceļotāju uzņemšanu, tagad pievienojusies arī Paragvaja, kas, pēc pēdējām ziņām, nākošā gada laikā vēlas uzņemt vismaz 20.000 DP.

Paragvaja vispār tikai šajā vasarā izšķīrās par „simbolisku" DP ieceļotāju uzņemšanu un 8. jūnijā parakstīja līgumu ar IRO, ka dos patvērumu 600 bēgļiem. Pirmo bēgļu izraudzīšanas komisiju nesūtīja vis uz Eiropu, bet uz Šanghaju, lai izmeklētu 270 no bezpavalstniekiem, kas bēguši no Ķīnas komūnistiem. Bet kad bija atgriezusies pirmā šāda komisija no Eiropas, Paragvajas valdība savus uzskatus par Eiropas bēgļiem mainīja.

Paragvajas svarīgākā rūpe ir vēl neizmantoto plašo apgabalu kolonizēšana. Viens no interesantākajiem kolonizācijas pasākumiem, pēc IRO Dienvidamerikas misijas informācijas, ir tā sauktā „Fram" kolonija pie Paranas upes, tuvu Argentīnas robežai. Koloniju apdzīvojot gandrīz tikai eiropieši, kas gan ar piekrastes apgabaliem var stāties sakaros tikai gaisa ceļā. Gaisa ceļā tieši no ostām uz kolonizācijas apgabaliem gribot nogādāt arī DP ieceļotājus, kam Paragvajas valsts banka došot nepieciešamos kredītus jaunas dzīves uzsākšanai. Esot aplēsts, ka ģimenei pietiktu ar apmēram 60 dolariem, lai iztiktu pirmos trīs mēnešus.

Paragvaja vēloties uzņemt DP pēc šāda sadalījuma: 80 proc. laukstrādnieku, 5 proc. inteliģento profesiju darbinieku un 15 proc. fabriku strādnieku un kvalificētu amatnieku.

Jauni līdzekļi malārijas ārstēšanā

Emigrantiem, kas dodas uz dienvidu zemēm, derīgi zināt īsumā arī par malāriju. Purvu drudzis jeb malārija ir ļoti smaga asins slimība, ko pārnēsā īpaša odu suga — anopheles. Citu pārnesēju šai slimībai nav. Ir vairāki malārijas veidi, bet visizplatītākā ir t. s. malaria tertiana, kas katru trešo dienu dod drudža lēkmi. Odi, kas šo slimību pārnēsā, ir nedaudz lielāki par mūsu dzimtenes odiem, ar gaŗām kājām un raksturīgu sēdēšanas veidu — saslejot ķermeni projām no priekšmeta, uz kuŗa tie sēž. Odi dienā nekad neuzbrūk, bet tikai krēslā vai nakts stundās, tādēļ galvenā uzmanība jāpievērš posmam pēc saules rieta līdz rīta ausmai.

Malārija jau pazīstama no seniem laikiem, bet šīs slimības dīgļus cilvēka asinīs atklāja tikai 1880. g. zinātnieks Laverans, un 17 gadu vēlāk zinātnieks Ross pierādīja, ka malāriju pārnesā tikai anopheles. 1900. g. zinātnieks Moinsons atklāja veselu ciklu malārijas attīstībā. Tāpat lieli nopelni malārijas pētniecībā zinātniekam Skaudiņam 1903. g.

Galvenais ārstniecības un arī aizsardzības līdzeklis tad bija chinīns. Tā kā tas toksiski iedarbojas uz cilvēka organismu, tad zinātnieki sāka meklēt citus preparātus ārpus chinīna. 1925.—1933. g. radās slavenie vācu preparāti — atebrīns, plasmokīns, mepakrīns uc. Izceļoties 2. pasaules kaŗam, vācu virspavēlniecība lika lielas cerības uz šiem saviem atradumiem, sevišķi kaujās Afrikā un Balkānos. Tie bija labāki par chinīnu, bet prakse rādīja, ka pretinieku ieroči pret malāriju tomēr sekmīgāki. Protams, arī rietumu sabiedrotajiem malārija nodarīja neaprakstāmus zaudējumus, sevišķi kaŗā ar Japānu. Tā šī slimība kļuva par īstu kaŗa problēmu, un visu kaŗotāju valstu medicīnisko pētījumu un izmēģinājumu laboratorijas intensīvi strādāja, lai atrastu jaunus sintetiskus medikamentus, kas ne tikai spētu malāriju ārstēt, bet reizē arī pasargāt no tās. Vācieši savu atebrīna formulu turēja slepenībā, un sabiedrotajiem to izdevās iegūt no IG koncerna tikai pēc Vācijas kapitulācijas.

Ļoti plaši pētījumi visu kaŗa laiku notika ASV, Anglijā un Austrālijā. Nodibināja īpašu institūtu, kas koordinēja visus pētījumus un atradumus šajās 3 valstīs. Kaŗa laikā visu sabiedroto laboratorijās izmēģināja 14.000 dažādu sintetisku medikamentu pret malāriju. Šo pētījumu rezultātā radās arī tagad visiem tik labi pazīstamais insektu pulveris — DDT. Visiedarbīgākie pret malāriju un vismazāk kaitīgi organismam izrādījās chlorguanida un chlorhidrāta savienojumi. Radās vesela serija labu un lētu preparātu — Aralen, Chlorguanid, Pentaquin, Guanatolily uc. Ar šiem preparātiem malāriju var pilnīgi izārstēt, nebaidoties vēlāk no jebkādām komplikācijām vai slimības atkārtošanās. Pietiek ieņemt 2 tabletes malārijas drudža laikā un tad drošības dēļ 2 nākošās dienās pa tabletei dienā, lai kaite būtu izārstēta. Ar vienu tableti nedēļā profilaktiski pietiek, lai pasargātos no malārijas ikvienā tās apdraudētā apvidū.

Brazīlijā. **Dr. F. Grants.**

„Kā Austrālija izrauga imigrantus"

Bijušajiem DP arvien atsaucīgais Sidnejas žurnāls Pix 20. augusta numurā 4 lappuses veltījis rakstam „Kā Austrālija izrauga imigrantus", pievienojot arī 16 uzņēmumus, kas visi izdarīti Kleinkecas nometnē, Bavārijā. Tur redzam sirmo skolotāju M. Sosti, agronomu J. Mierkalnu, ādmini T. Leinasaru, kurpnieka Fišera lielo ģimeni kas jau ieradusies Austrālijā, Jāni Klaustiņu, maziņo Maiju un viņas barakas draugu Viktoru Kerliņu, pulciņu vareni daiļu jaunavu uc. Kleinkecas labos cilvēkus. Viņus jau Vācijā ar Austrālijas apstākļiem iepazīstināja žurnālā redzamā IRO darbiniece Miss V. Palinga. Šī DP saimei draudzīgā Melburnas dāma latviešu labā arvien bijusi ļoti izpalīdzīga.

Līdzīgā kārtā arī daudzi citi IRO darbinieki, gan austrālieši, gan amerikāņi vai citu nāciju piederīgie, veltījuši īpašu uzmanību un pūles, nevien lai ar savu dzimteni iepazīstinātu savas aprūpējamās nometnes vai apgabala DP, bet arī lai viņiem sagādātu šajās zemēs ieceļošanas un darba iespējas. Ar šādu individuālu gādību daudzām ģimenēm radušies galvojumi uz ASV vai nokārtota ieceļošana citās zemēs.

A. Šm.

BALTIEŠU SAUCIENI PĒC BRĪVĪBAS ATBALSOJAS AUSTRĀLIJAS PRESĒ

Sidnejas laikraksts Daily Telegraph 22. augusta numurā puslappuses ziedojis 3000 baltiešu saucienam par Latvijas, Lietuvas un Igaunijas atbrīvošanu no komūnistu varmācības. Ievietots mums jau zināmais memorands, ko Valkas nometnes baltieši veltīja visai kultūrālai pasaulei, kad š. g. 14. jūnijā pieminēja 1941. g. aizvestos tautiešus.

Protesta sauciens lielajā Sidnejas avīzē atbalsojies tiešām iespaidīgi, un Daily Telegraph redakcija piebilst, ka memoranda norakstu ieguvusi no Latvijas konsulāta sekretāra Sidnejā K. Niča. **A. Šm.**

Bīskaps J. Rancans Lībekā

Laikā no 22. līdz 28. augustam Lībekā notika Ziemeļvācijas katoļu dienas, uz kurām šai vecajā Hanzas pilsētā saradās ap 30.000 katoļticīgo vāciešu, starp tiem vairums no austrumu joslas bēgļiem. Katoļu dienu kulminācija bija 28. augustā ar masu dievkalpojumu un sekojošu sapulci rātslaukumā. Tajā kā viesi piedalījās arī latviešu bīskaps J. Rancāns un lietuvju bīskaps V. Padoļskis. Viņiem par godu laukumā plīvoja Latvijas un Lietuvas karogi. Svinīgajā sapulcē augsti vācu katoļu garīdznieki ar sevišķu cieņu un uzsvaru minēja latviešu un lietuviešu bīskapu vārdus, norādot, ka viņu atrašanās trimdā ir dzīvs pierādījums tam terroram, kas valda aiz dzelzs aizkara. Tas lai palīdz saprast nevien vācu bēgļu, bet arī Baltijas un citu tautu pārvietoto personu likteni.

27. augusta vakarā bīskaps Rancāns ar savu lietuvju amata brāli ieradās svinīgā koncertā, kas notika Lībekas latviešu teātrī. Plašā runā J. Rancāns vispirms atgādināja latviešu leģionārus, kam tik daudz vajadzējis ciest tikai tādēļ, ka viņi cīnījušies par Latvijas brīvību. Savos daudzajos ceļojumos pa Eiropas galvaspilsētām bīskaps visur guvis norādījumus, ka Latvija reiz atkal būs brīva, bet līdz tam brīdim mums visiem jābūt pacietīgiem un vienotiem nacionālā apziņā. Runādams par trimdas iekšējo dzīvi, bīsk. Rancāns kā ļoti svarīgu notikumu atzīmēja Latviešu nacionālās padomes nodibināšanu. Ja arī tās darbā dažkārt izpaužas domstarpības, tad par to nav jāuztraucas, jo demokratija ļauj katram paust savus uzskatus. Nav svarīgi, kas kurš bijis vai būs. Vadoņi nākuši un gājuši. Tagad mums nepieciešami cilvēki, kas mudina strādāt un cīnīties par Latvijas brīvību un tautas pastāvēšanu. — Arī lietuvju bīskaps Padoļskis savā runā pauda pārliecību par Baltijas valstu augšāmcelšanos un solīja, ka baznīcas organizācijas nekad neaizmirsīs tos, kam nebūs iespējams no Vācijas izceļot.

Abu bīskapu runas deva jūtamu mierinājumu plašam latviešu un lietuvju klausītāju pulkam, kas bija saradies bez konfesiju izšķirības. Sanākame un koncerts izvērtās arī par sirsnīgu latviešu un lietuvju likteņkopības un draudzības manifestāciju, kas beidzās ar pacilāti nodziedātām abu tautu himnām.

—dz.

Lasa referātus amerikāņu klubos par komūnistu režīmu

Vairākos Oklahomas štata laikrakstos augusta pēdējās dienās ievietotas ziņas par latviešu DP gaidāmo ierašanos šajā štatā. Tulsa Daily World (26. 8.) pastāsta, ka pavisam Oklahomas štatā apmetīsies 83 latviešu pārvietotās personas, kam sagādāts darbs galvenokārt lauksaimniecībā un mājturībā. Laikraksts sniedz interviju ar Tulsas latviešu luterāņu draudzes mācītāju P. Ķirsonu, kas norādījis, ka pirmie 5 DP sagaidāmi ierodamies jau tuvāko dienu laikā. Galvojumu sagādē sevišķi izpalīdzīgas bijušas Oklahomas pilsētas pirmā luterāņu draudze un Bartelsvillas prezbiterāņu baznīca.

Laikraksts The Tulsa Tribune (25. 8.) ievieto māc. Ķirsona fotografiju un informē, ka viņš šinīs dienās runās 3 Tulsas klubos par komūnistu režīmu padomju satelītu valstīs. Abi minētie laikraksti atzīmē arī, ka Ķirsons pavadījis vienu gadu vācu koncentrācijas nometnē.

Kāds Vašingtonas štata laikraksts (25. 8.) sniedz UP aģentūras ziņu no Takomas par 9 personu lielās K. Purgaiļa ģimenes ierašanos, piebilstot, ka tā ir līdz šim lielākā DP ģimene, kas ieradusies šajā štatā. Pavisam Vašingtonas štatā esot apmetušās jau 144 pārvietotās personas.

„LATVIJAS" abonements

pasūtinot laikrakstu pa atsev. eksemplāriem (līdz 3 eks. ieskaitot), maksā DM 3.— mēn. + DM 0.50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēn. + DM 1.30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0.70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu. Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (14a) Esslingen/N., Uhlandstrasse 8.

Baiga nākotnes vizija

Angļu rakstnieks tēlo Eiropas dzīvi 1984. gadā

Angļu rakstnieks Džordžs Orvels (Orwell), kas kādreiz piedalījies Spānijas pilsoņu karā un tur pašā pieredzē labi iepazinies ar komūnistu briesmu darbiem, kopš tā laika veltī visu savu talantu brīvās pasaules brīdināšanai no boļševistiskās diktātūras briesmām. Savus brīdinājumus Orvels ietērpj literārā romānu formā, uzburot lasītāju acu priekšā šķietami fantastiskas nākotnes ainas, kurās tomēr atrodam arī daudz iespējamās reālitātes. Tikko iznācis otrs šāds viņa romāns, kas saucas „1984" un tēlo Londonas dzīvi šajā gadā, pieņemot kā priekšnoteikumu, ka Anglijā un visā Eiropā valda komūnisti. Romāns guvis plašu ievērību lasītājos un lieliskas angļu un cittautu kritiķu atsauksmes.

Orvela attēlojumā Anglija 1984. gadā ir samērā nenozīmīga komūnistu lielvalsts province, kas saucas par Okeaniju. Tur valdošā filozofija ir t. s. angļu sociālisms jeb „angsocs". Diktātors ir kāda Staļinam līdzīga persona, ko visi godbijīgi sauc par Lielo Brāli. Neviens viņu tomēr nav nekad dzīvē redzējis, un šķiet, ka tā īstenībā ir leģendāra būte.

Londonas ielās plūst pelēka, vienmuļa ļaužu masa, kurā atšķiras daudzie partijas biedri un biedres, kas tērpušies darba virsvalkiem līdzīgās uniformās ar biedra numuru pie krūtīm. Katru viņu kustību nepārtraukti novēro t. s. Domu policija—jaunais NKVD aģentu pārveidojums. Daudzas partijas biedres nēsā platas sarkanas lentas, kas apliecina viņu piederību „Anteseksuālajai līgai" un līdz ar atteikšanos no buržujiskiem mīlas priekiem. Cilvēki parastajās drānās ir proletārieši, ar kuriem mēdz apieties kā ar dzīvniekiem. Visos ielu stūros rēgojas milzīgi diktātora attēli ar uzrakstiem „Lielais Brālis jūs novēro!"

Pašā Londonas centrā paceļas grandiozs debesskrāpis — Patiesības ministrija. Tās fasādi grezno trīs galvenie partijas saukļi: „Karš ir miers", „Brīvība ir verdzība" un „Nezināšana ir spēks". Šīs ministrijas galvenais uzdevums ir—apgādāt iedzīvotājus ar propagandas meliem. Patiesības ministrijas kaimiņos atrodas Mīlestības ministrija. Šai celtnei nav neviena loga, un tajā īstenībā ierīkotas dažādas spīdzināšanas kameras, kur Domu policija „pārskolo" savus upurus. Pilsētas centrā atrodas vēl Miera ministrija, kas faktiski nepārtraukti nodarbojas ar kara vešanu (Okeanija ir mūžīgā kara stāvoklī ar atlikušajām pasaules kapitālistiskajām valstīm), un Pārticības ministrija, kuras svarīgākais uzdevums ir gādāt par sistēmatisku iedzīvotāju pārtikas devu samazināšanu.

85 proc. Londonas iedzīvotāju, kas nav partijas biedri, dzīvo nožēlojamā nabadzībā un garīgā tumsā. Viņu vienīgās funkcijas ir strādāt, ēst, vairoties un mirt. Partijas biedri turpretim, kā revolūcijas priekšpulks, padoti dzelžainai disciplīnai. Tiem aizliegtas jebkādas izpriecas. Nejaušs smaids vai citāds labpatikas izrādījums, tāpat viens vienīgs izteikts vārds, kas pilnīgi nesaskan ar Lielā Brāļa mācību, ir jau smags noziegums, kas vainīgo noved uz Mīlestības ministrijas moku kambariem. Biedru kārtējās ikdienas sanāksmēs 2 minūtes veltītas „naida vingrinājumiem": lielā televīzijas ekrānā viņiem rāda kādu darba ļaužu ienaidnieku Emanuēlu Goldšteinu, kas apmēram atgādina Trocki, bet īstenībā ir izdomāta persona. Skatītājiem šajās 2 minūtēs jācenšas vienam otru pārspēt lamu vārdos un niknās grimasēs pret šo kaitnieku.

Televīzijas aparāti Okeanijā ir ļoti iemīļoti. To konstrukcija sasniegusi lielu pilnību. Tiklab uztveramās, kā noraidāmās aparātūras novietotas ikviena partijas biedra istabā un pastāvīgi darbojas, tā ka mājās nav iespējams spert nevienu nenovērotu soli. Domu policija novēro biedra dzīvi no šūpuļa līdz kapam. Arī gultā vai vannas istabā viņš nevar būt drošs, ka modra acs nepētī viņa kustības, vaibstus vai vārdus, meklējot pēc kādām pazīmēm, kas varētu norādīt uz novirzīšanos no partijas noteiktās kārtības. Kā ideālu paraugu partijas locekļiem mēdz tēlot kādu biedru Odžilviju (arī tas faktiski ir izdomāts cilvēks). 3 gadu vecumā biedrs Odžilvija atsacījies no visām rotaļlietām, izņemot mašīnpistoli un lidmašīnas modeli. 11 gadu vecumā viņš denuncējis Domu policijai savu krusttēvu, bet, sasniedzis 17 gadus, noorganizējis savā pilsētas rajonā Antiseksuālās līgas nodaļu. Un 23 gadu vecumā viņš kā slavens lidotājs kritis varoņa nāvē. Biedrs Odžilvijs bijis pilnīgs nedzērājs un nesmēķētājs. Viņa vienīgā izprieca bijusi kārtējā vingrošanas stunda. Viņš devis solījumu neprecēties. Vienīgais sarunu temats biedram Odžilvijam bijis angsoca mācības principi, un vienīgais dzīves mērķis — cīnīties ar spiegiem, sabotieriem, nodevējiem un valsts ārējiem ienaidniekiem.

Romāna galvenais varonis Vinstons Smiss — partijas biedrs Nr. 6079 — strādā Patiesības ministrijas Vēstures viltošanas departamentā. Viņš ārēji cenšas pakļauties partijas disciplīnas žņaugiem, bet jūtas ļoti nelaimīgs un vientuļš. Romāna fābulā notēlots, kā Vinstons sāk slepeni draudzēties ar tumšmataino Antiseksuālās līgas locekli Jūliju. Abi mīlētāji līdz ar to, protams, kļūst smagi noziedznieki partijas acīs. Domu policija beidzot abus notver, tā sakot, nozieguma vietā — slepeni noīrētā kāda ārpilsētas nama istabiņā, un atklāj, ka Jūlija savu partijas biedres uniformu un Antiseksuālās līgas lentu pārmainījusi pret sievišķīgu un elegantu vakartērpu, iesmaržojot to ar kapitālistisko zemju parfīmiem. Protams, abus nekavējoties aizved pārmācīt uz Mīlestības ministriju. Vinstons tur sastop jau priekšā savu darba biedri Pārsonu, ko denuncējusi viņa 7 g. vecā meita, kas aiz guļamistabas durvīm noklausījusies, ka tēvs pa miegam saucis: „Nost ar Lielo Brāli!"

Ar rafinētām spīdzināšanas mašīnām Vinstonu drīz vien pārliecina, ka angsoca mācība prasa absolūtu padevību, un viņš no visas sirds atzīst, ka smagi maldījies (j)

Katoļu DP studentu sanāksme

Heidelbergā „Relief and Emigration Service for Catholic Displaced and Refugee Students" sarīkoja katoļu DP studentu sanāksmi, lai noskaidrotu jautājumus par studentu materiālo un garīgo aprūpi, darbu un emigrāciju, kā arī stipendiju sagādi. Sanāksmē piedalījās organizācijas galvenais vadītājs Pax Romana pārstāvis E. J. Kirchners un 9 tautību (latviešu, lietuviešu, ukraiņu, poļu, kroātu, ungāru, čechu, slovaku un baltrutēņu) studentu pārstāvji. No latviešiem piedalījās Vl. Počs (Minchene), A. Zalāns (Vircburga) un L. Rumaks (Erlangena). Sanāksmes atklāšanas runā organizācijas vadītājs Kirchners starp citu norādīja, ka studentiem nopietni jāpadomā par savām tālākajām gaitām pēc IRO darbības izbeigšanās. Studentu aktuālās problēmas atrisināt palīdzēs visām tautībām rīkojamās studentu dienas. Latviešiem tās notiks Chiemsee tuvumā, Berlīnes kardināla Preizinga dzimtas pilī, kur kādreiz atvaļinājumu pavadījis tagadējais pāvests Pijs XII, būdams par nunciju Bavārijā.

B. M.

Memingenas baltiešu labais darbs atbalsojas Dienvidvācijas presē

Visu Dienvidvācijas presi pārstaigājusi ziņa, ka DP palīdzējuši vācu bēgļiem. Pēc tam, kad vācu bēgļu nometne Hinerberga cietusi ugunsgrēkā, Memingenas DP nometnes iemītnieki brīvprātīgi saziedojuši pārtiku un apģērbus un nodevuši tos vācu bēgļu pārvaldei, norādīdami, ka vācu bēgļi piedzīvo to pašu likteni, ko Austrumeiropas tautu piederīgie, kas zaudējuši savas dzimtenes. DP saziedotās dāvanas bijušas tik bagātas, ka ar tām pieticis arī vairāku tādu bēgļu aprūpēšanai, kas nav tieši ugunsgrēkā cietušas.

Vācu laikraksti gan piezīmē, ka šīs DP nometnes iemītnieki ir gandrīz tikai baltieši, bet lai arī tā — lasot šīs ziņas, kas tik patīkami kontrastē ar parastajiem stāstiem par spekulantiem un noziedzniekiem no DP vidus, gribētos, kaut biežāk varētu lasīt arī kaut ko tādu.

Vēl patīkamāki pēc tam, kad mēnešiem ilgi vācu prese atkārtojusi ziņas, ka viena DP nometne atdota vāciešiem nelietojamā stāvoklī, ieraudzīt „Flensburger Tageblatt" virsrakstu: „Šarnhorstas nometne vācu rokās — latvieši atstājuši to tīrā stāvoklī". Gribētos teikt, ka nometnes komandants un nometnes iemītnieki, kas, pēc vācu laikraksta ziņojuma spriežot, patiešām darījuši visu iespējamo, lai atstātu savu nometni tādā stāvoklī, ka kaut vai tūlīt tur varētu ievākties uz dzīvi nākošie iemītnieki, varbūt paši nemaz neapzinās, ka ar to viņi visu latviešu DP labā darījuši vairāk nekā viens otrs, kas skaļi runā par kultūru, bet nav spējis aizslaucīt mēslu čupu no paša durvju priekšas.

—DA

PĒTERIS ĒRMANIS

Ievērojami pagrabi

NO CIKLA VIRCBURGAS IMPRESIJAS

Reiz kāds no mūsu nometnes kārtībniekiem, kam bieži nācās dežūrēt pa naktīm, stāstījis: viņš sava bloka pagraba telpās, no dežūras nākdams, gaitenī redzējis spoku vai parādību — melnu mūku, kas pazudis sienā. Kādu laiku nometnē par šo parādību runāja, līdz valodas pievērsās kam citam. Mūks aizmirsās, arī kārtībnieks viņu vairs nesastapa. Dzirdēju arī: kārtībnieks pats esot mūku izdomājis. Lai nu kā, bet man radās vēlēšanās redzēt šo mūku vai viņam līdzīgo tēlu. Un es viņu redzēju arī, runāju ar viņu. Tieši mūks šis noslēpumainais vīrs gan nebija, bet mūka vārds viņam, tā sakot, labi piestāv. Vispirms šo svešinieku sastapu — — —

Bet, stāstīdams par pagrabiem mūsu centrālajā nometnē, kuriem kāds sakars ar kultūru, mākslu un citām ievērojamām lietām, vispirms stāstīšu par mazu pagraba istabiņu desmitajā blokā, kur mājo jauna dzejniece ar krāšņiem, medaini gaišiem matiem, kas sapīti bagātā bižu daudzumā.

Istabiņa maziņa un šaura kā kastīte, bet viņas iemītniece to tā iemīlējusi, ka, lāgu lāgiem dzīvodama ārpus nometnes kādā darbā, atgriezusies pagrabiņā tādā māju izjūtā, kāda vispār var cilvēkam svešā pusē būt. Istabiņā dzejnieci apciemojuši citi nometnes literārie cilvēki, īpaši viņas labākā draudzene, tumšmatainā kollēģe, „Zilā lakatiņa" dziesminiece. Bieži tur bija redzama spējīgā noveliste, kamēr vēl bija pie mums, bet no vīriešu cilvēkiem sirsnīgais balādists un jaunais drāmatiķis (vienā personā) un šo rindu rakstītājs. Viesojušies pagrabiņā treji Eslingenas teātra aktieri, savā izrāžu turnejā šeit atbraukuši. Pirmais — bijušais Nacionālā teātra režisors un galveno lomu tēlotājs, kas tēlojis tik daudzus sirsnīgus vai bramanīgus latviešu puišus un ar patosu un smeldzi rādījis daudzus modernos sašķeltos cilvēkus. Ciemojoties viņam netrūkst ko stāstīt, un arī paķildoties viņš allaž gatavs. Bet vispār pagrabiņā viņš labā omā, reizēm iedziedādamies kādas dziesmas sākumu, vismīļāk Hozē āriju no Karmenas:

Zieds, kuru manim kādreiz devi,
Vēl cietumā man līdzi bij.

Otrs viesis, kas parasti sēdēja cieši pie pagrabiņa ārsienas, ir bijušais Dailes teātra režisors un aktieris, kam ārkārtīgi plašs ampluā. Ar vienādu veiksmi viņš tēlojis visdažādākās lomas, sākot, teiksim, ar Napoleonu, beidzot ar Saldenās pudeles Taukšķi. Pagrabiņā šis skaistais vīrietis ar dienvidnieka francūža vai spānieša seju ir atturīgs, vairāk tikai pasmaida, pasaka dažus vārdus, smēķē un klusē. Retajos vārdos viņš neatļauj sev nekādu vaļību vai divdomību. Turpretī viņa kollēģa no Dailes teātra, kas tur sācis tēlot dabas zēnus, bet Eslingenā pārgājis uz intrigantiem un visādiem briesmoņiem, savā izteiksmē nebūtu, šķiet, īsti pilnīgs, ja reižu reizēm nepastāstītu ko mazliet treknāku. Tas kaut kā iederas viņa stilā, un viņš darītu pāri sev un klausītājiem, ja sāktu savu izteiksmi cenzēt. Liekas, viņš pats omulīgākais no blondās dzejnieces ciemiņiem, viņš pilnībā prot mākslu — justies labi. Nav aizmirstams, cik interesanti šis mākslinieks reiz stāstīja, ka viņš kādā tautskolas jauniešu izrādē Eslingenā vadījis Zelta zirga režiju, lugā daudz ko pārkārtodams, pie tam nekur neatkāpdamies no Raiņa teksta.

Tā mēs tur esam sēdējuši, reizēm līdz rīta gaismai, jo parasti šādas viesībiņas sākas vēlu, pēc tam, kad izrāde beigusies, aktieri atgrimējušies. Tā mēs tur esam sēdējuši — cieši kopā, un tomēr ērti, bet mūsu brīnišķīgā saimniece piedāvājusi mums kafiju, izlocīdamās, manevrēdama pāri mūsu kājām. Romantiski noskaņota, viņa mīl izslēgt elektrību, lai deg tikai trijas sveces, dzeltenas, brūnas vai sarkanas. Viņai žēl, ka līdz šim nav varējusi dabūt zilās.

Bijuši vēl citi ciemiņi dzejnieces pagrabā, bijuši vēl citādi brīnišķīgi brīži šajā istabiņā, kur vienā stūrī pie griestiem vīst liepu zari no pērnā liepziedu mēneša; kad atkal ziedēs liepas, šos zarus apmainīs jauniem. Kādreiz, arī vēlā stundā, no Fīšbachas ciemā atbraukusī trimdas diždzejniece mums šajā pagrabiņā lasīja no savas dzejoļu grāmatas visus mīlas dzejoļus, vienu pēc otra, vienu pēc otra. Lasīja, kā pati apskurbusi no savas dzejas burvības, it kā aizmirsusi pasauli un klausītājus, bet mēs klausījamies, elpu aizturējuši. Blondās dzejnieces pagrabā vairākkārt viesojušās, no citurienes iebraukdamas, divas jaunas, jaukas un slaidas trimdinieces, mirušu ievērojamu rakstnieku meitas. Tik pilnas dzīves prieka abas, ar tādu dzīves izjūtu! Viņu valoda tiešām divu pavasara strautu čalošana: ai, viss tik pievilcīgs, vēl trimdā viss jāredz, jāpārdzīvo, jāizbauda... Arī pasaules tālumi vilina, un vecākā no jaunajām dāmām runā par drīzo Amerikas braukšanu, kā viņa dzimtenē būtu runājusi par braukšanu no Rīgas uz Cēsīm vai Liepāju. Un tomēr — viņu jaunie dzīves gadi kā sašķelti divos posmos: vienā bērnība un pirmā jaunība Latvijā, otrā — katastrofa, bēgšana, trimdas laiks. Jaunība nav atradusi piepildījumu dzimtenes dzīvē. To jaunavas izjūt abas, bet man liekas, — jaunākā īpaši dziļi, jo viņas gars tik cieši saistīts ar tēva dzimto novadu.

Tanī pašā pagraba gaitenītī, no kura pa kreisi var iekļūt dzejnieces cellē, iepretī pa labi citās mazas istabiņas durvis. Tanī istabiņā dzīvo vientuļš vīrs, ne vairs gluži jauns, kura savītušajā sejā gan labsirdība, gan askēta stingrība. Viņš ir zinātnieks, baktēriologs, sēņšu pētnieks matēmatiķis. Viņš ir vecs revolūcionārs, „piektgadnieks", cara cietumā sēdējis, Sibirijas trimdā dzīvojis. Savā laikā bijis par kasieri Lāčplēša ielas Jaunajā teātrī un mīl stāstīt par Uguns un nakts pirmajām izrādēm. Būdams par matēmatikas skolotāju ģimnazijā, viņš ar saviem audzēkņiem ārpus klases darbojās vismaz tik pat daudz kā klasē, mācīdams arī savā istabiņā bez atlīdzības tos, kam ar „rēķinu gudrībām" sevišķi neveicās. Citādi viņš sākumā maz piedalījās mūsu sabiedriskajā dzīvē, pamazām tomēr izgāja no savas vientulības, līdz tagad kļuvis par kultūras vadītāju nometnē.

(Turpinājums sekos).

Kārtībai vajaga būt!

Kad dega slavenā Aleksandrijas bibliotēka, kāds gudrinieks aukstasinīgi noteicis: „Vai nu tajās grāmatās ir tas pats, kas Korānā — un tad nav nekāda nelaime, ja tās nodeg, vai arī tajās ir kaut kas cits — un tad to nodegšana pavisam nav nelaime, jo kas gan ticīgajam ārpus Korāna vēl būtu jāzina?"

Paralēles mūsu dienās nebūtu tālu jāmeklē. Kam gan pūlas Padomju savienības rakstnieki, ja „Īsajā kursā" viss jau pateikts, ko pilsonim vajaga zināt! — Taču šoreiz es negribētu ielaisties diskusijās par literātūru, bet būt gluži praktisks, pievēršoties tiem „ticīgajiem", kas katrā iestādē aiz lodziņiem vai piestākļiem pārstāv likumu un kārtību. Jāteic, mani vienmēr pārņem slepeni drebuļi, sastopoties ar tāda vīra stingro caururbēju skatienu, no kāda puķes nobālē un tauriņu spārni kļūst pelēki. Vai tikai iesniegtajā papīrā viss ir kārtībā? Lielāko tiesu nav ar!..

Piemēram, laiku pa laikam vēlos nosūtīt uz citām zemēm draugiem pa grāmatai. Liekas, nekas noziedzīgs. Bet, ak vai, cik viegli varat ar šo labo nolūku nokļūt uz likuma pārkāpēju slidenās takas.

Es ielieku grāmatu aploksnē, aizlīmēju un nesu uz pastu.

Ierēdnis nosver un jautā: „Kas tur iekšā?"

„Nu, nekas liels — grāmata..." esmu jau notrūcies.

„Ā — grāmata!" Viņš domā. Jo šī lieta ir aizdomīga. „Vai grāmata nav domāta pārdošanai? Tā sakot, likuma apiešana ar likumu, valūtas operācijas? Pēc tam paciņas ar kafeju, ko?"

„Es kafeju nedzeru!" es saku bez smaida.

„Tā — ko tad jūs dzerat?"

„Es dzeru alu."

Var gadīties, ka tagad ierēdnis uzsmaida, jo viņš arī alus dzērājs, var gadīties, ka ne — un grāmatu vēstulē nevar nosūtīt. Taisnību sakot, pēc valūtas reformas tas gadās retāk, jo tāda vēstule sūtītājam ir dārgs prieks, pasts uz tās labi nopelna, un ierēdņi ir patrioti. Taču aiz šiem pašiem iemesliem es atsakos no tāda grāmatu sūtīšanas veida un mēģinu nosūtīt kā iespieddarbu, kas iznāk pulka lētāk. Bet jautājums ir tas pats: vai nav pārdošanai? Tā kā pēc sūtītāja acu krāsas to nevar noteikt, tad būtu jāmaksā muita. Muita — jauns temats — esmu gluži priecīgs iestigt tik komplicētās operācijās.

Cik liela varētu būt muita uz grāmatu? Bet tas nav galvenais. Ja gribat maksāt muitu, tad jums jābūt kādai firmai. Vai jums ir firma? — Hm, kā to ņem, reizēm it kā būtu maza firmiņa. Bet — kas ir firma? Firma ir uzņēmums, kas maksā valstij nodokļus, vai jūs maksājat nodokļus? — Nē, Dievs pas!

Labi, esmu šīm teorētiskajām bīstamajām katakombām cauri, ierakstu grāmatas priekšlapā pāris veltījuma vārdus. Skaidri, ka tā

Arturs Kaugars

Līst pieci gadi

Līst piecas dienas, līst un nenostāj.
Vēss drēgnums istabā ir man gar sirdi taustās,
Un palsā seģene, kas visu klāj, —
Tā ēnu laukā veļu mātes austa.

Un dvēsele, kas to sev apsegusi,
Vairs neatceras balto dienu skaitu,
Tā aukstā gaismā aiziet sastingusi
Ar miglas, smagās slīdētājas gaitu.—

Līst pieci gadi, līst un nenostāj,
Līst sāpes, krājas sirdī smagas, lēnas.
Un aizsedz acis, man uz pieres klāj,
No dzīves šķirot, citas saules ēnas.

Kas grib, tas izdara vairāk, nekā viņš var

Rets viesis Eslingenā

Tāds pats! Tāds pats kā pirms pleciem gadiem, kad dzimtos novadus pametuši, mēs klimtām kaut kur pa Kurzemes krastu, — tāds pats Mārtiņš Zīverts izskatās arī šodien, varbūt tikai par ortu sirmāks. Savā zilajā samta vamzī ar raibo apaša lakatu ap kaklu viņš gan mazliet atgādina monmartrieti, kas drusku par ilgu aizķēries bohēmā, taču citādi tas ir tas pats vecais Zīverts, ko atceramies allaž domīgi soļojam kaut kur pa Rīgas apstādījumiem un vienmēr ko sevī nēsājam un risinām. Jā, un gluži kā senāk, arī šodien viņš ir diezgan grūti ievelkams sarunā.

Pie Birzgaļu Reiņa, Lidotāju skolā, kur Zīverts ar kundzi tieši no stacijas nupat kā ieradies, ir salasījies labs pulciņš teātra ļaužu un

Zīverta cienītāju. Rit valodas, skan jautājumi un sprēgā atbildes; bet tikai tad, kad „zāļu" pudele jau apstaigājusi galdu trīs pilnus apļus, Zīverts beidzot ir kļuvis runīgāks.

„Ja cilvēkam ir humora sajūta," viņš saka, „tad viņš būs laimīgs arī ellē. Man pašam ir klājies zaļi arī bez humora sajūtas pārmērīgas pielietošanas, — sevišķi tajos laikos, kad Stokholmas centrālstacijā strādāju par bagāžas izvadātāju. Oh! Braukšanā ar elektriskajiem bagāžas ratiem biju sasniedzis jau itin izcilu virtuozitāti. Diemžēl, kādu dienu man uzgāza uz kājas ledus skapi, un sakarā ar to mani kā ārzemnieku atlaida. Es pārgāju strādāt uz bakelīta spiedi. Darbs ir burvīgs, tikai, par nelaimi, strādājot allaž ar kaut ko ir jāaizbāž deguns, lai plaušas nepiekepētu ar bakelīta putekļiem. Diemžēl, deguna aizbāšana neko nespēj līdzēt pret asaru lēkmēm, kas spiedes strādnieku piemeklē regulāri ik pa četrām stundām reizi. Augšminētās lēkmes ceļas no indīgu gāzu iedarbības, un sevišķa loma šeit ir formalīnam.

Vissimpatiskākā nodarbība Zviedrijā man tomēr gadījās pastā. Proti — no vēstuļu kaudzes mājas lielumā katru dienu bija jāatšķiro nost tādas, kas adresētas uz vietām, kas sākas ar burtu H. Un tādu Zviedrijā ir 364. Darbs, kā redzat, ir smieklīgi viegls, indeve vienīgi tā, ka pēc kāda laika cilvēks sāk ienīst visas vietas un vārdus, kas ar šo burtu sākas. Tīrā laime, ka latviešu valodā tādu nav, citādi būtu jāpamet visa rakstīšana."

„Bet, meistar, šādos apstākļos taču jums rakstīšana tāpat būtu bijusi jāpamet?"

„Jāpamet? Vai zināt ko? Zviedriem ir sakāmvārds: „Kas grib, tas izdara vairāk, nekā viņš var." Tas ir labs sakāmvārds un es allaž esmu mēģinājis tam ticēt. Es negribētu teikt, ka tas man pagalam nebūtu izdevies. Katrā ziņā man ir iesākts labs skaits lugu, un divas no tām ir pat jau diezgan taustāmas. Tāpat kā Varu, esmu abas izveidojis par viencēlieniem, un abas ir tīri psicholoģiska rakstura drāmas. Pirmā — (sasodīts, kāds taču bija tās nosaukums?), jā, pirmā saucas Ar smaidu, un tā ir drāma par ļaudīm bunkurā uzlidojuma laikā. Lugas personāžs — pieci cilvēki un velns. Pamatdoma: kādā ellē tu arī nonāktu, tā vienmēr būs labāka par to, ko radījis cilvēks. Šo esmu gandrīz jau pabeidzis. Otra — Tills pilī — būvēta uz 500 gadu vecā Tilla Pūcesspieģeļa motīva. Arī tā man pašam ir jau pilnīgi skaidra, tikai... nav pagaidām vēl pierakstīta. Pamatdoma — tā laika problēmatisma dīvainā sakarība ar tagadni. Starp citu Reinim Birzgalim tur paredzēta efektīva bendes loma."

Šis pēdējais teiciens nobendēja visu manu interviju — sacēlās visai spontāns „hallo" — katrs gribēja meistaram ko vaicāt, katrs gribēja ko teikt. Zīvertu gluži vienkārši man atņēma. Bija tā kā priecīgi un skumji reizē. Priecīgi, dzirdot stāstu par Zīverta jaunajām lugām un redzot viņu pašu; skumīgi, klausoties nonšalantajā vēstījumā par cīniņu kronu dēļ.

V. Dārziņš.

„Jūs šeit dzīvojat kā mazā Latvijā," saka Mārtiņš Zīverts

„Ignorējiet mani kā orātoru, bet uzklausiet kā vecu paziņu, kas nes sveicienus no Zviedrijas draugiem," tā sacīja Mārtiņš Zīverts literārajā vakarā, ko sakarā ar viņa viesošanos Vācijā bija rīkojis Latvijas PEN klubs Eslingenā. Nākdams no tālās latviešu emigrantu grupas, kas bijusi pakļauta citai sabiedriskās domas attīstībai, Mārtiņš Zīverts ar šiem vārdiem līdzīgi norunātai zīmei, atdarīja klausītāju redzēt, zināt un vērtēt kārās sirdis, tūliņ iemantodams kontaktu kā visās tajās reizēs, kad runa ir par mūsu pašu likteni. Jo skats no malas allaž saredz lietas un parādības reljefāk, tiešāk, nekā viņu vidū atrodoties. Un, šķiet, nekad nebūs diezgan risināt, analizēt un pētīt mūsu traģiskā laika degošās problēmas. Mārtiņa Zīverta šejienes latviešiem veltītās pārdomas ir jauns ieguvums mūsu trimdas gaitu garīgās stājas noskaidrošanā, jo vērtīgāks tādēļ, ka šai vakarā uz mums runāja izcils mākslinieks — personība, kuras uzskatiem varam piekrist vai nepiekrist, bet nevaram palikt pret tiem vienaldzīgi.

Runātājs salīdzināja trimdinieku gaitas ar to veco zaldātu pasakā, kurš no kara pārnācis meklē vietu pasaulē, bet, nekur to neatradis, kļūst par katla kurinātāju velnam ellē. Arī mēs meklējam savu vietu pasaulē, esam gan izkļuvuši no politiskā raganu katla, kurā cilvēkus iznīcināja fiziski, bet mums draud cits raganu katls — tas, kurā cilvēki aiziet bojā garīgi. „Emigrācijā cilvēks garīgi nomirst," sacīja mākslinieks. „Sliktākais ir tas, ka viņš pats to bieži nemaz nejūt. Plašajā pasaulē invivids bieži vien ir pašvērtība, bet tautu liktenis tur ir vienaldzīgs. Neaizmirstiet nekad, ka esat savas tautas individi. Jūs šeit, Eslingenā, ar savu teātri, skolu, mākslas dzīvi un laikrakstu — jūs šeit dzīvojat kā mazā Latvijā, kas šo emigrācijas garīgo nāvi, šo novecošanās procesu ir pagarinājusi par 5 gadiem. Un kur tad iespēja dienu dienā dzirdēt un sarunāties latviešu valodā! Valoda ir ne tikai saprašanās līdzeklis, bet arī domāšanas līdzeklis. Sašaurinoties valodas krājumam, sašaurinās arī domāšana — tātad latviskā domāšana. Zviedrijā nav reti tādi gadījumi, kad vecāki vairs nesaprot, ko saka viņu bērni. Bet valodu saglabāt un kopt vistiešāk palīdz teātris, tāpat kā tas vispār palīdz saglabāt priekšstatu par mūsu zemi. Teātri mēs tagad skatām citādi nekā agrāk. Aistētiskajam momentam nācis klāt arī nacionālais moments. Vai gan kādreiz agrāk, pirms gadiem aplaudējām dekorācijām tādēļ vien, ka tajās rādīta Latvijas dabas ainava? Domādams par nākotni, arvien esmu juties tā, ka reiz pienāks šis galīgās izklīšanas moments, un vadoties no tā arī esmu iecerējis savas jaunās lugas, kas līdz šim varēja likties nevajadzīgas — tie ir viencēlieni ar nelielu tēlotāju skaitu."

Pieskaroties tiešajām emigrācijas gaitām, Mārtiņš Zīverts aicināja neieslīgt pārāk lielā neiecietībā pret citu tautu dzīves un kultūras tradicijām. „Neiecietība ir provinciālisma pazīme," sacīja mākslinieks. Bet tai pašā laikā viņš brīdināja no tā, ko bieži darām: „Neatsedziet pārāk klaji savas sirdis, jo tās nevienam nevajag un neviens to neprasa. Bet lai kur jūs atrastos — vērojiet dzīvi ar smaidu un paturiet sirdīs naidu. Un esiet nežēlīgi, jo arī jūs esiet tikuši nežēlīgi šausti."

Pazīstot Mārtiņa Zīverta darbus un zinot viņa domu pasauli, nav jāsecina, ka ar šiem vārdiem viņš pasludina jaunu trimdas evaņģeliju, kurā valda princips aci pret aci, zobu pret zobu. Bet nenoliedzami ir, ka šo pārliecību viņš pauž kā jaunu impulsu trimdas gaitās ierastās žēlošanās un skumju vietā. Ar šiem vārdiem Mārtiņš Zīverts drīzāk gribējis organizēt un uzturēt spraigā cīņas stāvoklī tos mūsu pagurušos garīgos spēkus, kas jau kopš gadiem mirkst rezignācijas remdenajā ūdenī.

Sarīkojuma vakarā redaktors J. Kadilis sniedza pārskatu par mākslinieka dzīvi un darbu, bet J. Leijiņš, L. Štengele, O. Ūdre, R. Birzgalis un E. Gulbergs nolasīja monologus un skatus no viņa drāmām. Eslingenas latviešu teātra dāvinātas rozes — ar nacionālo krāsu lentām māksliniekam pasniedza L. Štengele. Reto viesi Latviešu mākslinieku apvienības vārdā cildināja prof. Annuss, bet no kolonijas nesa sveicienus administrātors J. Aperāns.

ATRASTI VĀGNERA DARBU MANUSKRIPTI

120 R. Vāgnera darbu manuskripti atrasti Ceska Lipas pilī Čechoslovakijā, paziņojis Ņujorkas mākslas akadēmijas direktors Smits. Manuskripti uz turieni evakuēti kara laikā. Vēl arvien nav atrastas 5 vērtīgākās partitūras, to vidū Valkīra, Reinas zelts un Rienci, ko Hitlers lika sev dāvināt savā 50. dzimšanas dienā.

vajaga būt!

vairs nav tirgus prece. Jaunākais ierēdnis kļūst domīgs un prasa pār galdu vecajam, grāmatu rādīdams: „Vai tas ir iespieddarbs?" — Vecais kustina ausis un acenes reizē: „Tas nav iespieddarbs, tā ir vēstule." Jā, un vēstules nosūtīšana maksā DM 2.50. Nu, mīļie, tā ir izspiešana. Kur te kāds „augstāks"?

„Augstākais", kā lielākā daļa viņa kollēgu, nav šajā jautājumā kompetents, bet viņš ir tik laipns atšķirt pasta likumu un noteikumu krājumu, kas ir laba avīžu komplekta biezumā. Paiet piecas minūtes, sešas... beidzot viņa pirksts sastingst pār kādu paragrafu: „Grāmata ar veltījumu, kas nepārsniedz piecus vārdus, uzskatāma par iespieddarbu." Liela mīlestība pārņem mani pret šo vīru, kas ar mani vienādos uzskatos, kuri pie tam saskan ar likumu. — Tikai — ja nu veltījumā būtu nevis pieci vārdi, bet seši, ja uzruna būtu papildināta ar vārdu „mīļā" vai „mīļais"? Tad tā lieta neiet. Kur tādi jūtu izplūdi, tas vairs nav iespieddarbs, bet vēstule. —

Jebšu prātīgāk reizēm neiet taisnību meklēt, bet izlikties, ka tā jums jau pieder. Uzrakstiet uz aploksnes „iespieddarbs", „gratis eksemplārs", uzlieciet 40 fen. pastmarku, neaizlīmējiet aploksni, pārsieniet ar pēc iespējas resnāku auklu, lai pastniekam ir ko erroties, un iemetiet pastkastītē. Droši, ka aizies. Šajā gadījumā ierēdņiem vairs nav laika domāt

Pie tam starp vecajiem Vācijas ierēdņiem, kas padarījuši šo valsti slavenu, un jaunajiem, kas atgriezušies no karalauka sakauti, ir jūtama starpība. Jaunākais kasieris, piemēram, kādā iestādē, vecajam neredzot, iemet kasē vienu lieku feniņu. Vecais rēķina līdz rīta gaismai, no kurienes feniņš varētu būt radies. Cik vienkārši būtu lieko feniņu iemest sev makā un iet vakariņās! Bet — kārtībai vajaga būt! — Es piekrītu. Nevar, piemēram, rīkoties tik naīvi un trūkstošās Berlīnes piemaksas markas vietā uzlipināt vēl vienu desmit fen. pastmarku. Vēstule atnāks atpakaļ, kaut gan liktos, ka valstij vajadzētu būt priecīgai par astoņu feniņu pilnīgi, kā saka, nokrišanu no gaisa. Bet valsts negrib priecāties, valsts negrib labdarības, pavisam jau nu ne no gaisa, ar ko viņai tik nelabi piedzīvojumi. Valsts grib kārtību. Visa pasaule grib kārtību, laikam tādēļ mums iet kā pa mālainu ceļu:

Jā, vai kārtību kādreiz neizgudroja kāds nelaimīgais, lai cilvēku dzīvi padarītu vieglāku? Kā visi labie izgudrojumi, tas tiek nelietīgi izmantots un mēs liecamies pie zemes kārtības nastas dēļ. Bez pasta ir taču vēl citas iestādes, ir tādas, kas sūta uz citām zemēm nevis vēstules, bet cilvēkus ar numuriem kaklā. Cilvēks no šiem piedzīvojumiem arī kļūst par 200 lappušu biezu grāmatu, dažs pat par bibliotēku.

Knuts Lesiņš

KULTŪRAS CHRONIKA

Baltijas universitātē nodibināta baltiešu literārā kopa, kas katru nedēļu rīko visu triju tautu literārus vakarus vācu valodā. 23. augustā kopa Pinebergā stājās vācu publikas priekšā, bet septembra vidū līdzīgs sarīkojums paredzēts Hamburgā. No latviešiem kopā aktīvākie ir Lidija Pērļupe, Ilona Dumpe, Ilze Dzilleja un Aleksis Rubulis.

Latvju dziesma iziet pasaulē

Spakenbergas koris Daugava dzied Hamburgas radiofonā

Hamburgas radiofona plašajā pagalmā, Rotenbauma šosejā, ieripo sarkans autobuss. No tā ar smiekliem un čalām izbirst prāvs pulciņš vasarīgi ģērbušos latviešu un cits pakaļ citam nozūd lielajā ēkā. Tas ir Gēstachtas koris Daugava, kas atbraucis iedziedāt magnetofona lentā vairākas jaunas latviešu dziesmas, un šī ir NWDR lielā studija, kur notiek arī publiski koncerti.

Kamēr zāles strādnieki uz paaugstinājuma steigā izveido pakāpes korim un izvieto mikrofonus, diriģents Ed. Ramats, sasēdinājis koristus pa balsīm ērtajos sēdekļos, liek tiem nodziedāt dažus arpedžo, lai iepazītos ar zāles akustiku. Tad durvis uz zāli cieši aizver un koris novietojas uz paaugstinājuma. Padruknais, omulīgais skaņu inženieris caur mikrofonu palūdz nodziedāt pirmo dziesmu izmēģinājumam. Atskan: „Tek saulīte tecēdama . . ." Skaņas mazliet neparastas, ne visai pieklāvīgas ausij, it kā mechanizētas, tā ka par priekšnesuma veidu grūti spriest. Bet skaņu inženiera rūdītā auss prot uztvert katru niansi.

„Lūdzu atsākt vēlreiz — basi nav lāgā sadzirdami," viņš ziņo uz zāli un dziesma sākas no jauna. „Labi, labi," viņš pamāj. kad dziesma atkārtota.

„Tas bija tikai mēģinājums; sagatavojieties, tūliņ uzņemsim," viņš atkal sāk rīkoties ap saviem kloķiem. Dziedātāji mazliet nervozē. Lielais vairums gan šo procedūru pazīst, jo Daugavas koris savā laikā jau iedziedājis 26 dziesmas, tomēr daži jaunie dziedātāji stāv mikrofona priekšā pirmo reizi. Un lampu drudzis ir lipīga kaite . . . Inženieris pa mājas tālruni nodod rīkojumu uzņemšanas telpai, un tad dod zīmi diriģentam, kas ar gaidītāju skatu raugās uz loga pusi. „Achtung, Aufnahme — bitte schneiden!" inženieris komandē, un šo rīkojumu dzird arī dziedātāji zālē. Pienācis īstais brīdis.

„Tek saulīte tecēdama, es paliku pavēnī . . ." skaņas piepilda nelielo kabīni. Uzņemšanas lietpratēji uzmanīgi klausās, brīžiem saskatās un apmierināti pamāj ar galvu. Viena pēc otras noskan Div' plaviņas es noplāvu un Rīgā pirku sirmu zirgu. Tad inženieris paziņo īsu pārtraukumu. Nedaudzie klausītāji iziet no kabīnes zālē un uzsāk sarunas ar dziedātājiem, kas, sasēdušī uz pakāpēm, atvelk elpu. Lampu drudzis mazliet pārskrējis.

„Varbūt gribat noklausīties uzņēmumus?" piedāvā laipna dāma no uzņemšanas kabīnes. Visi dziedātāji tūdaļ kā spārnos. Vienā mirklī iestājas klusums. Cita pēc citas izskan tikko lentā uzņemtās dziesmas. Skaļrunis tās atskaņo pavisam citādi nekā uzņemšanas kabīnē. Dzirdama pēdējā nianse, reljefi izceļas visklusākais pianissimo, nekādas mechaniskas pieskaņas.

„Tā tas skanēs, kad to noraidīsim radiofonā," paskaidro darbiniece. Mums, klausītājiem, tas šķiet pilnīgs sasniegums, bet diriģents neapmierināts krata galvu. „Neder," viņš nosaka, „jāpārdzied par jaunu. Vienā vietā basi mazliet pasteigušies, un citā vietā atdalās kāds soprāns. Vēl nav iedziedājušies."

Seko virkne garīgu dziesmu — J. Vītola, E. Melngaiļa, H. Pavasara uc. Šoreiz darbs rit bez traucējumiem. Priekšnesumam vērīgi seko uzņemšanas darbinieki. Sevišķi saspriegtas viņu sejas kļūst, kad koris uzsāk Bēthovena Tā debess izteic. Bet tad satrauktās sejas kļūst atkal līdzenas, viņi saskatās un pasmaidās. Pārbaudījums izturēts.

Pēdējā posmā atskan patriotiskas dziesmas, to vidū E. Ūdra Karoga dziesma un J. Mediņa Tev mūžam dzīvot, Latvija. Pēc pēdējās dziesmas inženieris pārslēdz mikrofonu uz zāli, pieaicina klausītājus tuvāk un pirmais uzsāk aplausus, kuriem no visas sirds pievienojamies arī mēs, pārējie. Diriģents un dziedātāji smaida un pateicas.

Atvadīšanās no radiofona darbiniekiem ļoti sirsnīga. Tie iznāk pagalmā aizbraucējus izvadīt un māj ar lakatiņiem, kamēr vien autobuss saskatāms. Atceļā diriģents iegrimis pārrunās ar tuvāk sēdētājiem.

„Tagad esam Hamburgas radiofonam iedziedājuši pavisam 36 dziesmas, un savu tiesu iedziedājis arī Zuikas vīru koris," viņš pastāsta un atceras, cik tas maksājis darba un pūļu. Seko atmiņas par Daugavas kora grūto, bet ražено darba posmu, par tiem laikiem, kad pēckapitulācijas dienās Buchhorstas nometnē korim lika pirmos pamatus, kad mēģinājumi bija jānotur uz klaja lauka ar diriģenta kamertonu kā vienīgo instrumentu, bet pašam diriģentam jāmitinās kieģeļcepļa krāsnī. Kā dzīvi acu priekšā nostājas neskaitāmie koncerti, svētku akti, brauciens uz amerikāņu joslu, dziesmu svētki Gēstachtā un Lībekā.

„Šī, laikam, mūsu pēdējā uzstāšanās," nopūšas viens otrs no tiem nedaudzajiem, kas palikuši pāri no kora paša pirmā sastāva. Un tas ļoti iespējams, jo kora diriģents Ed. Ramats jau auj kājas uz ASV, kur viņam piedāvāta Čikāgas latviešu draudzes ērģelnieka un kora vadītāja vieta. Šo reto izdevību nokļūt darbā savā īstajā nozarē ikviens viņam novēl no sirds.

Gandrīz ik nedēļas Hamburgas radiofonā atskan latviešu dziesmas, kuras, jācer, pa reizei dzird arī dzimtenē. Bet šis darbs vēl nav galā. Arī tālajā aizjūrā Ed. Ramats turpinās kopt latvisko dziesmu. Par to nešaubās neviens, kas viņu pazīst. Latvju dziesmai vārti uz pasauli pavērušies plašāk.

Em. Skujenieks

Kanadas preses slavas dziesma Marisa Vētras iestudētai operai

„Halifaksas mūzikas vēsturē jaunu pagriezienu deva tikko uzvestā Mocarta opera Don Džiovanni, ko mums sniedza Halifaksas konservātorijas operas trupa Marisa Vētras vadībā," — šādiem vārdiem ievada savu recenziju ievērojamā Kanādas laikraksta Saturday Night mūzikas kritiķis, atzīmējot pirmo ar vietējiem spēkiem patstāvīgi uzvesto operu Halifaksā 22. augustā. Vairāku gadu ilgā darbā Marisam Vētram izdevies izaudzināt ievērības cienīgus vokālos māksliniekus no kanādiešu jauno dziedoņu saimes. Mocarta operas uzvedums, kas notika sakarā ar Halifaksas pilsētas 200 gadu pastāvēšanas jubileju, tagad nācis kā jauks vainagojums visām līdzšinējām pūlēm.

Minētā recenzija atzīmē, ka publika uzņēmusi Don Džiovanni ar vētrainām ovācijām. Atsevišķo lomu tēlotāji atkal un atkal ar nerimstošiem aplausiem izsaukti uz skatuves. „Opera ir spīdoši veidota," raksta tālāk kanādiešu laikraksts. „Ikviens no astoņiem galvenajiem tēlotājiem tulko savu lomu ar ārkārtīgu veiksmi un māksliniecisko pārdzīvojumu, pierādot, ka operas iestudējums bijis patiešām meistarisks. Harmoniski saliedētas visas uzveduma ārējās fazes— skatuves iekārtojums, apgaismojums un kostīmi. Orķestris kādreizējā Liepājas operas diriģenta Alfreda Štromberga briljantā vadībā viscaur parāda Mocartam raksturīgo smalkumu un eleganci. Viena no lielākajām uzveduma īpatnībām ir tā, ka visi galveno lomu tēlotāji, izņemot vienu, ir Vētras skolnieki. Katrā ainā vērojams, ka šie skolnieki sola daudz, un ka tie saņēmuši iespējami labāko skolojumu."

Kritikas turpinājumā sīki aprakstītas atsevišķo mākslinieku tēlojuma un dziedājuma detaļas. Mums neparastā kārtā uzskaitīti pat visi kora un orķestra dalībnieki. Atsevišķi pieminēta baleta iestudētāja Hilda Štromberga, kas arī pati veikusi „efektīvu solo deju".

Par operas dekorācijām un mūziku kanādiešu kritiķis starp citu raksta: „Dekorāciju metus bija darinājis Pēteris Rožlapa — slavens eiropiešu skatuves gleznotājs. Viņa iecerētās dekorācijas bija izveidojis Leslijs Pigots, sniedzot perfektu fonu trauslajai mūzikai... Orķestra spēle, sākot no straujās uvertīras līdz dinamiskajam finālam, ir pilnīgs mākslas darbs. Diriģ. Štrombergs pārvalda orķestri ikvienā spēles momentā."

Operas programmas grāmatiņā, kas veidota elegantā grafiskā ietērpā, starp citu sniegti vairāku Kanādas mūzikas dzīves vadītāju personību sajūsmas pilni vērtējumi par jauno operas uzvedumu, kā arī Marisa Vētras un Alfreda Štromberga raksti par Mocartu. Ievietotas arī Vētras, Štromberga, Rožlapas, Hildas Štrombergas un operas galveno lomu tēlotāju fotografijas. Programmai pievienota sevišķa aptaujas lapa nolūkā noskaidrot, vai būtu iespējams rast pietiekamu interesentu skaitu, lai Halifaksas operu pārvērstu par pastāvīgu iestādījumu. Pagaidām Halifaksas konservātorijas trupa uzvedis Don Džiovanni trīs reizes.

Ceļojošā mākslas izstāde un kultūras dienas Šlezvigā - Holsteinā

Spītējot bēgļu šaurajiem līdzekļiem, straujajai izceļošanai un satraukumam, kas radies sakarā ar IRO „padomdošanas komisiju" darbību, Šlezvigas-Holšteinas un Hamburgas apgabala pārstāvniecība paredzējusi sepembrī nozīmīgus kultūras dzīves sarīkojumus. No tiem kā galvenā tiek organizēta ceļojošā mākslas izstāde ar Lībekas latviešu gleznotāju A. Grundes, J. Jēgera, Fr. Milta un J. Soikana darbiem, kas — kopskaitā ap 80 — gandrīz visi radušies pēdējā gada laikā. Lībekā Mēzenes nometnē izstādi atklās 11. septembrī, pēc tam to pārcels uz Artilerijas kazarmām (16. sept.), Neištati (21. sept.), Eitīnu (25. sept.), Ventorfas transitnometni (29. sept.) un Špakenbergu (4. okt.).

Lai rastos atbalsts gleznotājiem, apgabala pārstāvis St. Jaundzems norādīja uz A. Aizsilnieka ierosinājumu (Zviedrijas Latvju Ziņu ' 25. aug. num.), ka vajadzētu dibināt kollektīvus, kur katrs dalībnieks iemaksā nelielu summu (DM 1—2), pēc tam par savāktajiem līdzekļiem nopērk gleznas, ko kollektīva dalībnieki savā starpā izlozē.

Lībekā mākslas izstāde iekļauta sarīkojumu virknē, kas domāti kā latvju kultūras dienas lielā dzejnieka Raiņa 20 gadu nāves dienas piemiņai (12. sept.) Šajā sakarā, sadarbojoties ar Latviešu preses biedrību, paredzēts rakstnieku vakars, svinīga Pūt, vējiņi! izrāde, koncerts ar Raiņa darbu deklamācijām un komponētajiem tekstiem, tāpat referāti par Raiņa dzīvi un darbiem.

Visos sarīkojumos ieejas maksas paredzētas visminimālākās, cerot, ka tādējādi tie pēdējo reizi saistīs plašākas trimdinieku masas.

—dz—

MAZGADĪGIE TRIMDINIEKI

Čechu jaunieši stāsta, kāpēc bēguši uz Vāciju

LATVIJAS LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE NO HOFAS

Viņi aizvien vēl var bēgt uz rietumiem. Daži pārnāk robežai pa vienam, bet lielākā daļa dara to divatā vai lielākās grupās pa četri vai seši. Liekas, ka bēgšanu atbalsta kāda pagrīdes kustība pašā Čechoslovakijā. Citādi grūti izskaidrot to faktu, ka bēgļu straume vēl nav apturēta. Protams, pārbēgšanu atvieglina mežonīgā robeža pie Hofas un Eizenšteinas. Kam gadījies būt tajā apvidū, tas zinās, cik grūti tur nosargājami Bohemijas meža kalni pat austrumu policijai. Taču šķiet, ka bez pavadoņa nezinātāji bēgļi no Prāgas nespētu iziet cauri mežainajam kalnu apvidum un policijas posteņiem. Maz ticama būtu arī versija, ka jaunie pārbēdzēji spētu iekārdināt peļņas kārus kontrabandistus vai uzpirkt robežsargus.

Kontrolcentros viņi visi apgalvo, ka bēguši politisku iemeslu dēļ un meklējuši brīvību. Dažiem, liekas, bijuši arī citi iemesli.

Kāda 20 gadus veca jaunava stāsta: Mans tēvs vācu okupācijas laiku pavadīja koncentrācijas nometnē. Es biju maza ierēdne. „Jaunais režīms pārorganizēja manu iestādi. Daudzus ierēdņus atlaida. Mani novietoja kādā veikalā par pārdevēju. Sakarā ar dzīves līmeņa vispārējo slīdēšanu arī veikals samazināja personālu. Šoreiz mani sūtīja uz laukiem par strādnieci. Nolēmu bēgt, taču uz robežas mani noķēra un ielika cietumā. Pēc soda izciešanas mēģināju bēgt vēlreiz. Šoreiz izdevās.

Klaidoņu šo jauniešu vidū tomēr nav daudz. Viss vairums jauniešu ir patiešām politiskie bēgļi modernākajā izpratnē. Vecākas mērauklas pielietojot, viņi tādi nebūtu, jo nav ne terroristi, ne slepkavas, ne pagrīdnieki, ne aizliegtu partiju locekļi. Viņi tikai neslēpj savas domas par jauno režīmu. Šādai atklātībai austrumos ir tādas pašas sekas kā politiskam noziegumam, īpaši, ja tā saucamā sociālā izcelšanās dod iemeslu aizdomām. Šīs pagātnes dēļ tālāko izglītību neļauj iegūt jauniešiem, kuŗu vecākiem piederējuši nacionālizētie īpašumi un lauku saimniecības vai kas atlaisti no ierēdņu darba. No skolas izslēgtais ģimnazists nevar cerēt ne uz kādu citu darbu kā vienīgi raktuvēs, parasti Jachimovā pie urāna rūdas. Tālākas skolas gaitas gluži problēmatiskas ir bijušajiem skautu organizācijas locekļiem. Ja viņi neiestājas komjaunatnē un tā neapliecina savu novēršanos no pagātnes, tad gaidāma izslēgšana. Kāds zēns stāsta, ka greizi skatoties arī uz tiem, kas kādreiz uzdziedot kādu rietumnieku dziesmu (domātas dejas). Tos saucot par jauniešiem ar „rietumnieku uzskatiem" un draudot ar izslēgšanu no skolas.

Pavisam traks sociālistiskās disciplīnas pārkāpums gadījies Pilzenes ģimnazijā. Kā zināms, Pilzeni no vācu okupācijas atbrīvoja amerikāņu armija 5. maijā. Iedzīvotāji sagaidīja atbrīvotājus ar lielu sajūsmu. Pāris gadus vēlāk pilsētas tēvi nolēmuši uzcelt pieminekli par godu šim notikumam. Jau ierakts pamatakmens, bet tad par to tālāk pilzenieši vairs nav tikuši. Pēc 1948. gada puča nav ieteicams pieminēt, ka vēl arī citi bez krieviem piedalījušies Čechijas atbrīvošanā. Tad nu atbrīvošanas gada dienā „reakcionārie elementi nodemonstrējot savu pārdzīvoto sentimentālitāti", nolikdami puķes uz pamatakmens. Šogad grupa Pilzenes ģimnazistu gadadienas naktī nolikuši arī savas puķes turpat. Taču viņiem bijis sekots, un visi noķerti. Vecākie iemesti cietumā. Stāstītājs, kam vēl nebijis 15 gadu, tikai vairākkārt iztaujāts. Skolā viņam aizvien atgādināta viņa nevēlamā pagātne. Lai slēptos, zēns pārgājis uz citu skolu. Taču arī tur drīz saņemts viņa raksturojums no agrākās, un tad zēnam pateikts, ka pēc mācības gada beigām viņam neļaus vairāk šo skolu apmeklēt, Tad viņš nolēmis bēgt. Māte, fabrikas strādniece, iebildumus necēlusi, un tagad zēns jau ir Rietumvācijā.

Liekas, ka arī citu tagadējās Čechijas skolu skolotājiem daudz galvas sāpju sagādā jaunieši ar buržujisku pagātni. Viņi par daudz interesējas par šaujamiem rīkiem. Čechijā vēl esot daudz pamestu ieroču. Policija vairākkārt aicinājusi tos nodot, taču aizvien atradusi tikai nedzirdīgas ausis. Kāds no jaunajiem bēgļiem stāsta, ka viņu krāmēšanos ar ieročiem novērojis kāds pieaugušais un ziņojis policijai. Zēni vairākkārt pēc tam iztaujāti skolā un no policijas puses. Skolotāji ielikuši viņiem sliktas atzīmes par uzvešanos. Daži beidzot aicināti tiesas priekšā. Pārējiem skolotāji draudējuši ar izslēgšanu un raktuvēm. Tad zēni, kas bijuši 15—16 gadu vecumā, nolēmuši bēgt, un viņiem laimējies. Viņi stāsta, ka pie robežas katram jaunākam čecham esot kāds ierocis gadījumam, ja „kaut kas notiktu." Ar to domājot sacelšanos pret komūnistiem, par ko Čechijā šo pavasari daudz runāts. Arī zēni nemaz neesot spēlējušies ar ieročiem, bet gan „tos izmēģinājuši un vingrinājušies".

Bet ne jau tikai vidusšķiras dēliem un meitām bijis bēgot jādodas uz kapitālistiskās verdzības zemēm. Arī strādnieku jauniešiem sociālistiskās paradīzes brīvība bijusi par smagu. Viņi izvairījušiem iet uz mītiņiem un politiskajiem referātiem, kur aizvien prasīti liesmaini sajūsmas apliecinājumi. Sarkanā patriotisma plakāti viņiem likušies melīgi un apkaunojoši. Viens no viņiem kādu noplēsis un dabūjis 14 dienas aresta. Kāds 20 gadus vecs zemnieka dēls strādājis urānraktuvēs pie celtnēm un labi pelnījis, taču nejuties labi, jo ticis novērots tāpat kā citi. Ar „sajūsmu" bijis jāapņemas strādāt svētdienās, bet tā nopelnītais „brīvprātīgi jāziedo" komūnistu vajadzībām.

Kādam 19 gadus vecam sulainim darba pārvalde ieteikusi brīvprātīgi nostrādāt 4 mēnešus nācijai svarīgāku darbu raktuvēs. Kad laiks bijis pāri, viņš atkal darba pārvaldē „pats pieteicies" ziemas darbu brigāde kalnu mežos uz 6 mēnešiem. Tad jauneklis pazaudējis katru cerību, ka kādreiz varētu dabūt darbu sev pa prātam un bēdzis prom no strādnieku valsts. Zemes varenie sakot, ka vispāri tagadējā čechu jaunatne vēl neesot atraisījusies no „kapitālistiskās pasaules mānīgajiem apkampieniem" un kalpojot šķiras ienaidniekam. Tā, piemēram, kāds 18 g. v. zeltkaļa māceklis iznēsājis „tumšu spēku sacerētas lapiņas ar buržujiskiem apmelojumiem pret režīmu". Par šo pašu spēku neapzinīgu upuri tur droši vien uzskata arī 17 gadus veco kādas darbnīcas mācekli, kas dzīvojis kādā strādnieku kopmītnē. Guļamtelpās bijusi izkārta liela formāta Gotvalda ģīmetne zeltītā rāmī. Vai nu uzkūdīts vai vispāri vēl „buržuazisku maldu varā atrazdamies," viņš „labdaŗa" ģīmetni izmetis pa logu uz ielas. Zēna pāraudzināšanai darba nometne likusies piemērotākā vieta. Tur pie malkas ciršanas viņš sabijis 4 mēnešus un tad aprīlī pārgājis robežu Bohemijas mežā.

„Buržuaziskās apspiestības" zemēs policija par līdzīgiem jaunekļu nodarījumiem nemaz neinteresējas, jo tos neuzskata par noziegumiem. Taču „paradīzē" ir citādāk. Jau no senlaikiem tur nav vietas tiem, kas baudījuši laba un ļauna atzīšanas koka augļus.

Hofā, augustā. **O.**

Jauns paligs chirurgiem

MAŠĪNA AIZSTĀJ SIRDI UN PLAUŠAS

Ja chirurgam jāizdara sarežģīta operācija, lai novērstu pacienta sirds deformēšanos, lielākās briesmas vienmēr draud no straujas noasiņošanas pārgriežot asinsvadus. Tālab būtu ārkārtīgi svarīgi panākt, lai uz īsu brīdi varētu apstādināt operējamās personas dabisko sirds un plaušu asinscirkulāciju, tomēr neapdraudot tai pašā laikā tās dzīvību.

Pagājušā nedēļā Minesotas universitātē grupa amerikāņu zinātnieku Dr. Klerensa Dennisa vadībā demonstrēja speciālu „sirds un plaušu" mašīnu, kas savā tālākās attīstības gaitā var izrādīties par neatsveŗamu palīglīdzekli chirurgiem, lai uzturētu pacientu dzīvu, kamēr tā asins riņķošanas centri uz laiku „izņemti" laukā no ķermeņa. Mašīnas ideja radusies jau priekš 4 gadiem, un to reālizēt mēģina arī vairāki Stokholmas un Filadelfijas pētnieki. Līdz šim mašīnas darbība izmēģināta tikai pie dzīvniekiem, bet Dr. Denniss pārliecināts, ka 2 gadu laikā to varēs lietot jau cilvēka sirds operāciju gadījumos.

Savā pašreizējā stadijā Minesotas zinātnieku izveidotā mašīna darbojas sekojoši. Operējamo dzīvnieku piesaista pie operāciju galda un ar parastajiem anestēzijas līdzekļiem iemidzina. Tad chirurgs pārgriež tam krūšu dobumu un pievieno caurspīdīgas plastiskas caurules lielajām vēnām, kas vada asinis uz sirdi un plaušām, un lielajām artērijām, kas iznēsā svaigās asinis pārējam ķermenim. Cauruļu otrus galus pievieno mašīnai, kas uz laiku darbojas sirds un plaušu vietā. Šīs pievienošanas laikā operējamā elpošanu uztur ar sevišķa respirātora palīdzību.

Tad sāk strādāt mechaniskā sirds un plaušas, un chirurgs var stāties pie vajadzīgās sirds operācijas. Asins šai laikā turpina plūst caur pārējo ķermeni ar mechaniskās sirds sūkņu palīdzību, pie kam mechaniskās plaušas rēgulāri papildina asinis ar svaigu skābekli. Ar šādu procedūru izmēģinājumu dzīvnieki uzturēti pie dzīvības jau 10 minūtes ilgi. Tas ir pietiekams laiks, kuŗā var paveikt, piem., svarīgo sirds vārstuļu paplašināšanas operāciju.

Galvenās vēl atrisināmās problēmas zinātniekiem šajā virzienā ir: kā izvairīties no asiņu sarecēšanas, kamēr tās atrodas ārpus ķermeņa; kā izsargāties no balto un sarkano asins ķermenīšu ievainojumiem, dodoties caur mākslīgo aparātu; kā novērst bīstamos gaisa „burbuļus", kas varētu viegli radīt emboliju; un beidzot — kā uzturēt pastāvīgu asins temperātūru un pietiekamu skābekļa piesātinājumu. „Šīs problēmas atrisināsim drīzā laikā," apgalvo Dr. Denniss. (j)

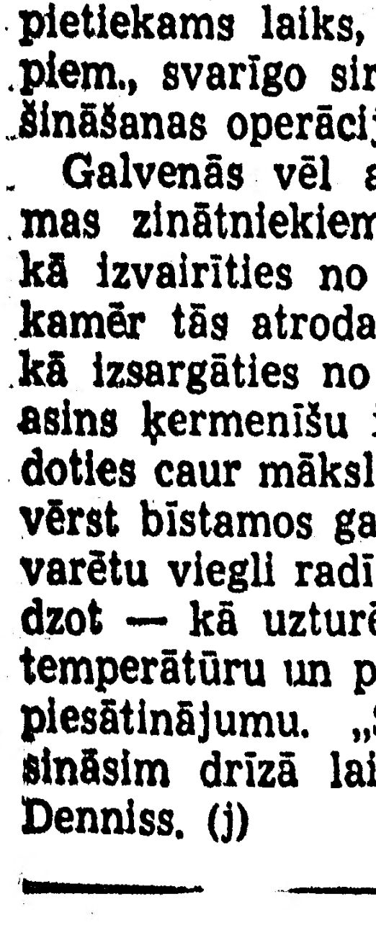

Arvien augstāk un augstāk . . .

Biedrs E. Rjabčikovs pavēstījis, ka Padomju savienība ir arī pasaules aviācijas, tāpat kā jau visu pārējo svarīgāko izgudrojumu un atklājumu dzimtene.

Avīžu ziņa

Vēl daudzus gadu simtus pirms brāļi Orvils un Vilburs Raiti 1903. gadā pacēlās gaisā savā pirmajā lidmašīnā, Krievijā izgudrots īsts tautas lidķermenis, kas arī jau ir smagāks par gaisu, lido un planē, turklāt neapdraudot Padomju savienībā tik „vērtīgās" padomju pilsoņu dzīvības. Ed. Keiša zīmējums

PAR SPĪTI MATERIĀLAI PĀRTICĪBAI AMERIKĀŅI JŪTAS NELAIMĪGI

Kāds amerikāņu izdevēju aroda žurnāls aprēķinājis, ka šogad ASV pārdoti veseli 10 miljoni grāmatu par tematu „Kā es varētu kļūt laimīgs", kaut gan amerikāņu tautas materiālā pārticība ir augstāka nekā jebkad.

Mācītājs Dr. Normens Pīls, kas vada vienu no lielākajām Ņujorkas draudzēm izteicies, ka viņš esot izbijies par to dvēselisko postu, ko viņš katru dienu pieredzot. Pīls ir praktisks garīdznieks un savā draudzē nodarbina 6 psichiatrus, lai ar viņu palīdzību atbrīvotu no baiļu un nelaimes sajūtas sloga savu draudzes locekļu sirdis, kādam nolūkam viņš bieži sarīko plašas sapulces. „Kādā vadītāju veikalnieku sanāksmē es gandrīz visu dalībnieku sejās redzēju neizsakāma iekšēja sasprindzinājuma izteiksmi," paskaidrojis Dr. Pīls.

Lielajos grāmatveikalos bieži var novērot, ka labi ģērbušies ļaudis meklējas pa grāmatām un brošūrām, kuŗām visām kopējais virsraksts varētu būt „Kā varu kļūt laimīgs". Grāmata „Kā atbrīvoties no rūpēm un sākt dzīvi" 11 mēnešu laikā pārdota 292.000 eksemplāros, un gandrīz tikpat lielā skaitā izpirkti līdzīgi izdevumi kā „Nepieciešams atbrīvoties no sasprindzinājuma", „Atslēga uz laimi", „Jauna technika kā kļūt laimīgam" vai „Kā novērst neurotiskus traucējumus".

Angļi, kas ceļo uz ASV, apgalvo, ka britu tauta, par spīti grūtībām un ierobežojumiem, salīdzinot ar amerikāņiem, esot daudz laimīgāka. Kāds amerikāņu psichologs uzskata, ka angļiem vienkārši neesot laika justies nelaimīgiem, jo viņi ļoti intensīvi nodarbināti valsts jaunuzbūvē. (b)

Ar pieri sienā

Ja esi bagāts, tevi labprāt vēlos par savu draugu, bet tikai gudrs — neesi man vajadzīgs. Šo patiesību nesen nācies izbaudīt kādai latviešu ārstei, kas Kanādas miljonāru ģimenē strādā par virtuveni.

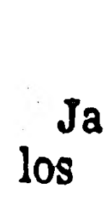

Namamāte viesiem ar lielu lepnumu stāstījusi: „Mans vīrs ir ar augstskolas izglītību un nupat augstskolu beidza arī abi dēli. Tagad mana māja ir nevien bagāta, bet arī izglītota!" Nenocietusies arī latviete un piebildusi: „Tiešām, jo arī jūsu kalpone ir beigusi augstskolu."

Mājasmāte, kas tad nu izrādījusies vienīgā mazizglītotā persona šai namā, gudrajai, bet nabaga kalponei iedevusi „vilka pasi". (o)

*

Providences apgabala augstākā tiesa noraidījusi tikumības iestāžu prasību — aizliegt dejot svingu, jo tas esot nemorālisks. Tiesa savu lēmumu dibinājusi uz ASV likumu, kas katram pilsonim garantē „pilnīgu kustības brīvību". (b)

Vai ar naudu izdosies apturēt asiņu straumi?

Divu indiāņu cilšu traģedija

Būtu aplami dzīvojot modernajā Karakasā, iedomāties, ka Venecuēla ir civilizēta valsts, kur visi iedzīvotāji ir vismaz reģistrēti. Venecuēlā vēl tagad pastāv desmitiem neatkarīgu valstiņu, kas nemaz nerēķinās ar centrālās valdības likumiem, bet dzīvo vienīgi pēc pašu parašām. Par to nupat dabūja pārliecināties arī paši venecuēlieši.

Kādu dienu laikrakstos parādījās sensācionāli virsraksti: „Kaŗš Venecuēlā". Šoreiz tas nebija ne apvērsums, ne arī pilsoņu kaŗš, bet gan kaŗš starp divām indiāņu ciltīm, pie tam pavisam formāls — ar kaŗa pieteikšanu, sakaru pārtraukšanu un zvērestiem cīņu turpināt līdz pēdējam asins pilienam. Par šādiem zvērestiem varētu pasmaidīt, ja tos būtu devuši civilizētu un kultūrālu tautu prezidenti vai ģenerāļi, jo tur, kā katram zināms, šādiem zvērestiem nekāda vērība nav jāveltī. Bet šoreiz bija skaidrs, ka zvērestus arī pildīs.

Gvahiras cilts indiāņu meitene ar īpatnējo sejas krāsojumu.

Ja tas būtu noticis starp Franciju un Spāniju, vai Holandi un Beļģiju, tad to nosauktu par nenozīmīgu un nesvarīgu starpgadījumu. Bet starpgadījums, skaidri sakot, slepkavība bija notikusi ap 10.000 galvu lielajā Gvahiras indiāņu ciltī, kas jau kopš gadu desmitiem sadalījusies divās grupās. Tām gan ir kopēja vēsture, valoda un paražas, bet dalīta pārvalde ar diviem neatkarīgiem virsaišiem. Vienas cilts virsaitis ir Ramirezs, otras — Gonzalezs. Gvahiras ciltis dzīvo Venecuēlas un Kolumbijas pierobežas rajonos, to galvenā nodarbošanās ir lopkopība, un viņu īpašumi sniedzas kā vienas tā otras valsts territorijā. Uz ģeografijas kartēm redzamā robeža starp Venecuēlu un Kolumbiju dabā manāma tikai retās vietās, un nevienam indiānim nav nācis prātā noskaidrot, vai viņš ir Venecuēlas vai Kolumbijas pavalstnieks. Viņš ir un paliek brīvs indiānis un nepavisam neinteresējas par Venecuēlas vai Kolumbijas valdību, varbūt tikai tik daudz, lai zinātu, uz kuŗu pusi izdevīgāk pārdot lopus un ražojumus.

Abi Gvahiras cilts nogrupējumi ilgus gadus dzīvoja mierā un saticībā. Veikli tirgojoties un plaši izveidojot lopkopību, cilšu virsaiši bija pratuši savākt lielu bagātību, un šejienes apstākļos viņus var saukt par miljonāriem. Abi virsaiši ir veci vīri. Viņiem ir bērni un bērnubērni. Gonzaleza dēls apprecējis Ramireza meitu, un Ramireza dēls savukārt precējies ar Gonzaleza meitu. Tāpat saradojušies abu virsaišu tālākie ģimenes piederīgie. Likās, ka abas ciltis ir tik cieši saaustas radu saitēm, ka nekas tās nespēs šķirt. Taču gadījās citādi.

Indiāņi vēl joprojām dzīvo pēc savas cilts sensenajiem likumiem un gadu tūkstošu vecam tradicijām, kas katram indiānim ir svētas. Indiāņu meitenes 5—7 gadu vecumā nošķiŗ no vīriešiem, audzina un gatavo nākošajām sievu gaitām, un tikai brieduma gados, 15—16 gadu vecumā, tām spilgti izkrāso seju un viņas ievada ciltī. Tad indiānietei ir sava vērtība, ko nosaka viņa pati. Šī cena nereti pārsniedz 10.000 bolivaru. Jābūt bagātam indiānim, lai izvēlētos sievu pēc sirds patikas. Viens no pārējiem galvenajiem cilts likumiem nosaka, ka slepkavību var izpirkt tikai slepkavas asinis. Šis likums ir svēts, to nevar ne atcelt, ne grozīt, jo tas gvahirām nozīmētu sagraut visus tiesību pamatprincipus. Šis likums arī radījis traģēdiju, kas draud pilnīgi izpostīt divas indiāņu ciltis.

Kādu dienu sastrīdējās divi dažādo cilšu locekļi, līdz beigās kāds indiānis gulēja zemē ar dunci krūtīs. Duncis arī uzrādīja vainīgo, kas nemaz nemēģināja savu noziegumu slēpt. Nogalinātā piederīgie zvērēja atriebties, un nākošajā dienā krūmos atrada beigtu slepkavas brāli. Dažas stundas vēlāk sekoja jauns upuris. Asiņu straume bija sākusi plūst, un dažu stundu laikā divas draudzīgas indiāņu ciltis bija kļuvušas vislielākās ienaidnieces. Katra cilts novirzījās savrup, izlika sargposteņus un uzvilka kaŗa tērpus. Bija pieteikts oficiāls kaŗš, cīņa līdz pēdējam vīram, bet tāda, kur katrs uzglūnēja ienaidniekam no paslēptuves. Daži sapratīgāki indiāņi mēģināja nodibināt starpniecības komisiju, panākt izlīgumu u briesmīgā zvēresta atcelšanu, taču bez panākumiem. Neatlika neka cits kā meklēt Venecuēlas un Kolumbijas valdības palīdzību. Vispirms viņus mēģināja samierinā vecs katoļu misionārs, kas pie abām ciltīm nodzīvojis vairāk nekā 17 ga dus, taču arī viņa pūles palika be sekmēm. Tāpat bez panākumie atgriezās Kolumbijas un Venecuēla gubernātoru ieceltās komisijas. Vir saiši gan bija tās uzklausījuši, be tad papurinājuši galvu un brīnījušies, kā vispār var ieteikt neievēro likumu.

Venecuēlas valdība neredzēja ci tas izejas kā uz notikumu vietu no sūtīt lielāku armijas vienību. T tagad ielenkusi naidīgās ciltis u apsargā tās. Tā kā šī traģēdij draud nopostīt veselu apgabalu u iznīcināt divas ciltis, tad, kāda R mirezu cilts locekļa aicināti, apsprie dē sapulcējās visi Ramirezi-Gonz lezi, t. i. tie abu cilšu locekļi, k vienoti ciešām radu saitēm. A spriedes rezultātā pieņemts priek likums, kas varbūt radīs atrisin jumu, nerunājot pretim cilšu lik miem. Proti, kāds sens likums n

Motilona cilts indiāņu kaŗavīrs šķēpu un stopu.

saka, ka gadījumā, ja uzbrucējs n bijis pie pilna prāta, iespējam dzēst noziegumu, sedzot nodarīt zaudējumu naudā. Tā kā abu ci šu locekļi ir bagāti, liekas, ka atrisinājums būtu pieņemams. Jāl spriež vēl tikai, kurš kuŗam maksā, un jānosaka, kurš uzbr cējs īsti nav bijis pie pilna prā Tāpat nāksies noteikt, cik liela katra nogalinātā vērtība naudā. C na atkarīga no ikviena veiklīb medībās un kaŗā. Spriedums neb viegls, bet varbūt izdosies ar ta du apturēt asins atriebību.

Venecuēlā, augusta vidū.

Al. Klišāns.

TĀ VIŅI IZTEICĀS

Ja vīrietis skaļi deklarē, ka pazīst sie vietes, tad viņš ir neaudzināts, bet viņš tās tiešām pazīst, tad — nemorā Henrijs Džems

*

Brīnumu pasaulē nekad netrūkst, bet trūkst gan spēju brīnīties pašam pa sevi. G. K. Čestertons

*

Viņa saudzē spēju tērzēt, bet diem žēl ne spēju runāt. Bernhards Šov

*

Gudrs vīrietis saka sievietei, ka v viņu saprot. Muļķis vīrietis mēģina to pierādīt. Das Beste

*

Neviena cilvēka atmiņa nav tik p nīga, lai spētu būt konsekven melis. Boriss Borne

*

Bērniem vajadzīga mīlestība, īpaši kad viņi to nepelna. Das Beste

*

Manas vecās krustmātes padoms pirms došanās atvaļinājuma braucienā: „Vispirms pamatīgi apsver, cik tev va jadzīgs apģērbu, un cik naudas. Tad ņem pusi uzvalku un divreiz tik daudz naudas — un tu pavadīsi brīnišķīgu atvaļinājumu."

*

Ir divi [illegible], kuŗus cilvēks ne var panest: [illegible] viņam nav nekādas [illegible], ka viņam vēl nekad [illegible] bijušas valstīm. Sinklers Luiss

*

Pirms laulības turi acis atvērtas, lau lībā — pusatvērtas. Peters Rīkels

Nerakstīts Indijas likums atļauj melot divi gadījumos: kad jāglābj cilvēka dzīvība un kad sievietei saka komplimentu.

Labi sportisti var izceļot uz ASV

Amerikāņu sabiedriskais darbinieks un latviešu labvēlis Oskars Hellstrēms ziņo LCK vicepriekšsēdim un informācijas nozares vadītājam V. Lambergam, ka viņam bijusi saruna ar vienu no pazīstamākiem amerikāņu sporta redaktoriem Rojalu Bromu (Braugham), kas vēloties izgādāt galvojumus ieceļošanai ASV 5 vai 6 izciliem latviešu sportistiem ar ģimenēm. Lai izraudzītu piemērotus kandidātus šim labvēlīgajam piedāvājumam, kas, kā raksta Hellstrēms, amerikāņu vidū ievērojami popularizēs latviešu vārdu, LCK aicina labākos latviešu sportistus: vieglatlētus, peldētājus, bokserus, futbolistus uc., kas vēlētos izceļot uz ASV, iesūtīt līdz 20. sept. LCK informācijas nozarei (14a) Esslingen/N, Fliegerschule, savu sīku biografiju un sporta gaitu aprakstu, kā arī pašu un ģimenes locekļu ģīmetnes. Sportistu izvēli, kas ar saviem sasniegumiem un stāju varētu teicami reprezentēt latviešus, LCK informācijas nozare izdarīs sazinā ar trimdas sporta vadību.

DĪĶĪ NOSLĪKUŠAS 12 VĀCU SKOLNIECES

Traģisks nelaimes gadījums pag. sestdien norisinājies nelielā Gimbornas ciema tuvumā 60 km no Ķelnes. Ciema tautskolas fiziskās audzināšanas instruktore uzaicinājusi 16 savas audzēknes (12—14 g. vecumā) doties ekskursijā uz netālo dīķi, kas atrodas meža vidū. Gribēdamas pabradāties, meitenes saķērušās rokās un devušās ūdenī. Izrādījies, ka dīķa mala ir sekla, bet pēc pāris soļiem no krasta strauji sākas apm. 4 m dziļa bedre. Priekšējās skolnieces nejauši paslīdējušas un aizrāvušas pārējās sev līdzi dziļumā. Izņemot pašu instruktori, neviena nav pratusi peldēt. Ar lielām pūlēm instruktorei izdevies izglābt 4 meitenes, bet pārējās 12 noslīkušas. Kad ziņa par traģisko notikumu sasniegusi ciemu, policijai vajadzējis aizsargāt instruktori, jo izmisušie un saniknotie vecāki un pārējie iedzīvotāji gatavojušies to nolinčot. (j)

Latviešu meistarsacīkstes vieglatlētikā Zviedrijā

MŪSU SPORTA KORESPONDENTA VĒSTULE NO HALSTAHAMARAS

Zviedrijas latviešu meistarsacīkstes vieglatlētikā, pēc skaita jau trešās, notika 20. un 21. augustā Halstahamarā. Sacensības ievadīja kopīgs sportistu gājiens. Mūsu nacionālo karogu gājiena priekšgalā nesa izlases slēpotājs un diska metējs Imants Sinka. Sportistus uzrunāja Zviedrijas latviešu sporta pārvaldes priekšnieks inž. J. Ritums. Pāris dienas pirms sacensībām Zviedrijā bija beidzies garais lietus periods un laukums bija tuvu ideālam. Gaidītie rekordi tomēr izpalika. Pa daļai tas izskaidrojams ar labāko vieglatlētu censanos piedalīties daudzās disciplīnās. Varēja tomēr arī vērot, ka šovasar mūsu sportisti, darba kavēti, nav varējuši nodoties tik cītīgiem treniņiem kā citkārt. Sacensību kopvērtējumā labākās latviešu sporta biedrības nosaukumu Zviedrijā un ceļojošo balvu ieguva Halstahamara.

Iepriecināja jaunatne, kas rezultātos nepalika daudz aiz „meistarklases" sniegumiem. Sacensības jaunatnei šogad notika pirmo reizi un var noteikti sacīt, ka nākotnē sāktais darbs dos pozitīvus rezultātus. Sportisti jo sevišķi pateicīgi par bagātīgajām balvām. Uzvarētājiem balvas atmiņai bija gādājušas gandrīz visas latviešu organizācijas Zviedrijā un tautieši.

Pēc sacensībām vieglatlētikā notika futbola sacīkste starp Stokholmas latviešu izlasi un provinces sastādīto vienību. Spēle beidzās 2:2 neizšķirti. Pirmajā puslaikā ar Brūka „pašnāvību" un Dzelmes raidījumu vadībā tika provincieši, bet otrā puslaikā stokholmieši ar Kudrašova skaudru sitienu un 11 m sodu rezultātu izlīdzināja.

Pēc sacensībām notika Zviedrijas latviešu sporta pārvaldes gada sanāksme, kurā nākošajam darbības gadam par ZLSB prezidija (Stokholmā) priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo — inž. J. Ritumu un par prezidija locekļiem Strunki un Zvejnieku (abi St.LSB). Valdē ievēlēti provinces pārstāvji Dzelme (Eksistuna), Breikšs (Upsala), Šveicers (Köpinga), Laucis (St.IKS), Krastiņš (Kungsera) un Graudiņš (Halstahamara).

Vieglatlētikas meistarsacīkšu techniskie rezultāti: 110 m barjērskr. 1. A. Graudiņš 17,0, 2. A. Verners 20,5, 3. E. Krastiņš 21,6. 200 m barjērskr. 1. A. Graudiņš 30,2, 2. T. Brūns 33,0, 3. J. Reneslācis 32,8. 100 m 1. O. Liniņš 11,8, 2) A. Verners 12,0, 3. T. Brūns 12,1. 200 m 1. O. Liniņš 25,0, 2. A. Graudiņš 26,4, 3. T. Brūns 27,7. 400 m 1. A. Zvejnieks 57,0, 2. R. Splīte 59 0, 3. T. Brūns 63.3. 800 m 1. R. Splīte 2:14,8, 2. I. Priedītis 2:15,2, 3.A. Zvejnieks 2:16,0. 1500 m 1. R. Splīte 4:53,6, 2. V. Freivalds 4:54,0, 3. Kalniņš 5:03,0. 4×100 m stafetē 1. Stokholmas JKS 49,8, 2. Stokhomas LSB I 50,0, 3. Eskilstunas JKS 51,0. Tāllēkšanā 1. A. Verners 6,09, 2. J. Teriņš 5,85, 3. A. Graudiņš 5,84. Augstlēkšanā 1. J. Teriņš 1,60, 2. A. Graudiņš 1,55, 3. I. Sinka 1,55. Kārtslēkšanā 1. N. Zirnis 3,03, 2. A. Graudiņš 2,90, 3. E. Krastiņš 2,82. Trissoļlēkšanā 1. A. Graudiņš 12 40, 2. J. Teriņš 12,20, 3. O. Liniņš 11,81. Lodes gr. 1. J. Teriņš 11,22, 2. I. Sinka 10,92, 3. Fr. Malnacs 10,31. Diskā 1. Teriņš 35,83, 2. I. Sinka 35,80, 3. Fr. Malnacs 31,02. Šķēpa meš. 1. R. Splīte 36,91, 2. E. Krastiņš 35,77, 3. I. Sinka 34,82. 3000 m skr. A. Strunke 11:16,2, 2. V. Freivalds 11:25,5, 3. R. Splīte 11:25,8. Īsos skrējienos 1. v. Graudiņš ar 13 p., garos skrējienos Splīte ar 12 p. Lēkšanās Graudiņš ar 13 p. un mešanās Jānis Teriņš ar 12 p. Kopvērtējumā biedrībām 1. vietā Halstahamaras LSB „Liesma" ar 69 p. 2. Stokholmas LSB — 64 p. 3. Upsalas Sports — 28 p. 4. Stokholmas JKS — 6 p. 5. Köpingas JKS — 5 p. un 6. Eskilstunas JKS — 3 punkti.

Jauniešu (līdz 18 g.) sacensību rezultāti: 60 m skr. 1. A. Patmalnieks 7,8, 2. I. Priedītis 7,9, 3. V. Freivalds 8,0, 4. L. Lukss 8,5, 5. Jēkabs Teriņš 8,5, 6. Alksnis 8,6. Augstlēkšanā 1. L. Lukss 1,55, 2. J. Teriņš 1,55, 3. V. Freivalds 1,50, 4. I. Priedītis 1,45, 5. Alksnis 1,30. Lodes gr. (5kg) 1. Jēk. Teriņš 10,78, 2. Alksnis 9,90, 3. Lukss 9,80, 4. Priedītis 8,78, 5. Freivalds 8,48. Trīscīņā 1. L. Lukss, 2. Teriņš, 3. Patmalnieks, 4. Priedītis, 5. Freivalds, 6. Alksnis.

A. Graudiņš

12 tautību DP jaunatnes meistarsacīkstes vieglatlētikā

Pasaules YMCAs sarīkojumā 24. septembrī Minchenē notiks amerikāņu joslas meistarsacīkstes vieglatlētikā jaunatnei. Programmā zēniem 100 un 1000 m skriešana, tāllēkšana, augstlēkšana, lodes grūšana, diskā mešana un sacensības 4×100 m stafetē; meitenēm 60 m, tāllēkšana, augstlēkšana, lodes grūšana, diska mešana un 4×60 m stafetē. No katras tautības var piedalīties 2 dalībnieki, kas dzimuši 1931. g. un jaunāki. Vērtēs tikai labāko sasniegumu. Cik paredzams, tad piedalīsies 12 tautību pārstāvji. Latviešu izlases vienību sastādīs YMCAs vieglatlētikas nozares vadītājs R. Upatnieks. Mūsu vienības sastāvs jāpaziņo pirms jaunatnes meistarsacīkstēm, kas notiks 18. septembrī Fišbachā. Nometņu sporta vadītājiem un atsevišķiem ieinteresētiem sportistiem tādēļ jāpaziņo šīs vasaras sasniegtie rezultāti R. Upatniekam Fišbachas nometnē ne vēlāk kā līdz 10. septembrim.

Circenis met šķēpu 64,26

Sacīkstēs Štādē R. Circenis lidināja šķēpu 64 m 26 cm, kas ir šogad labākais Vācijā reālizētais sniegums. Arī latviešu šķēpu metēju ranga sarakstā R. Circenis šogad izvirzījies pirmajā vietā, pārspējot mūsu rekordistu Jāni Stendzenieku par 31 cm.

Valdis Jasis sacīkstēs Neisā lodes grūšanā sasniedzis 12,84 un vesera mešanā 33,47 m.

Lībekā vieglatlētikas sacensībās starp abām latviešu nometnēm uzvarējuši „čerčilieši" ar 29:21 p. Rezultāti: trīssoļi 1. Čēčiņš 12,14, 2. Priede 11,47, 3. Jirgens 11,21. Augstlēkšanā 1. Čēčiņš 1,54, 2. Sisenis 1,50, 3. Jirgens 1,50. Tāļlēkšanā 1. Čēčiņš 5,74, 2. Priede 5,72, 3. Jirgens 5,61. Lodes grūšanā 1. Bērziņš 11,77, 2. Čēčiņš 11,63, 3. Priede 11,39. Diskā 1. Čēčiņš 33,88, 2. Bērziņš 31,63.

Pēdējās pārbaudes sacīkstēs Bērziņš lodes grūšanā sasniedza 12,35 un Priede 12,08, trīssoļi Jirgens 11,35, augstlēkšanā Čēčiņš 1,60. Vācu rīkotajās sacīkstēs Kinknicā Jirgens veica 100 m 12,1 un Kadiķis, kas tagad jau devies uz ASV, lodes grūšanā spēja 12,20 un diskā 35,74.

C.

Labi rezultāti Hanavā

Pārabaudes sacīkstēs vieglatlētikā Hanavā J. Plīsis sasniedzis labāko sezonas rezultātu tāllēkšanā, veicot 6,25 m un I. Mežraups trīssoļlēkšanā 12,68 m. J. Plīsis augstlēkšanā vēl spēja 1,67, meta šķēpu 51,76 un 110 m barjērskrējienā veica veica distanci 18,5. Mežraups tāllēkšanā sasniedza 6,01 un veica 400 m 57,6. J. M.

E. Gangnuss, piedaloties vācu sacīkstēs vieglatlētikā Memingenā, veica 100 m 11,8. Memingenas latviešu futbolisti uzvarēja lietuviešu izlasi 3:2. Latviešu vienībā labākais spēlētājs bija Verners.

Memingenas nometnes internacionālās meistarsacīkstēs tenisā pirmo vietu guva Uldis Vīgants, otrā vietā ierindojās A. Būmanis un trešajā A. Verners. Arī divspēlē pirmajā un otrā vietā ierindojās latvieši, uzvarēja Vīgants ar Ģībicti, atstājot otrā vietā Verneru ar Fricsonu.

E. M.

Sengvardenas nometnes jaunatnes svētkos piedalījās arī Emdenes un Oldenburgas jaunieši. Sacensībās vieglatlētikā, volejbolā un basketbolā kopskaitā startēja turpat 400 jauniešu. Volejbolā Sengvardenas meiteņu vienībā uzvarēja emdenietes 15:8, 13:15, 15:9. Zēnu volejbolā sengvardenieši uzvarēja Oldenburgu 15:8, 17:15, kas savukārt pārspēja Emdeni. Basketbolā Sengvardena uzvarēja Oldenburgu 43:14. Vieglatlētikā no sacensībām 11 disciplīnās Sengvardenas jaunieši guva 9 uzvaras. 18. septembrī, kad Fišbachā notiks amerikāņu joslas vieglatlētikas meistarsacīkstes jaunatnei, arī Sengvardenā risināsies plaši jaunatnes svētki, kuros piedalīsies apkārtnes nometņu jaunieši.

G. G.

Pasaules sporta laukumos

Vinstons Čerčils guvis pirmo uzvaru, ne politikā, bet sportā. Čerčilam pieder vairāki rikšotāji, un nupat viens no tiem guvis pirmo vietu un savam saimniekam 298 mārc. godalgu.

Anglijas futbola meistarsacīkšu pirmā spēļu kārtā sacensības noskatījušies vairāk nekā miljons apmeklētāju.

Emīls Zatopeks, pasaules rekordists 10.000 m skrējienā, turpmāk sacensībās varēs piedalīties tikai ar speciālu, katrreizēju kaŗa ministrijas atļauju. Daudzie starti kavējot Zatopeku veikt militāros pienākumus.

Japānas valsts izlases trenētājs Oda pašreiz ceļo pa Zviedriju, lai izmeklētu piemērotu vietu, kur pirms olimpiskām sacensībām 1952. g. vieglatlētiem treniņu nometnē dotu pēdējo slīpējumu.

Gastons Reifs, jaunais pasaules rekordists 3000 m skrējienā, vērtējot pēc somu daudzcīņu tabulas, ar savu sniegumu 7:58,8, kas dod 1214 p., ierindojies ceturtā vietā. Pirmais ir pasaules rekordists diska mešanā Gordjens, otrais kārtslēcējs Vormerdams un trešais rekordists lodē Fonvils.

61 g. vecais Venigers Vācijas meistarsacīkstēs 50 km soļošanā distanci veicis kā pēdējais 6 st. 45 min. 48 sek.

Gino Bertoli, izcilais Italijas riteņbraucējs, startēs 1. un 2. oktobrī Minchenē.

FC. Nürnberg 27. novembrī spēlēs Spānijā, Barselonā un Taragonā.

160 kg smagais žīdu pasaules meistars brīvā cīņā R. Saidels, čempionātā Minchenē vienā minūtē uzvarējis lietuvieti Vinču. Pēc dažām dienām Saidels no tālākas līdzdalības tomēr atteicies, jo saņēmis vairākas draudu vēstules, kas visas parakstītas „Adolf Bleibtreu".

YMCA darbu turpinās arī pēc IRO

Lai saskaņotu darbību un pieņemtu vadlīnijas turpmākajam, 24. un 25. augustā Fišenā notika amerikāņu joslas 11 nacionālo DP YMCAs/YWCAs vadītāju sanāksme. Ar Pasaules YMCAs atbalstu YMCA/YWCA savu darbību Vācijā turpinās arī pēc 1950. g. 1. jūlija. Pēc IRO palīdzības darba YMCA/YWCA vēl vairāk iesaistīsies arī sociālās palīdzības sniegšanā. Jau tagad ASV, Kanādā un vairākās citās valstīs ievadīta propaganda turienes YMCas biedru vidū lai tie rosīgāk gādātu galvojumus Vācijā esošajiem YMCAs/YWCAs locekļiem un sūtītu paciņas trūcīgām ģimenēm. YMCA turpinās arī gādību par jaunatnes ārpusskolas audzināšanu un sekmēs sporta dzīvi nometnēs. 25. septembrī YMCA rīkos amerikāņu joslas DP jaunatnes meistarsacīkstes vieglatlētikā un no 1.—18. oktobrim sporta tiesnešu un instruktoru kursus. YMCA sniegs arī informāciju par izceļošanas iespējām.

No 14.—18. septembrim Florencē notiks YMCAs starptautiskā konference, uz kuru brauks arī pa vienam pārstāvim no katras DP YMCAs nacionālās savienības. Kā latviešu pārstāvis uz Florenci brauks priekšsēdis N. Dombrovskis, kas izraudzīts arī par visas delegācijas vadītāju.

Visi YMCAs biedri aicināti izceļošanas centros pieteikties pie vietējā YMCAs darbinieka reģistrācijai un paziņojumu nosūtīšanai uz ASV un citām zemēm. YMCA noorganizējusi savu biedru sagaidīšanu emigrācijas zemēs. No līdz šim izceļojušajiem YMCAs biedriem jau vairāki pieņemti tiešā YMCAs darbā. Z. Zentiņš strādā Kanādā, I. Igenbergs un J. Rugājs YMCAs darbā ASV. Ja arī sākuma posmā viens otrs nav tūlīt izjutis cerēto palīdzību, tad tomēr turienes YMCAs rūpēas par piemērota darba atrašanu un atbalstu.

J. O.

ĀRZEMJU PASU LIETĀ

Latvijas sūtniecība Londonā paziņo Latvijas pilsoņiem Vācijā, ka Latviešu Nacionālā Padome ir pilnvarota pieņemt iesniegumus pasu lietās. Visas ar to saistītās darīšanas kārtojamas ar LCK apgabalu pārstāvju starpniecību.

Hamburgā un apkārtnē esošie Latvijas pilsoņi to var darīt pie P. Apmaņa kga, Bugenhagenstrasse 6 II, Hamburg 1.

Latvijas sūtniecība Londonā.

Sakarā ar iepriekš minēto Latvijas sūtniecības Londonā paziņojumu, LNP prezidijs paskaidro:

Sākot ar š. g. 1. septembrī visiem tiem Latvijas pilsoņiem Vācijā un Austrijā, kas vēlas iegūt ārzemju pases vai arī pagarināt minēto pasu notecēšanas termiņus, jāgriežas pie LCK apgabalu pārstāvjiem savos rajonos:

1. apgab. — St. Jaundzems Lübeck (24) Hövelnstr. 3.
2. apgab. — A. Trapans, Detmold (21a), Wittjestr. 8.
4. apgab. — A. Steinhards, über Nürnberg 2, DP Camp Valka.
5. apgab. — A. Dzirne, Fronhofen (14b), Kr. Ravensburg.
7. apgab.—V. Skaistlauks, Esslingen/a. N. (14a), Schelztorstr. 54.
9. apgab. — R Kukainis, Hannover (20a), Landschaftstr. 3.

Ārzemju pases (vai to notecējušo termiņu pagarinājumi), kas līdz š. g. 1. septembrim iesniegtas caur citām organizācijām, piem. Latvijas Sarkano Krustu, saņemamas no tām pašām organizācijām.

Sākot ar š. g. 1. septembrī ārzemju pases pieprasīs un ārzemju pasu lietas kārtos tikai Latvijas sūtniecības Londonā minētie LCK pārstāvji.

Caur LCK pārstāvjiem pieprasītās pases izgatavos steidzamības kārtībā.

LNP prezidijs.

Novembrī iznāks

LATVIJAS KARTE

mērogā 1:450.000, form. 80×120 cm, ar apmēram 5000 vietu nosaukumiem, iespiesta uz laba papīra 4 krāsās. Karte ielocīta mapē. Paskaidrojumi latviešu un angļu valodā. Lai aptuveni noteiktu tirāžu, atklāta iepriekšēja parakstīšanās.

Kartes cena: Vācijā DM 8.—, Anglijā Sd. 10/—, Zviedrijā Kr. 7.50, Beļģijā Fr. 75.—, ASV un Kanādā $ 1.50.
Pasūtinot karti, jāiemaksā 25 proc. no vērtības. Karti piesūtīs visiem abonentiem, neatkarīgi no viņu atrašanās vietas. Par event. adrešu maiņām lūdz paziņot.

Karte pasūtināma:
Vācijā — apgādam „LĪDUMS", Geesthacht/Elbe, Spakenberg III;
Anglijā — Mrs. M. Ozols, Latvian Hostel, Lightcliffe, Halifax, England, vai DVF grāmatnīcai, 44. Hans Place, London SW1, England;
Kanādā — V. Ziediņš, „Lakewood" Lakeshore Rd., E. Oakville, Ont., Canada;
Zviedrijā — Daugavas Apgāds, Garvargatan 11, Stockholm K. Sverige.

Jau iznācis

PASAULES ATLANTS

32 karšu lapas satur apmēram 11.000 ģeografisku vietu nosaukumu. Atsevišķas ASV un Kanādas, Brazilijas, Argentīnas, Čīles, Austrālijas kartes. Daudzkrāsains ofsetspiedums uz laba papīra.

Atlanta cena: (brošēta un kartonēta)
Vācijā DM 3.— un 4.—, Anglijā Sd. 3/6, un 4/6, Zviedrijā Kr. 2.50 un 3.—, ASV un Kanādā $ 0.75 un 0,90, Beļģijā Fr. 25.— un 33.—.

Atlants pieprasāms visos grāmatu galdos, pie pārstāvjiem un tieši apgādā Briselē.

Beļģijā iemaksas var izdarīt pasta tek. rēķinā: Office des Chèques postaux No. 754.25 „Institut Cartographique P. Mantnieks", rue d'Arlon, Bruxelles.

P. MANTNIEKA KARTOGRAFIJAS INSTITŪTS,
61, rue d'Arlon, Bruxelles, Belgique.
(293)

MAZIE LASĪTĀJI

būs ļoti priecīgi, ja viņiem uzdāvināsit luksa izdevumā iznākušo bērnu grāmatu

„NOMODĀ UN SAPNĪ".

	DM
Ed. Alaiņa teksts, doc. J. Sternberga zīmējumi. Dabūjama latviešu, angļu un vācu valodā	3.—
Jaunā izdevumā iznākušas un atkal dabūjamas populārās V. Bērtiņas grāmatas: „MĀJAS CEPUMI"	2.80
un „PRAKTISKĀ VIRTUVE"	4.—
Atkal dabūjams dziesmu krājums „Pie DZINTARA JŪRAS"	2.50
Ed. Alaiņa „KLUSĀS SKAŅAS"	0,20

Trimdā iznāks daudzkrāsainā iespiedumā vecākais, visizplatītākais kalendārs — Ed. Alaiņa „TĒVIJAS KALENDĀRS". Izceļotāji var nodrošināt sev un pazīstamiem šo izdevumu, iesūtot kalendāra vērtību un sūtīšanas izdevumus, kopā DM 2.— par eksemplāru.

Izsūtu uz visām valstīm.

Pasūtināt:

ED. ALAINIM,
Lettenlager „Fischbach".
(13a) Nürnberg 2.
(307)

JAUNEKĻU KRISTĪGĀS SAVIENĪBAS GRĀMATNĪCA

Zviedrijā

meklē grāmatu tālāk pārdevējus

visās zemēs
un visos kontinentos. Izdevīgi noteikumi!

Brīvajā laikā, strādājot interesantu un vērtīgu darbu. Jūs varat viegli papildināt savus ienākumus.

Rakstiet:

Lettiska KFUM,
grāmatnīca,
Regeringsgatan 68, II, Stockholm,
Sweden.
(278)

LINGOFONA ANGĻU-LATV. VĀRDNĪCA

dabūjama
L. RUMAKA grāmatnīcā,
(13a) Nürnberg 2, Valka.
Cena DM 1.— + 0.20 pasta izdev.

Turpat dabūjamas
Lingofona lekcijas.
Cena DM 1.30 + 0.20 pasta izdev.
(302)

IRO angļu joslas galvenais stabs ziņo

par sekojošu darba piedāvājumu uz ASV:

KANZASAS koledžā ASV vajadzīgi:

1) Vācu un franču valodas profesors.

2) Filozofijas un psīcholoģijas profesors.

Abiem jābūt ar doktora gradu un labi jāprot angļu valoda. Vecuma robeža 50 g. Reliģija: protestantu. Nocionālitāte: Centrālās un Viduseiropas. Piederīgie: ne vairāk par 3 bērniem. Alga: $ 2800—4000 par 10 mēnešiem (iespējams, ka 2 vasaras mēnešos varēs strādāt vasaras skolā). Līgums jāslēdz pirmos trīs gadus uz 1 gadu, pēc tam pastāvīgs līgums. Dzīvoklis garantēts.

3) Turpat vajadzīgs sētnieks - sargs. Alga: $ 1800—2400 gadā. Reliģija: protestantu.

4) Izpalīdze mājsaimniecībā vajadzīga koledžas prezidenta ģimenē. Var būt jauna meitene. Jāveic dažādi mājas darbi un jāgatavo ēdieni mājasmātes uzraudzībā. Ģimene būs palīdzīga iemācīties angļu valodu. Alga $ 75 mēnesī, brīvs uzturs un dzīvoklis. 2 pēcpusdienas nedēļā brīvas. Reliģija protestantu. Var būt precēts pāris, kur vīrs izpilda sētnieka-sarga pienākumus un sieva palīdz mājsaimniecībā. Tādā gadījumā sievai alga būs $ 150 mēnesī. (304)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ, MEKLĒ:

Teodoru Haraldu Auderu vai Alderu, dzim. 1920. 8. 7. Liepājā, dzīv. Liepājā, Ausekļa ielā 17, 1941. g. evakuēts uz Vāciju, pēd. z. no krievu joslas Vācijā; Almu Baldiņu, dz. 1872. 21. 2. Lindenē, dzīv. Rīgā, Matīsa ielā 81, pēd. zin. adrese 1944. g. februārī: Dresden, Huebnerstr. 27, vēlāk dzīv. kādā latv. nometnē netālu no Drezdenes; Valdi Bērzupi, dz. 1914. 27. 5. Dagdā, dzīv. Valmierā, pēd. z. no Treubornas un Štetīnes 1944. g. decembrī; Annu Čikstu, dzim. Kārkliņu, dz. Rīgā, pēd. z. no Rīgas 1944. g. 6. 10.; Ausekli Cīruli, dz. 1917. 27. 3. Ļeņingradā dzīv. Rīgā, Artilērijas ielā 2, pēd. z. 1945. g. no Bītovas apr. Polijā; Gustavu Hūbertu, dz. 1924. 23. 11., Zalcburgā, Austrijā, pēd. z. no kādas slimnīcas Greifsvaldē no 1945. g. 23. 3.; Jūliju Šneideru, dz. 1905. g. Lejasciemā, dzīv. Rīgā Zaļā ielā 6—12, pēd. z. no 1944. g. jūnija; Fēliksu Sēju, dz. 1899. 23. 2. Valkā, deportēts no Daugavpils 1941. 24. 6.; Albertu Terpilovski, dz. 1921 16. 10., dzīv. Rīgā, pēd. z. no Hamburgas; Edvardu Zandersonu, dz. apm. 1900. g., bijis Salaspils konc. nometnē, vēlāk pārvests uz Stuthofas un pēc tam uz Mauthauzenas konc. nom., pēd. z. 1943. g. 5. 12.

87 (306)

DIVI LATVIEŠI AMERIKĀ

nop prec. nolūkā vēlas iepazīties ar tautietēm — atraitnēm. **Pirmais** — 44 g. v., no Liepājas, bijis ASV armijā, vēlas precēt atraitni ar 2 bērniem, zēnu un meiteni 7—13 g. v. **Otrais** — 57 g. v., svars 150 mārc., arī vēlas atraitni 40—50 g. v. ar 1 vai 2 bērniem. Of. nod. laikr. kant. ar Nr. 290 (pirmajam) un Nr. 291 (otrajam). (290un 291)

Tautiešiem Kanādā un ASV

LATVJU GRĀMATA

Piedāvā visus Vācijas izdevumus, piesūtot pa pastu — Pieprasiet katalogu.
Pieņem „LATVIJAS" abonentus, $ 1— mēnesī.

Latvju Grāmata,
Wartburg College,
Waverly, Ia. USA (derīga arī agrākā adrese).
(216)

Katrai mātei

un ikvienai latviešu sievietei, kas gatavojas laimīgai ģimenes dzīvei,

izceļojot jāņem līdzi

Dr. med. P. Ābeles
ROKAS GRĀMATA MĀTĒM,

lai saglabātu savu bērnu veselību. Grāmata dabūjama nometņu grāmatnīcās un pie ģenerālpārstāvja. Atsevišķus pasūtinājumus piesūtām: Vācijā — pēcmaksā; uz ārzemēm — pret 10 starptautiskās pasta satiksmes kuponiem.

Krājumā visi citi izdevumi trimdā.

ROB. KRŪKLĪTIS,
(14a) Schwäb.-Gmünd, Lettenlager.
Artillerie-Kaserne.
(303)

LATVIETI, BR[illegible]IES SVEŠUMAM!

Ņem līdz savas tautas tūkstošgadīgās gudrības grāmatu —

Latvju dainas

Kr. Barona izlase.

Pirmais sējums, Trīs svarīgi brīži cilvēka mūžā. 4650 pamatdziesmas. Grāmatā 448 lpp. 3 spec. pielikumi uz atsev. krita papīra lapām, ļoti labs papīrs. **N. Strunkes vāka zīmējums.**

Glītā auduma sējumā DM 14.—.
brošēta . . . . DM 10.—.

Otrais sējums ar 5080 pamatdziesmām, apm. 460 lpp., iznāks tuvākā nākotnē. Pieņemam iepr. parakstīšanos ar iemaksām, sākot no DM 3.—. Subskribentu vārdus atzīmēsim īpašā pielikumā (kā 1. sēj.). Ar šo izdevums noslēgsies un būs kapitālākais trimdas darbs ar augstu bibliografisku vērtību nākotnē.

Mūsu tagadnes sāpes un cerības spilgti izteic

Uguns vārdi

ANDREJA EGLĪŠA patriotiskās un intimās dzejas izlase ar daudziem pirmiespiedumiem, 184 lpp. ar **V. Kalves** ievadapceri. Grāmatu rotā **O. Norīša** zīmēta autora ģīmetne un **J. Soikana** vāka zīm. Skaistākā dāvana blakus dainām!

Ļoti glītā audekla sējumā DM 4.60.

J. KADIĻA APGĀDS,
Esslingen a. N., Stuttgarterstr. 27.
(305)

Ja sāktos karš . . . / Padomju spēku triecienu virzieni un rietumnieku aizstāvēšanās plāni

Ņujorka (N). — Ņujorkas populārais dienas laikraksts Daily Mirror izcilā sniegumā sācis iespiest INS aģentūras (International News Service) Eiropas biroja vadītāja Kingsberija Smisa (Kingsbury Smith) rakstu sēriju Ja sāktos karš, kurā plaši izklāstīti rietumnieku stratēģu ieskati par to, kas notiktu, ja sāktos karš . . .

Raksta sākumā pasvītrots, ka rietumnieku valstsvīri un militārie vadoņi gan esot pārliecināti, ka karš ar Krieviju neesot nenovēršams, bet tajā pašā laikā arī pielaižot krievu uzbrukuma iespējamību. Atlantijas pakta stratēģu galvenā problēma tāpēc esot apsvērt kur, kad un kā 3. pasaules karš varētu attīstīties. Tas esot bijis arī neseno ASV augstāko militāristu un Rietumeiropas ģenerālštābu vadītāju apspriežu galvenais temats. Atsaukdamies uz augstās militārās un diplomātu aprindās iegūto informāciju, Kingsberijs Smiss apgalvo, ka rietumnieku ieskati vispārējos vilcienos esot:

1) Ja karš starp Krieviju un Rietumiem izceltos tuvāko divu vai trīs gadu laikā, tad iespējams, ka tas sāktos Eiropā. To izraisītu Padomju savienība cerībā aizkavēt Rietumeiropas militāro spēku pieaugumu un pakāpenisku izlīdzināšanos ar austrumiem.

Konfliktu varētu iededzināt kāds nejaušs incidents, kas nekavējoties izraisītu divus galvenos un iespējams vēl citus padomju sauszemes un gaisa spēku triecienus. Viens no tiem pāri Vācijai virzītos uz Franciju, lai iespējami ātri okupētu Rietumeiropu vismaz līdz Pireneju austrumu līnijai. Otrs galvenais padomju spēku trieciens būtu tēmēts uz Tuvajiem austrumiem, iespējams caur Irānu un Iraku. Pirmā trieciena nolūks būtu: 1. aizkavēt ASV un Lielbritāniju izmantot Rietumeiropas gaisa bazes; 2. aizkavēt, ka Francija varētu kļūt par ASV, britu un franču sauszemes spēku bazi; 3. iegūt Rietumvācijas, Francijas un Holandes izejvielu avotus un rūpnīcas, kas jo svarīgi ilga kaŗa gadījumā. Triecienam uz Tuvajiem austrumiem būtu no turienes lielajiem naftas laukiem jāatsviež amerikāņi un angļi, un jāaizkavē pēdējo stratēģiskajiem bumbvežiem izmantot Vidējo austrumu lidlaukus uzbrukumiem padomju Baku naftas rajoniem.

Padomju spēku ofensīva Eiropā būtu kombinēta ar tiešu uzbrukumu Savienotajām valstīm. Tajā ietilptu ASV rūpniecības mērķu bombardēšana ASV ziemeļu daļā un padomju zemūdeņu uzbrukumi amerikāņu jūras spēkiem un preču kuģiem.

Bez šiem galvenajiem triecieniem pret Rietumeiropu, Vidējiem austrumiem, ASV un angļu salām boļševiki sāktu arī „pavadoperācijas" un okupētu Somiju, Norvēģiju un Zviedriju, viņu spēki sakustētos Korejā, un tie uzbruktu amerikāņu bazēm Japānas sektorā.

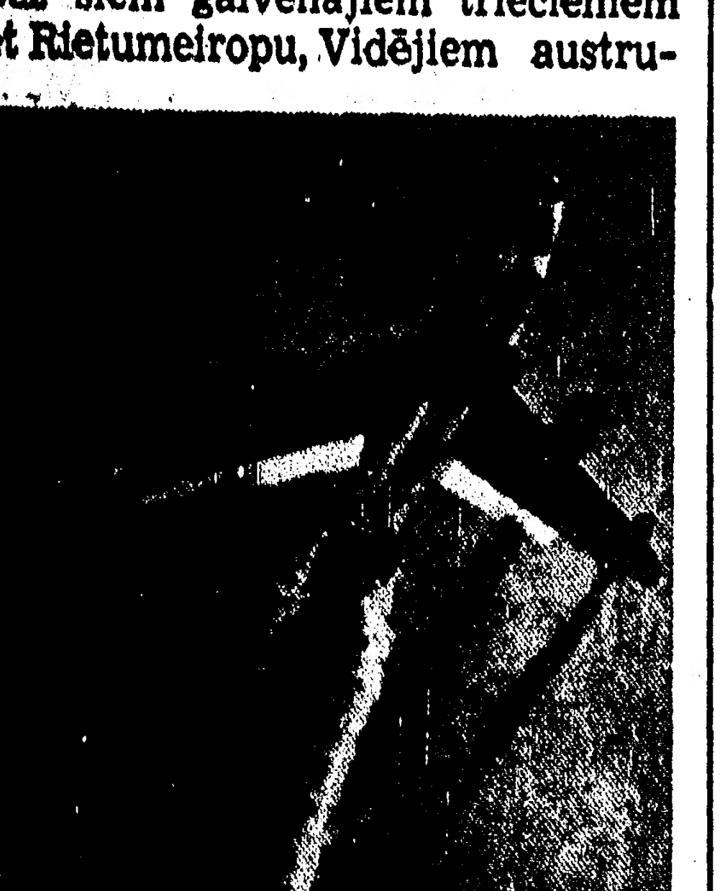

ASV gaisa spēku nākotnes bumbvedis B-47 startē lidojumam kaut vai ap zemes lodi ar papildus raķetēm un 48.000 zirgusspēku jaudas sešiem turbīnmotoriem.

Ko rietumnieki šādā padomju uzbrukuma gadījumā varētu likt tam pretim savai aizsardzībai? Kingsberijs Smiss apgalvo, ka ASV un Rietumeiropas stratēģi par vienīgo efektīvo savas aizsardzības ieroci, ko nekavējoties varētu lietot pret uzbrucēju, uzskatot — atombumbu. Tas esot atzīts arī nesenajās rietumnieku ģenerālštābu vadītāju apspriedēs un Padomju savienības bailes no atombumbas trieciena īsteni esot tās, kas spiežot Kremli vilcināties sākt kaŗu ar rietumiem.

Viens no ASV visievērojamākajiem militārajiem vadītājiem Kingsberijam Smisam esot izteicies, ka gadījumā, ja Krievija izšķirtos par kaŗu tuvākajos gados un ja šajā kaŗā būtu jāpiedalās Amerikai, tad ASV nebūtu citas izvēles kā tūdaļ lietot atombumbu. Tas pats militārists arī atzinis, ka Maskava tādā gadījumā, kā kaŗam ļoti svarīga rūpniecības pilsēta, būtu viena no pirmajiem atombumbas mērķiem. Rietumu gaisa spēku stratēģi atzīstot, ka straujš atombumbu uzbrukums Maskavai skartu 3 milj. civiliedzīvotāju. Galvenie atombumbu mērķi būtu arī Ļeņingrada, Staļingrada, Aizurālu rūpniecības centri un Kaukaza naftas lauki, un to veiktu ASV tāllidojumu B-29 un B-36 bumbveži un eventuāli angļu Linkolna bumbveži.

Šādi koncentrēti atombumbu trieciení pēc ASV gaisa spēku vadītāju domām nedaudz dienās spētu pilnīgi „sasist" Maskavai līdzīgas pilpilsētas, bet šīs bumbošanas efekts zemes cīņās frontē parādītos tikai pēc pāris mēnešiem. Tāpēc vidējo un īso distanču rietumnieku gaisa spēki tajā pašā laikā vērstos pret krievu kaŗaspēka koncentrējumiem, satiksmes līnijām un apgādes bazēm. Atombumbas lietotu vienīgi stratēģiskai bombardēšanai, bet esot iespējams, ka cīņas taktiskiem uzdevumiem lietotu, pēc atomenerģijas tālākajiem pētījumiem izveidotus ieročus.

Daudzi Rietumeiropas stratēģi domājot, ka kaŗa gadījumā rietumnieki Franciju un Holandi stratēģiskās atkāpšanās secībā būtu spiesti pamest. Tas esot arī viens no iemesliem, kāpēc angļi nevēloties sūtīt pāri kanālim lielākas savas sauszemes masas jau konflikta sākumā. Viņi baidoties piedzīvot otru Denkerku. Augstākais, ko no Rietumeiropas varētu cerēt, būtu, ka tās spēki noturētu tādas dabiskas aizsardzības līnijas kā Pirenejus un Lamanšu.

Pa tam, kamēr ASV, Anglija, Francija un pārējās rietumvalstis izveidotu savus spēkus, lai ar tiem sāktu Eiropas atbrīvošanu, Padomju satelītzemēs ar gaisa spēku palīdzību tiktu organizēti un apbruņoti pretkomūnistiski elementi. Ja tomēr padomju armijām izdodos okupēt visu Rietumeiropu, tad jādomājot, ka ASV par izejas bazi atbrīvošanas ofensīvai izlietotu angļu salas un Ziemeļāfriku. Daži vadītāji militārstratēģi arī domājot, ka rietumnieku pretofensīva drīzāk varētu attīstīties pāri Balkānu telpai, nekā kaut kur no Rietumeiropas.

110.000 vīru un 3 „naidnieka" ģenerāli amerikāņu manevros Vācijā

Otrdien, 6. septembrī, ar iedomāta ienaidnieka bruņoto spēku uzbrukumu ASV kaŗavīru pozicijām sākās līdz šim plašākie amerikāņu armijas, flotes un aviācijas manevri Vācijā, kas turpināsies apm. 2 nedēļas. Tajos piedalās aptuveni 110.000 vīru. Izņemot kaujas municijas lietošanu, manevri šoreiz visās detaļās līdzinās reālai kaujas darbībai. Manevru vadības galvenā mītne ierīkota Firtā pie Nirnbergas. Tajā starp citu atrodas speciāli manevru gaitas pārraudzīšanai izveidota 6 reiz 10 metru liela ģeografiskā karte.

Amerikāņu Eiropas bruņoto spēku virspavēlniecība izplānojusi un paziņojusi veselu virkni fiktīvu militāro operāciju, kas it kā jau norisinājušās š. g. vasarā kopš amerikāņu pēdējiem manevriem aprīlī, kad „uzbrucējs" velti mēģināja ieņemt ASV okupācijas joslu Vācijā, ierīkojot tiltagala nocietinājumus pie Ludviga kanāla. Pēc toreizējās neveiksmes „uzbrucējs" ar savām rezervēm uzsācis ofensīvu Hamburgas — Hanoveras telpā un sasniedzis Reinu pie Arnheimas un Vēzelas, mēģinot nostiprināties arī tās rietumu krastā. Šīs ofensīvas nolūks būtu bijis — atgriezt amerikāņu un britu spēkus no jūras apgādes ceļiem. Tai pašā laikā „uzbrucējs" dziļi ielauzies amerikāņu joslā, ieņemot Nirnbergu un Vircburgu. Jūlija vidū ASV spēki nostabilizējuši iedomātu frontes līniju starp Koburgu, Bambergu, Forcheimu, Hersfeldu, Neimarkti un Kelheimu. „Uzbrucējam" izdevies šo līniju pārraut un ielenkt daļu ASV spēku Neištates, Forcheimas un Nirnbergas telpā.

Visas šīs izdomātās fiktīvās operācijas, kuŗu radītā situācija attīstīsies tālāk pašreiz uzsāktajos manevros, sniedz turpmākajai „kaŗa" darbībai iespējami reālistisku fonu. Šo reālisma ilūziju papildina arī tas, ka „ienaidnieka" spēku trīs galvenie komandieŗi (protams — fiktīvas personas) notēloti spilgtās krāsās visiem manevru dalībniekiem. Viens no tiem ir „ģen. Manuels El Arabi" — hipotētiskās Nirnbergas kaujas varonis, kas pēc savām rakstura īpašībām līdzinoties kādreizējam ASV ģenerālim Patonam un vācu ģenerālim Rommelam. Otram dots vārds „ģen. Arturo Akvinaldo". Tas it kā uzrunājis sev padotās „rietumu armiju grupas" kaŗavīrus, aicinot tos „gāzt dekadentisko rietumu demokratiju" un iztriekt amerikāņus no Eiropas. Trešais fiktīvais komandieris saucas „ģen. Ernests Gijē". Tas aprakstīts kā nežēlīgs kaŗa vadonis, kas dzen savus vīrus visbīstamākās situācijās.

Manevros sevišķi svarīga loma paredzēta aviācijai — gan abu „kaŗotāju" pušu tiešajam militāram atbalstam, gan meteoroloģiskam dienestam, „ievainoto" kaŗavīru un kaŗa materiālu transportam utt. Tāpat manevros aktīvi piedalīsies visas Reinā un Brēmerhāfenas ostā stacionētās amerikāņu flotes vienības. Manevru gaitu novērot ieradušies daudzi ASV augstākie bruņoto spēku vadītāji no Vašingtonas, kā arī militārie pārstāvji no vairākām Rietumeiropas ūnijas zemēm, Kanādas, Meksikas uc.

Atšķirībā no visiem iepriekšējiem manevriem šoreiz ievērojama loma ierādīta arī armijas civīlo lietu nozarei, kas uzņemsies pārraudzīt attiecīgo „ieņemto" apgabalu iedzīvotājus gluži tā, kā tas notiktu īstos kaŗa apstākļos. Aktīva darbība paredzēta arī militārajai policijai, kas it īpaši kārtos satiksmes jautājumus operāciju territorijā. Vēl viens jauninājums pašreizējos manevros ir tas, ka „uzbrucēja" vienību locekļu uniformas pilnīgi atšķiŗas gan krāsas, gan zīmotņu ziņā no parastajām ASV armijas uniformām.

Ikvienas valsts kaŗotāja armija laikam gan varēs apskaust lielo gādību, kāda veltīta amerikāņu kaŗavīriem manevru laikā, sagādājot tiem visas iespējamās ērtības. Šim nolūkam kalpo, piemēram, pārvietojamās modernās virtuves, meses, saldētavas, kafijas grauzdējamās mašīnas, dušas, milzīgas veļas mazgātavas utt. Ar visām šīm ierīcēm dzīve manevru apstākļos būs ļoti līdzīga parastajai.

Austrālijā miruši 12 DP mazbērni

Sidneja (C). — Associated Press ziņo, ka Alberijas hospitālī Jaundienvidvelsā, dažās dienās miruši 12 Eiropas ieceļotāju bērni vecumā no 1—2 gadiem. 25 citi bērni tādā pat vecumā esot smagi slimi Bonegilas ieceļotāju nometnē Viktorijā. Austrāliešu veselības departaments ievadījis izmeklēšanu, jo domā, ka bērnu nāvē vainojamas slimnīcas. Stars and Stripes, kas arī ziņo par šo gadījumu, vēstī, ka DP bērni miruši nepareizas barošanas dēļ. Austrāliešu izmeklēšanas komisija pašreiz cenšas noskaidrot, vai mirušie un saslimušie bērni nav veselību zaudējuši pa ceļam uz Austrāliju. Melburnas kuģniecības sabiedrības paziņojušas presei, ka pārtika un dzīves apstākļi uz ieceļotāju kuģiem neesot slikti, nekādā ziņā ne tādi, ka tie būtu veselībai bīstami.

Noskaņojums Strasburgā krītas

Lēmumiem gandrīz tikai akadēmiska nozīme

Strasburga (I). — Eiropas parlamenta pirmā sesija tuvojas beigām. Komisijas tām paredzēto darbu programmu jau veikušas un nodevušas savus atzinumus plēnumam, kuŗa pēdējo sēdi sagaida šonedēļ. Raksturīga pārmaiņa Strasburgas sanāksmes atmosfairā notikusi Vācijas pieaicināšanas jautājumā. Čerčila lielās runas ietekmē bija nodibinājies uzskats, ka šis jautājums tikpat kā izšķirts un ka nokārtojamas vienīgi dažas formālitātes, lai jau nākošā sesijā piedalītos arī vācu delegāti. Sagaidīja, ka vispārīgo lietu komisija, kuŗas priekšsēdis ir Bido, šinī jautājumā nolems to pašu, ko ieteic Čerčils, bet Bido komisija, kā tagad izrādās, šai problēmai nav pieskārusies ne ar vienu pašu vārdu.

Tas nozīmē, ka pagaidām apbedīts kā Čerčila priekšlikums, tā vispār atkal uz nezināmu laiku atlikts jautājums par Vācijas pieaicināšanu. Strasburgā akreditētie preses novērotāji domā, ka te liela nozīme bijusi Rietumvācijas vēlēšanu iznākumam. Raksturīgi arī, ka pats Čerčils, kas tagad atkal ieradies Londonā, itin kā neceļ nekādus iebildumus pret viņa ierosinājuma noklusēšanu.

Pavisam Vācijai naidīgi vēji atkal pūš Parīzē, kur ar lielu neuzticību raugās uz to, ka Rietumvācijas valdības koalīcija sastādas bez sociāldemokratu partijas. Atgādinot notikumus pēc pirmā pasaules kaŗa, franči labā spārna partijām pieraksta pārāk izpaustas nacionālistiskas un reakcionāras tieksmes. Tie aizrāda, ka šāda labā spārna valdība tūlīt iecels tai paklausīgus ierēdņus, kas turpinās darboties un varbūt arī sāks tieši sabotēt tad, kad pirmās konservātīvās valdības vietā stāsies cita, kaut vai pat sociāldemokratu valdība.

Un tā nu iznācis, ka pirms mēneša Vācijai pastiepto roku Strasburga tagad atkal atrāvusi atpakaļ. Anglijā pret Vācijas pieaicināšanu Manchester Guardian slejās asi nostājies lords Vansitarts, bet Francijā šo viedokli aizstāv iekšlietu ministrs J. Mochs, kas prasa, lai Rietumvācija pa priekšu pierāda savu labo gribu sadarbībai, iekāms vispār domā par piedalīšanos plašākās starptautiskās sanāksmēs. Arvien vairāk izkristallizējās arī franču prasība, ka pirms Vācijas pielaišanas piešķirams sēdeklis Zārzemei. Svētdien Strasburgā runāja pavisam noteikti, ka Čerčila ierosināto ārkārtīgo sesiju nekādā ziņā nesasauks, bet ka varbūt izdosis vienoties par nākamās kārtējās sesijas pārcelšanu uz pavasari augusta vietā.

Nedēļas beigās plēnumā vēl izskatīja P. Reino vadītās saimnieciskās un finanču komisijas ierosinājumus. Tām pašreizējā momentā tomēr vienīgi teorētiska nozīme, jo praktiski šīs lietas joprojām kārto valdības neatkarīgi no Strasburgas sarunām. Šim stāvoklim ļoti raksturīgs arī padomes lēmums, ka radikāla valūtas reforma vēl nav nobriedusi, kaut gan komisijās tieši par šo tematu debatēja ilgi un satraukti. Pret šīs problēmas izkārtošanu pašreizējā momentā sevišķi noteikti uzstājās Anglijas delegācija, kas savu viedokli varēja pamatot ar to, ka tieši par šo tematu Vašingtonā šonedēļ sanāk speciāla vairāku valstu finanču ministru apspriede. Eiropas parlamentam atlika vienoties par vairāk vai mazāk akadēmiskām formulām preču apmaiņas un tirdzniecisko maksājumu lietā. Ierosināja vēl vienas Eiropas konferences sasaukšanu, kuŗai būtu jānodarbojas tikai ar saimniecisku problēmu iztirzāšanu. Tieši padomes pēdējo sēžu laikā noskaidrojās, ka beidzoties 1952. gadā Maršala palīdzībai, Eiropa vēl tomēr nebūs kļuvusi saimnieciski patstāvīga, kamdēļ jau laikus jārada jauns operātīvs centrs Eiropas saimniecisko lietu saskaņošanai.

Vācijas pieaicināšanas atlikšana uz vēlāku laiku radusi atbalsi vietā un apstākļos, kur tas gandrīz nebija sagaidāms. Rietumvācijas rūpniecības rajona centrā Bochumā svētdien notika vācu katoļu sanāksme, kurā piedalījās ap pusmiljons cilvēku. Pāvesta nuncija un 12 vācu katoļu bīskapu klātienē tur pieņemta rezolūcija, kas prasa „vienotu Eiropu ar kopēju satversmi, parlamentu, valdību un tiesu". Eiropas parlamenta pirmajai sesijai beidzoties presē arvien biežāk parādās vērtējumi, kuros salīdzina sesijas daudzsološo sākumu ar tās klusajām beigām. Atcerās Čerčila lielo runu, kurā tas tik enerģiski iestājās ne tikai par Vācijas pieaicināšanu, bet arī desmit simbolisku tukšo sēdekļu novietošanu Strasburgas universitātes zālē, kas demonstrētu desmit Austrumeiropas valstu atzīšanu šai kvorumā. Apcerot tieši šo pēdējo momentu, Cīriches laikraksts Die Tat atzīmē, ka tieši šī lieta bijusi vissvarīgākā Eiropas vienības ierosinātāja Čerčila runā. Die Tat uzskaita šīs desmit valstis: Bulgārija, Igaunija, Jugoslavija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Čechoslovakija, Ukraina un Ungārija. Šīs zemes Strasburgā ne tikai kā pieminētas vairāku delegātu runās, bet to pārstāvji arī personīgi atradušies tur.

ĀRZEMNIEKU DELEGĀCIJAS PĒTĪ . . .

(Turpinājums no 1. lpp.).

ASV, kā arī Lielbritānijas un Francijas kapitālisti mērenus aizdevumus Tito piešķirs.

Lielākais aizņēmums, ko Tito līdz šim saņēmis, ir 3 miljoni dolaru tēraudlietuvju iekārtas pirkšanai ASV. Šo aizņēmumu pirms divi nedēļām Tito izgalvoja ASV ārlietu ministrija. Tās vadītājs Ečesons uzsvēra, ka amerikāņu ārpolītikas interesēs ir „palīdzēt Tito izkļūt no grūtībām, kādās to novedusi Padomju savienība".

No šī piemēra redzams, ka visi kapitāla aizdevumi Jugoslavijai nav normāli saimnieciski banku darījumi, bet gan tīri politiska spēle. Baņķieŗi Tito naudu dos tikai tad, ja viņu valdības atzīs to par izdevīgu un uzņemas garantijas. Šajā ziņā skaidrību deva ASV finanču min. Snaidera svētdienas runa, kurā viņš deklarēja pamatprincipus, pēc kuŗiem ASV kapitāls izlietojams „atpalikušu apgabalu attīstīšanai". Šie principi paredz, ka ASV pamatkapitāls ieguldāms visur, kur to prasa „pasaules miera un stabīlitātes intereses". Otrām kārtām, privātkapitālu garantē ASV polītiskais un militārais spēks un, trešām kārtām, valstīm, kas vēlas amerikāņu kapitālu, jādod pietiekāmas garantijas, ka nacionālizācijas gadījumā par rūpniecībām un pasākumiem, kur ieguldīts amerikāņu kapitāls, aizdevuma devējiem tiks samaksāta pilna atlīdzība.

Šķiet, ka Tito gadījumā netiks apsvērti vien šie, bet arī citi pamatprincipi. Jugoslavijas iekšpolītika nebūt nav tik viengabalaina un pārskatāma, kā tas sistēmatiski attēlots pēdējos mēnešos pasaules presē. Tito konflikts ar kominformu pats par sevi tik ievērojams notikums, ka aizēno pārējos blakus

Informētas jugoslavu aprindas uzsveŗ, ka Tito nebūt nav „pulcējis visu tautu ap sevi", kā to vēl pagājušajā svētdienā Belgradē rīkotajās Tito piekritēju demonstrācijās teica jugoslavu komūnistu doktrīnas teorētiķis Može Pijade. Rēķina, ka Tito piekritēju nav vairāk nekā apm. 50 proc., no tiem vismaz 30 proc. nepilngadīgu jauniešu. Tito lielā populāritāte, uzsveŗ apstākļu pazinēji, izveidojās kaŗa laikā, kad viņu atbalstīja plašas tautas masas nevis kā komūnistu, bet kā jugoslavu brīvības cīnītāju pret okupācijas varu. Pirmie Tito režīma mēneši daudziem nesa rūgtu vilšanos. Doktrinārais Maskavas komūnisms, ko Tito un Pijade sākumā mēģināja reālizēt, nepavisam neatbilda serbu gaumei. Bačkas un Banatu apgab. vāciešu izraidīšana un auglīgākās Jugoslavijas zemes sadalīšana komūnistu partijas vecbiedŗu starpā bija smaga saimnieciska kļūda. Kaŗā izpostītā zeme pirmajos divi gados pēc Tito uzvaras saimnieciski noslīdēja tālu zem 1945. gada okupācijas depresijas līmeņa.

Ārzemnieki, kas pēc apmeklējumiem Jugoslavijā atgriezušies Vakareiropas centros, stāsta, ka augsto nodokļu un saimnieciski neveselīgās polītikas dēļ vismaz 40 proc. jugoslavu vēlētos redzēt zemē atjaunojamies „vecos laikus" — Jugoslavijas pilnīgu piesliešanos rietumu pasaulei un dzīves stardartam rojālistiskā režīmā. Rēķina, ka puse no šiem rojālistiem, t. i. vismaz 20 proc. iedzīvotāju gatavi aktīvi sacelties pret Tito režīmu, jo zemes saimnieciskā atjaunošana risinoties pārāk gausi un pussoļiem. Bijušo jugoslavu polītisko aprindu domas ir, ka Tito režīmam nebūs iespējams noturēties pie varas, ja vēl ilgāk par gadu turpināsies ārkārtīgā dzīves standarta pasliktināšanās. To varētu saglābt tikai lieli ārzemju kapitāla aizdevumi, kuŗus Tito rietumu valstis nedos tik ilgi, kamēr nebūs pilnīga uzticība par Tito polītisko seju.

Pirmdienas Tito oficioza Borba ievadā jugoslavu komūnistu partijas polītbiroja priekšsēdis Džilas mēģina lasītājiem izskaidrot, ka Jugoslavija ir vienīgā īstā komūnisma zeme pasaulē un ka Tito režīmam nav vis konflikts ar kominformu, bet gan tikai ar lielkrievu komūnistu partijas centrālpadomi. Šādi ievadi Tito aizdevumus nesagādās, vismaz ne tik lielos apmēros, cik tas Jugoslavijai pašreiz vajadzīgs. Rietumiem gan no vienas puses izdevīgi aktīvizēt spēkus, kas atrodas konfliktā ar Maskavu, bet no otras puses tiem nav ne mazākās vēlēšanās stiprināt totālitāru režīmu. Cik šī rietumnieku tiepība stipra, to spilgti rāda Franko Spānijas gadījums. Līdzīgs liktenis draud arī Tito. Tādēļ saprotama pašreizējā Tito iekšpolītika, ar ko viņš mēģina sev piesaistīt bijušās pilsoniskās partijas — rojālistus, liberāļus un pat sociālistus. No Belgrades ziņo par vairāku bij. polītiķu atgriešanos pie varas. Tā, piem., rojālistu partijas prof. Trifanovičs esot kļuvis par Tito padomdevēju, kamēr nesen 4 redzamākie karaļa piekritēji notiesāti uz 15 un vairāk gadiem cietumā. Rietumvalstu ziņu dienesti reģistrējuši ievērojamas partizānu kustības pret Tito režīmu. Tās tagad Tito mēģina ar iekšpolītiku neitrālizēt.

Toreiz un tagad

Ņujorka (D). — 1945. gada 1. septembrī pēc Padomju savienības augstākās padomes lēmuma maršalam Tito piešķīra Suvorova ordeņa augstāko pakāpi. Pirms gada ar Kutuzova ordeni apbalvoja tagadējo Jugoslavijas iekšlietu ministru un Oznas priekšnieku Rankoviču. Apmēram tai pašā laikā Ļeņina ordeni saņēma arī jugoslavu komūnistu partijas centr. komitejas loceklis un ministru prezidenta vietnieks Moše Pijade. Maskavas prese Tito un viņa tuvākos līdzstrādniekus toreiz dēvēja par Padomju savienības „visuzticamākajiem draugiem un sabiedrotiem".

1947. gadā padomju preses tonis bija krasi mainījies, bet gadu vēlāk Tito jau sauca par „kapitālistu suni". Sniedzot šo informāciju, Amerikas balss ironiski piebilst, ka nevajaga nemaz daudz, lai no Staļina drauga kļūtu par Padomju savienības „ienaidnieku".

LCK INFORMĀCIJAS NOZARE ESLINGENĀ

Erlangenas latviešu nometnei likvidējoties, LCK informācijas nozare pārcelta uz Eslingenu. Jaunā adrese: (14a) Esslingen/N., Zollbergstr. 1, Zimm. 17 (Fliegerschule).